

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

Driemaandelijks tijdschrift van de
Vereniging voor Genealogie en
Historie

Westerwolde

9de jaargang No. 1

M a a r t 1988.

Redactie:

S.H. Achterop

C.J. Wegman

E.G. Schrage, eindredacteur
Ds. van Petegemstraat 14
9645 NV Veendam
tel. 05987 - 23559.

N.B. Niets uit dit tijdschrift mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotografie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

SECRETARIAAT VAN DE VERENIGING:

(lidmaatschap, abonnementen,
administratie en archief),
Mevr. G.P.I. Hiskes - Knigge
M. Hardenbergstraat 3
9643 LD WILDERVANK
tel. 05987 - 13095-

PENNINGMEESTER:

Mevr. M. Geikens,
Dorigweg 6, 9551 AM Sellingen,
tel. 05992 - 2408.

B A N K:

Rabo-bank ter Apel - Sellingen B.A.
Rekeningnummer 3586.06.063
ten name van de Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde,
postgironummer van de Bank: 839846.

LIDMAATSCHAP: Entrée (éénmalig) f 10.--,
contributie f 25.-- per jaar plus f 7,50 per jaar
voor het driemaandelijkse tijdschrift. Bij verzen-
ding per post van het tijdschrift - dat op de drie-
maandelijkse bijeenkomsten wordt uitgereikt - moe-
ten de portokosten in rekening worden gebracht.

I N H O U D:

----	Familienamen, in het algemeen en in het bijzonder in Wester- wolde.	blz.	3.
C. J. Wegman	Erve Brui ning	"	5.
E. G. Schrage	Halm (vervolg)	"	11.
F. J. Ebbens, H. J. E. Hartog en M. J. B. Starke	Engel kens		15.
Alb. Mi gchel s	Mi gchel s, kwarti erstaat "		24.

--- 000 ---

Aan dit nummer werkten mee:

F. J. Ebbens	Jan Goeverneurstraat 30, 9724 LM Groningen.
H. J. E. Hartog	Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen.
M. J. B. Starke	dr. D. Bosstraat 14, 9671 CC Winschoten.
Alb. Mi gchel s Hzn.	Barkhoornweg 14, 9591 TR Onstwedde.

--- 000 ---

VAN DE REDACTIE:

Op de bekende "Kaart of Landtafereel der Provincie van Groningen en Ommelanden--- benevens de Heerlijkheid Westerwolde" van Theodorus Beckeringh, uitgegeven in 1781, staat in "Friescheloo" aangegeven: "Engelkes". Dit zal dus toen een vermeldenswaardig huis geweest zijn. In dit nummer beginnen drie van onze leden een bijdrage over een familie die aldaar gevestigd was. Ook maken we een begin met de kwartierstaat - Migchels door ons lid Alb. Migchels. Gezien de omvang hiervan zullen we deze bijdrage over tenminste twee nummers van dit tijdschrift moeten verdelen. We waarderen deze bijdragen zeer en nodigen onze leden graag uit deze goede voorbeelden te volgen ! Bijdragen voor het volgende nummer zien we gaarne tege- moet vóór 15 mei as.

F A M I L I E N A M E N .

IN HET ALGEMEEN EN IN HET BIJZONDER IN WESTERWOLDE.

Beknopt overzicht van de voordracht, gehouden door dr. R.A. Ebeling voor de ledenvergadering op 12 december 1987.

. De heer Ebeling is medewerker van het Nedersaksisch Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen, speciaal op het gebied van de studie der namen, met een eigen voorkeur voor de familienamen. Deze studie omvat onderzoek naar de geografische verspreiding en de betekenis van familienamen.

Aan de hand van het voorbeeld van de naam "Slettenhaar" (boerderij- en familienaam in Twente) wordt aangetoond dat de tegenwoordige betekenis die aan een bepaald woord in een streek wordt gehecht op een dwaalspoor kan voeren bij het zoeken van de betekenis van een naam.

Men moet teruggaan in de tijd, en de plaats van herkomst van een naam zoeken. Daarbij moet men vaak honderden jaren teruggaan en zoeken in woordenboeken, b.v. van het Middelnederlands of Middelnederduits.

Omdat het gaat om duizenden namen is een ordening nodig, waarvoor het volgende schema gebruikt wordt:

1. AFSTAMMINGSNAMEN, patronymen.

Deze vormen de grootste groep, ze waren in Noord-Nederland en in Noordwest-Duitsland lang overheersend.

Ze werden gevormd door achter een voornaam een achtervoegsel te plaatsen: -ing, -ink, -s, -en.

De laatste twee genitief-(tweede naamvals) vormen werden soms dubbel gebruikt doordat men de betekenis niet meer zag: Feike-4 Feikes, Feiken, Feikens.

2. BEROEPSNAMEN. Door verloren gaan van de oorspronkelijke naam zijn ze soms niet meer goed herkenbaar:

Schreuder was vroeger een kleermaker, snijder.

Witmaker is een afkorting van "Witledermaker" d.i. een zeemleerbereider.

Moeilijk te interpreteren zijn namen als "Kruiter" en "Draatjer". Er is twijfel over of dit wel beroepsnamen zijn. Komen de namen uit andere culturen dan zijn ze ook moeilijk te begrijpen. "Schulenklopper" b.v. bleek uit het Jodendom te komen: Sjoel, synagoge. De schulenklopper was iemand die langs de huizen ging om met een korte hamer te waarschuwen dat het tijd was om naar de sjoel te gaan.

3. HERKOMSTNAMEN. Geven het land, eiland, stad of dorp aan vanwaar de persoon of de familie kwam: van Swol, van Calcar e.d. Als de spelling werd aangepast aan die van de streek van vestiging ontstaan er onduidelijkheden: Stachouwer, Staghouwer bleek te maken te hebben met de plaats Stachau in Silezië, in het Pools: Stachow.

4. ADRESNAMEN. Deze zijn ontleend aan kenmerken van de oorspronkelijke woonplaats: "Slettenhaar" bestaat uit de twee woorden "slet" en "haar". Een slet is een dunne boomstam (vergelijk: "slaiete"), een haar is een hoogte, in dit geval dus een hoogte waarop dunne boompjes groeien. Zo zijn er: Brinkman, Dijkman, Sterenburg. Spreker vestigde de aandacht op de mogelijkheid van "concurrentie", d.i. dat meer dan een uitleg mogelijk is.

Zo zien sommigen namen als "Kraai", "de Haan", "de Leeuw" en "Vos" als karakteraanwijzingen (zie punt 5). Maar ook is het mogelijk dat ze hun oorsprong vonden in uithangborden van vroegere woningen, taveernen, winkels e.d. In Oost-Nederland zijn boerderijnamen tot familienaam geworden: de bewoners van het Hidding kregen de naam Hidding. Op hun beurt echter gaan de meeste van zulke boerderijnamen weer terug op persoonsnamen.

5. "UEBERNAMEN", waarbij een persoon werd geïdentificeerd aan de hand van een eigenschap: de Groot, Klein, Dun, Flink.

Bij onderzoek is gebleken dat de naamgeving een zakelijke, logische achtergrond heeft gehad.

Voor circa het jaar 1000 kon men volstaan met één naam per persoon. Bij toeneming van de bevolkingsdichtheid werd behoefte gevoeld aan nadere identificatie. In Noord-Italië zien we dan het ontstaan van combinaties van voor- en toenaam, welke toenamen familienamen werden.

In de discussie werden inlichtingen gevraagd over diverse familienamen.

"Achterop" zou zowel een herkomst- als een adresnaam kunnen zijn ("concurrentie").

Naar aanleiding van een vraag naar de naam "Perdok" werd uit de zaal opgemerkt dat een voorloper daarvan in de vorm "Paradox" gevonden was.

Namen als "Koning", "Keizer" e.d. komen meestal voort uit huizen of boerderijen die eigendom waren van een koning, bisschop ("Bisping" uit "Bischopping", "Heersping" uit "Heerschopping").

Namen die de indruk van "schertsnamen" maken (Naaktgeboren e.d.) kunnen zeer wel een oudere achtergrond hebben. In Friesland, waar veel registers van naamsaanneming bewaard gebleven zijn, is dat bij onderzoek gebleken.

DE voornaam "Wilt", samenhangend met "Wilts" kan een verkorte vorm zijn van een vroegere voornaam, b.v. "Wil-hartdt". Op een vraag naar de betrouwbaarheid van het boek van Irma Raveling, "Vornamen in Ost-Friesland" wees spreker op de Aulapocket "Woordenboek van voornamen" van dr. J. van der Schaar, een zeer verantwoord werk. Daar Raveling samenwerkte met van der Schaar is het genoemde boek ook wel betrouwbaar.

DE Westervoldse familienaam "Koylers" is niet duidelijk. Mogelijk is er verband met "Keule", knots, teken van macht.

Na een vraag naar de herkomst van de naam "Heun" volgt het advies eerst in het "Nederlands Repertorium van Familienamen" na te gaan in welke streek of streken de naam veel voorkomt. Dit zou een mogelijkheid tot verder speuren kunnen geven. In Overijssel bleek de naam "van Heun" voor te komen. Mogelijk is er samenhang met noordduitse plaatsnamen zoals Höne, Höhn.

Meermalen wees spreker er op dat de naamkunde in de huidige stand van onderzoek nog vaak een antwoord schuldig moet blijven!

ERVE BRUINING

door C.J.Wegman.

WEENDE, huisnummer 3.

1- 1-1829 kadastrale nummers : 668 huis en erf 11.50 are
667 weidekamp 43.10 are
669 boomgaard 5.00 are
670 erf 9.20 are

eigenaar no. 65 : HARM WUBBES BRUINING, landbouwer te Weende.

HARM WUBBES BRUINING huwt te Vlagtwedde met Aaltje Aikes Nannings
ged. 2-11-1766 Vlagtwedde 18- 5-1804 ged. 2- 5-1784 Vlagtwedde
geb. Weende h.c. idem geb. Veele
z.v. Wubbe Harms Bruiningh ovl. 5-10-1823 Weende (3)
en Anna Geerts Nannings d.v. Aike Geerts Nannings
en Trientje Eernst

kinderen: (allen geboren te Weende en gedoopt te Vlagtwedde)

3- 3-1805 Wubbe geb. 22- 2
2-11-1806 Trientje geb. 22-10
19- 2-1808 Aike geb. 10- 2
10- 3-1811 Geert geb. 16- 2

3- 5-1810 Gecompareerd: Harm Wubbes Bruining, Antje Wubbes Bruining x Albert
Jans Ter Wisch en Geertje Wubbes Bruining x Jan Lammerts Polling,
tesamen kinderen en erfgenamen van wijlen Wubbe Harms Bruining (ovl.
in 1780) x Anna Geerts Nannings (ovl. in 1798).

Scheiding van de ouderlijke goederen als volgt:

- * Harm Wubbes erft de vaste goederen gelegen te Weende, bestaande
uit: - 2 boerenbehuizingen, getekend no. 2 en no. 3;
- de bijbehorende landerijen te veen en te velde;
- de losse mobilae en de levendige have;
- 4 waares gerechtigeden over de Weender Hamrik.
- * Harm moet uitkeren aande overige comparanten 11.700 gld.

WUBBE HARMS BRUININGH huwt te Vlagtwedde met Anna Geerts Nannings
ged.12- 3-1723 Vlagtwedde 5-10-1764 ged.16-11-1727 Onstwedde
geb. Weende h.c. 4-10-1764 ovl. in 1780 Weende
ovl. 4-12-1798 Weende d.v. Geert Aijckes Nannings
z.v. Harm Wubbes Bruiningh en Wupke Geerts Ter Maars
en Annecke Egberts

kinderen: (Ie kind ged. te Onstwedde, de overigen te Vlagtwedde)

25- 8-1765 Wubke overleden voor 1770
2-11-1766 HARM > erfgenaam
21- 1-1770 Wupke Wubbes huwt Sellingen 20- 3-1791 met Albert Jans Ter Wisch
15- 3-1772 Antje Wubbes huwt Vlagtwedde 1795 met Albert Jans Ter Wisch
22-11-1778 Geertje Wubbes huwt Vlagtwedde 20- 7-1804 met Jan Lammerts Polling

6- 4-1746 betaald voor "besetting wegens verbeteringe van kerck, toren en pas-
torij tot Vlachtwedde" : Wubbe Bruining 2-10-0.

24- 2-1763 Gecompareerd: Wubbe Harms Bruining ter eene
en : zijn broeders Egbert en Jan Harms Bruining alsmede zijn zus-
ter Grietje Harms Bruining x Derk Hidding ter andere zijde.

Scheiding van de ouderlijke goederen als volgt:

- * de eerste comparant Wubbe Harms erft de ouderlijke plaats en
erve het Bruining, gelegen te Weende;
- * de tweede comparanten worden uitgeboedeld met elk 2500 Car.gl..

4-10-1764 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Wubbe Harms Bruining, erf-
geseten te Weende en Anna Geerts Nannings.

Dedingsluiden bruidegom: Egbert en Jan Harms Bruining - broeders /
Grietje Harms Bruining - zuster / Hillegien Roelfs Oosterveld -
aangetrouwde zuster / HindrikEgberts - volle oom / Bastiaan Menses
- aangetrouwde oom / Egbertien Egberts - moey.

Getuigen: Harm Jans'Croese en Harm Jans Timmer.

11- 8-1783 Albert Jans Eemsingh te Weende verkoopt aan Wubbe Harms Bruiningh
te Weende : de bōerenplaats en erve "het Eemsingh" te Weende (zie
Weende huisnummer 2).

<u>HARM WUBBES BRUININGH</u>	huwt 1e Vlagtwedde met Willemtien Berents Renweringh
geb. ca. 1660 Weende	23-12-1688 geb. ca. 1667 Veele
ovl. 1733-1746 Weende	ovl.30- 1-1701 Weende (kraam)
z.v. Wubbe Harms Bruininck	d.v. Berent Wilts Renweringh
en Aaltien Berents Liefstinck	en Gepcke Alberts Broers

kinderen: (allen gedoopt te Vlagtwedde)

ca 1690 Aaltien Harms huwt Vlagtwedde 27-11-1712 Reint Frericks Hardingh
1- 1-1695 Albertien Harms huwt Sellingen vóór 1723 Boele Jans Ter Wisch
30- 1-1701 Willemtien Harms huwt Onstwedde ca. 1719 Boelman Willems Heijes

IDEM	huwt 2e Vlagtwedde met Annecke Egberts
	4- 5-1721 ged. 6-11-1687 Vlagtwedde
	geb. Ellersinghuizen
	ovl. vóór 1764 Weende
	d.v. Egbert Hindricks
	en Griete Geerts

kinderen: (allen gedoopt te Vlagtwedde)

12- 3-1723 WUBBE > erfgenaam
28- 4-1726 Grietien Harms huwt Onstwedde 14- 5-1752 Derk Hindricks Hiddingh
26- 6-1729 Egbert Harms huwt Vlagtwedde 18-3-1763 Hillegien Roelfs Oosterveld
7- 6-1733 Jan Harms ongetrouwd overleden na 1765

1693 Lidmaten te Vlagtwedde:

Weende 204 Harm Bruininck
Weende 205 Willemtien Renwerinck obiit 30- 1-1701

6-11-1701 Harmen Bruininck betaalt wegens zijn vrouws groeve.

18-10-1712 Huwelijkscontract te Weende tussen Aaltien Harms Bruiningh en Reint
Frericks Hardingh.

Harm Bruiningh neemt zijn schoonzoon op in zijn behuizing "het Brui-
ningh" genaamd en tot Weende gelegen. De twee zusters van de bruid
worden uitgeoedeld met elk 2000 Car. gl. benevens diverse goederen.
Ook krijgen zij een aandeel uit het moederlijk goed "het Hiddingh".
De broer van de bruids vader, Berent genaamd krijgt jaarlijks 100
Car.gl..

Dedingluiden bruid: Harmen Bruiningh - vader / Diacon Remcke Wiebe-
lingh, Jarcko Thedingh en Hilwert Elses - ooms / Geert Boelmans -
oude oom./ Else Halweringh, Berent Liefstingh, Remcke Mennes, Hische
Wubbes, Homme Jans vooght van Westerwolde, Albert Eemsingh en Lam-
mert ten Velthuis - vedders.

6-12-1729 Testament van Harmen Bruiningh.

Bepaald wordt, dat alle bezittingen gaan naar de oudste zoon uit
zijn 2e huwelijk in plaats van naar de oudste dochter uit zijn 1e
huwelijk.

(Kennelijk had Harm er in 1712 bij het huwelijk van zijn oudste doch-
ter - hij was toen ca. 52 jaar -- niet meer op gerekend dat hij
nog een zoon zou krijgen)

1733 Bijdrage voor de Lantssoldaet : Weende, Harmen Bruiningh 5 st. 4 pl

WUBBE HARMS BRUININCK huwt te Vlagtwedde met Aeltien Berents Liefstinct
geb. ca. 1630 Weende h.c. 4- 7-1660 geb. ca. 1640 Weende
bet.voor graf 17- 9-1706 ovl.25- 8-1703 Weende
z.v. Harm Wubbes Bruininck d.v. Berent Johannes Liefstinct
en Icke Geerts Stroedinck en Dedde Mennes

kinderen: (allen geboren te Weende)

ca. 1660 HARM. > erfgenaam
ca. 1664 Sibille Wubbes huwt Onstwedde 23- 1-1689 met Jarcko Harms Thedingh
ca. 1665 Jan Wubbes huwt Onstwedde vóór 1690 met Trijntje Michaels
ca. 1667 Icke Wubbes huwt vóór 1698 met Hilwert Elses
24- 3-1678 Remcke Wubbes huwt h.c.Weende 23-6-1698 met Lutgert Willems Rencks
12- 9-1686 Berent

4- 7-1660 Huwelijkscontract te Weende..

De ouders van de bruidegom, Harm Bruininck x Icke Stroedinck, nemen de bruid tot sich in haere behuisinge genaempt 't Bruininck erve. De ouders van de bruid, Berent Kelbergen x Dedde Mennes, beloven hun dochter mee te geven 500 daelers, . een dubbele ducaet en 2 akkers bouwlandt.

Dedingsluiden bruidegom: Harm Bruininck - vader / Nanne Stroedinck - zwager / Berent Stroedinck - zwager / Frerick Ottens - zwager / Albert Tidderinck en Harm Loerinck.

1-11-1682 Albertien Engels, de weduwe van Hendrick Renties verpacht voor 9 jaar aan Wubbo Bruininck : het Wijbelinck erve tot Weende staende en gelegen, soo nu tegenwoordich van Derck Roelfs meijerwijse wordt gebruikt voor 2460 Car.gl..

23- 1-1689 Huwelijkscontract te Onstwedde tussen Sibille Wubbes Bruiningh en Jarcke Harms Thedingh. De bruid brengt in 1200 Car.gl..

Dedingsluiden bruid: Wubbe en Aalcke Bruiningh - ouders / Geert en Aijcke Bruiningh - ooms / Menne Liefstingh - oom / Geert Boelmans en Harm Huijtzingh.

1693 Lidmaten te Vlagtwedde: 9. Wubbe Bruininck, Olderlinck, obiit
10. Aeltien Liefstinct, obiit den 25- 8-1703

23- 6-1698 Huwelijkscontract te Weende tussen Remcke Wubbes Bruiningh en Lutgert Willems. De ouders van de bruidegom beloven volgens het huwelijkscontract tussen Hilwert Elses en IJcke Bruiningh, dat de bruidegom zal hebben te genieten de erffplaetse het Wijbelingh.

Dedingsluiden bruidegom: Wubbe Bruiningh en Aaltien Berents - ouders Harm Bruiningh-- broeder / Hilwert Elses - zwager / Aijcke Bruiningh en Geert Boelmans - ooms / Harm Huistingh - getuige.

18-10-1703 Harmen Bruininck betaelt voor sijn moeders groeve.

17- 9-1706 Harmen Bruinincks betaelt wegens sijn vaders groeve.

HARM WUBBES BRUININCK huwt te Vlagtwedde met Icke Geerts Stroedinck
geb. ca. 1598 Weende ca. 1628 geb. ca. 1603 Ellersinghuizen
ovl.1675 -1684 Weende bet. voor uitvaart 9-11-1675
z.v. Wubbe Bruins Bruininck d.v. Geert Aijckes Stroedinck
en N. N. en N. N.

kinderen:

ca. 1630 WUBBE _____ > erfgenaam
ca. 1635 Geert Harms huwt le h.c. Weende 6- 3-1667 Swaricke Luickens Hulsinck
huwt 2e vóór 1693 Hindrickien Hindricks
ca. 1637 Geertien Harms huwt ca.1660 Albert Elzes Halmingh
ca. 1639 Aicke Harms huwt le ca.1669:N. N.
huwt 2e h.c.Blijham 26- 9-1684 Froucke Harms

- 9- 1-1632 Insaaken Olert Edingh-impt. versoeckende dat d'erfgenamen van zal.
Wubbe Bruiningh-ged. moghten werden condemneert omme in te brengen
beuren bescheidt over soodane tegens huden opgesechte acker bouwe-
landts (op den Ellersinghuiren-essche (idem meedlandt tot Friesche-
loo) zullen inhebben (idem uut Edingh erve ter ondersette) ter sette
of anders sonder eigendom voor resterende 50 Emders guldens van beur-
luiden zal. bestemoders boedel uut Edingh huis. Daartegens de voors.
gedageden (idem Herman Bruiningh) sulx ontkennende
- 29- 2-1632 Insaaken Herman Bruiningh-impt. versoeckende dat Albert Huistinhe
als voorstander van zal. Engel Hulsinghe kinderen -gedaegde
muchte werden condemneert 'omme hem te restitueren soodaene 3 jae-
ren kercken-renten, te weten 4 schepelen rogge en 3 schepelen haver
jaerlix, als sijn zal. vader Wibbe Bruiningh heeft moeten uitkeren,
naerdats der pupillen grotevader Jartke Hulsingh voors. renten tot .
sijnen last genomen..... alles vermoege getuigenissen van den 12^e en
13^e october 1603
- 6- 3-1667 Huwelijkscontract te Weende tussen Geert Bruininck en Swanke Luickens
De ouders van de bruidegom beloven 1000 Car.gl. aan hun zoon mee te
geven. Dedingsluiden bruidegom: Harm Bruininck - vader / Wubbe Brui-
ninck - broeder / Frerick Ottens / Berendt Liefstinck / Harm Loerinck.
- 9-11-1675 Harmen Bruininck betaalt wegens uitinge van sijn vrouw.
- 2-11-1678 Insaaken Harmen Bruiningh-impt. verd. hebb. Geert Bruiningh-ged.,
teneinde ged. soude moeten answeren als sibbevoogt over wijlen Al-
bert Halminghs minderjarige kinderen bij Geertien Bruiningh ver-
wekt..... des gedagedes broeder Wubbe Bruiningh is ouder van jaren.
- 26- 9-1684 Huwelijkscontract te Blijham (opgemaakt doorde Pastor van Vlagtwedde)
tussen Aicke Bruininck en Froucke Harms.
De bruidegom brengt in 100 Car.gl. van vaderlijk en moederlijk goed
alsmede 700 Car.gl. gewonnen goed. De bruid neemt de bruidegom en
de voorkinderen op in haar behuizing.
Dedingsluiden bruidegom: Wubbe en Geert Bruininck - broeders /
Wubbe Heijes / Berent Frericks en Geert Banninck.

WUBBE BRUINS BRUININCK huwt te Vlagtwedde met N. N.
geb. ca. 1562 Weende ca. 1598 geb. ca. 1573
ovl. 1609 -1632 Weende bet. voor schenken op haar
z.v. Bruin Wubbes Bruininck begrafenis op 1- 8-1640
en N. N.

kinderen:

ca. 1598 HARM _____> erfgenaam
ca. 1600 een dochter huwt h.c. Vlagtwedde 9- 3-1625 met Jan N.
ca. 1605 Jan Wubbes huwt Vlagtwedde ca. 1635 met Swaencke Ellinck

1587 Geistlicher Jurisdiction. Wubbe Bruininck als Sendtwtroger so im Seendt
niet erschienen, gecompontiert vor ein daler. xxx st.
(sendtwtroger is een aangever van een vergrijp tegen de geestelijkheid)

Register van hoenderbelastingplichtigen:

11589 Weende, eigenerfden: Wubbe Bruininck. idem 11590 t/m 1592
30-11-1609 Wubbe Brueninck tegen Abele Geerdes vrouwe.

BRUIN WUBBES BRUININCK huwt ca. 1562 met N. N.
geb. ca. 1532 Weende mogelijk een dochter van
ovl. 1574 -1589 Weende Frerick Edingh
z.v. Wubbe (op 't) Bruininck
en Woltcke Bruininck.

kinderen:

ca. 1562 WUBBE _____> erfgenaam

- 1- 8-1640 Harmen Bruininck op die begreffnisse van sijn moder an die nabuirs
beer geschoncken, daerom verdragen op vijff Caroli guldens 5- 0 - 0.
4-10-1571 Brun Bruininck is mit den Drosten verdragen vann de wundinge he
Gerth Moller gedan upt hoft vor tve karolij gl. is betalth.

Register van hoenderbelastingplichtigen :
1573 Weende, eigenerfden : Bruin Bruininck. idem 1574.

<u>WOLTCKE BRUININCK</u>	huwt ca. 1532 met	Wubbe (op 't) Bruininck
geb. ca. 1507 Weende		geb. ca. 1502
ovl. na 1569 Weende		ovl. in 1573 Weende
<u>kinderen:</u>		
ca. 1532 BRUIN	>	erfgenaam

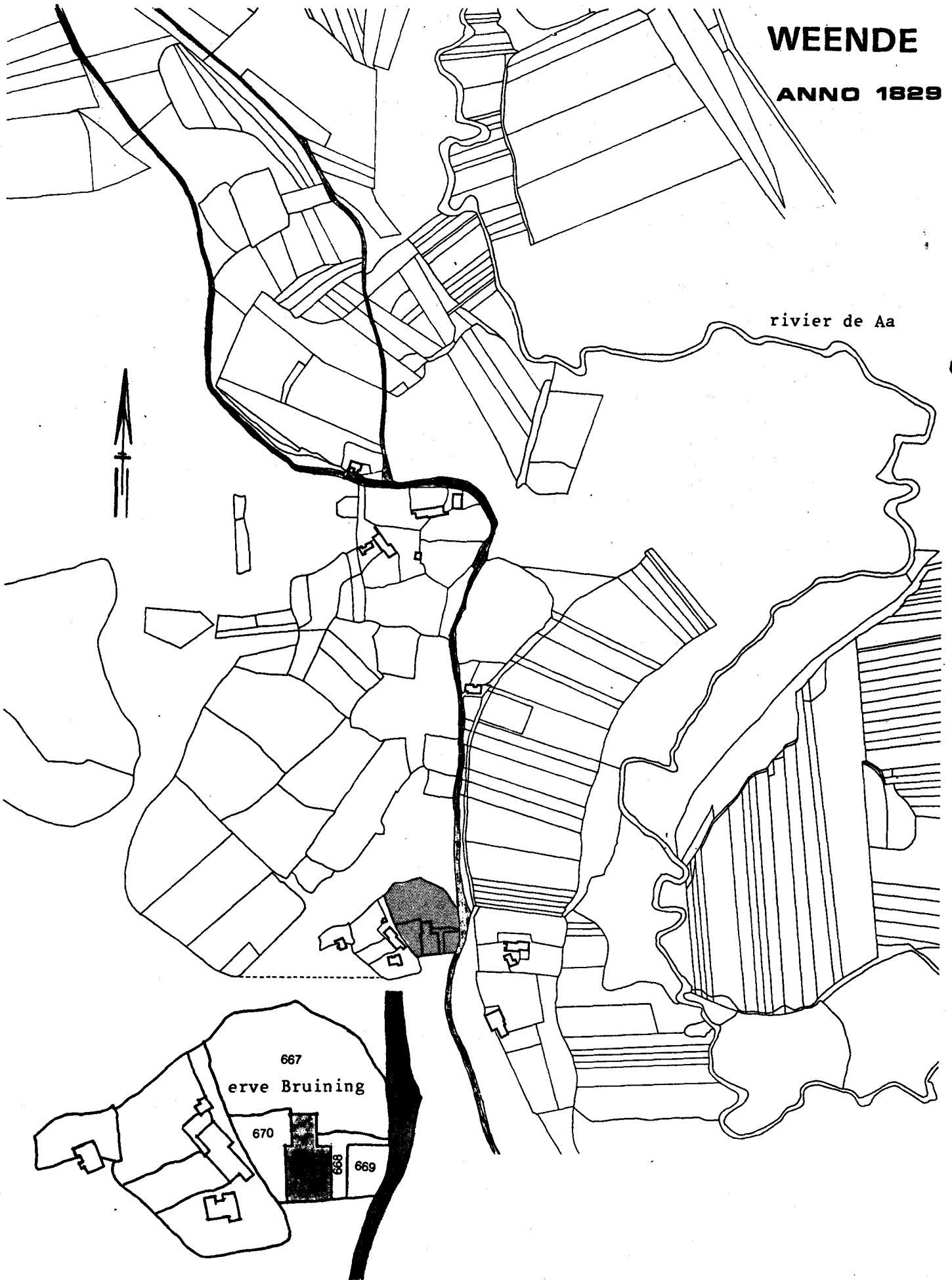
Register van hoenderbelastingplichtigen:

1568 Weende, eigenerfden : Wubbe Bruininck. Idem 1570 en 1571
1569 Weende, eigenerfden : Woltke Bruininck.

- 20-11-1573 Gerth Trenninck is verdragen van der wundijnge he Wubbe Bruininck
unforsens gedan, voer erin emder gulden to betalen over achte dage
soe daer lempete blift is unfordrage steijth sijn tidt.
20-11-1573 Wubbe Bruininck is verdragen van ehnn kleen wunde he Gerth Trenninck
inth boft gedann, doch geen mester eme *degeheleth*, voor ehnn keij-
ser gl. is betalth.

WEENDE

ANNO 1829

HALM

- (vervolg)

E. G. Schrage.

Met dank aan mevr. Hiskes-Knigge kunnen enige aanvullingen op het gepubliceerde in "Westerwolde" 87/4 gegeven worden.

Uit het huwelijk^s van II : Aike Elses Halm en Johanna Louisa Reutchen is nog geboren:

- Elisabeth, ged. 26.05.1799, begraven 27.01.1801,
- in 1807 een doodgeboren kind.

Het dochtertje Wendelke, ged. 10.03.1794 overleed nog in hetzelfde jaar.

De eerste vrouw van V-2: Tonnis Halm: Jantje van Weerden was een dochter van Trientje van Weerden en Harm Geerts Middel. Middel leefde gescheiden van zijn echtgenote die weigerde te scheiden. Zodoende kregen zijn zeven kinderen met Trientje van Weerden de naam van moeder.

Toen ze al op leeftijd gekomen waren stemde Middel's echtgenote alsnog toe in een scheiding om te kunnen trouwen met een goudsmid in Veendam. Daarna trouwden Harm Middel en Trientje van Weerden. Hun eerste zes kinderen behielden de naam van Weerden, het jongste, Jan, werd in 1892 nog geecht op 18-jarige leeftijd en kreeg toen dus alsnog de naam Middel.

Na het overlijden van Jantje van Weerden in 1903 hertrouwde Tonnis Halm met Janke van Hoorn, geb. 26.08.

1878, overl. Emmen 26.08.1932, dochter van Kornelis van Hoorn en Akke Eekhof.

Kinderen uit dit tweede huwelijk:

- Knelsje,, geb. te ter Apel, overl. te Hoensbroek, geh. met Albert Tabak,
- Tonnis, geb. 28.05.1907, volgt VI-1,
- Janke gehuwd met Willem Gerrit de Vries,
- Berendina, gehuwd met Henderikus Tabak,
- Jan geb. in 1917, volgt VI-2.

V - 3: Jan Halm, geb. te Vlagtwedde 2.09.1871, overl. te Emmen 30.03.1916, timmerman. Gehuwd met Trijntje Ubels, geb. 16.07.1877, dochter van Ubel Ubels en Jantien Breider. Kinderen:

- Trijntje geb. in 1911, overl. Emmen 9.01.1916,
- Jan " " 1912, " " 24.09.1916.

Kinderen van IV - 4: Jan Hero Halm en Alberdina Vriend.

v - 4: Geert Halm, geb. Vriescheloo 11.11.1870, overl. te Zuidlaren 20.08.1910, landbouwer te Vriescheloo.

Gehuwd te Wedde, 11.11.1899 met Beke Barkhuis, geb. te Wedde 14.12.1876, overl. Vriescheloo 13.01.1969, dochter van Eppo Barkhuis, schoenmaker te Lutjeloo, en Willemtje Hayes. Zij was vele jaren onderwijzeres aan de lagere school te Vriescheloo.

Kinderen, geboren te Vriescheloo:

- Jan Hero geb. 19.01.1900, volgt VI-3.
- Eppo Albert 3.06.1901, " VI-4.
- Albert 16.12.1904, " VI-5.

V - 5: Albert Nicolaas Halm, geb. Vriescheloo, 17.08.

1872, overl. te Hilversum 13.01.1929, leraar te Hilversum. Gehuwd met K. van Wijk de Vries.

Geen kinderen.

V - 6: Berend Halm, geb. Vriescheloo, 26.10.1874, overl. te Amsterdam, 11.12.1953, eigenaar van de "Hollandsche Fransche Weener Bakkerij "Buiten Verwachting", Overtoom no. 259 te Amsterdam. Gehuwd 1873 met Alida Vos, geb. Muntendam 23.7. /overl. Amsterdam, 8.04.1968, dochter van Koenraad Vos en Trijntje Plukker.

Kinderen:

- Barend geb. 30.05.1898. volgt VI-5,
- Johan jong overl. tengevolge van een ongeval.

V - 7: Jan Hero Halm, geb. Vriescheloo, 24.12.1876, overl. te Arnhem 24.03.1959, ambtenaar bij de PTT, laatstelijk directeur van het postkantoor te Lisse. Gehuwd op 18.04.1905 met Gerardina Maria van der Roest, geb. IJsselstein 22.03.1882, overl. te Velp 24.07.1982, ruim 100 jaar oud.

Kinderen:

- Johanna Clara, geb. 16.10.1907, ongehuwd.
- Alberdina " 24.01.1910, overl. 18.10.1957, Gehuwd in 1936 met William Preedy, die in 1948 overleed. Na zijn overlijden keerde zij met haar kinderen uit Engeland terug naar Nederland, vestigde zich te Arnhem.
- Jan geb. 11.08.1914, volgt VI-6.
- Bertha Margot geb. 14.08.1923. Gehuwd 13.02.1948 met J. van Someren, overl. in 1962, bakker te Velp. Hertrouwd in 1972 met H.Boer, oud-leraar.

V - 8: Gerhardus Halm, geb. Vriescheloo, 22.08.1880, aldaar overl. 15.08.1974, winkelier te Vriescheloo. Gehuwd te Blijham, 11.05.1912 met Alberdina Westendorp, geb. Wedde, 31.05.1886, overl. Vriescheloo, 14.11.1974, dochter van Freerk Westendorp, koopman te Lutjeloo, en Trijntje Biel.

Kinderen:

- Trijntje Alberdina, geb. Vriescheloo, 26.03.1913, overl. 6.10.1978, gehuwd met Geert Bruining, geb. ter Maars 15.12.1914, zoon van Wubbe Bruining en Wupbiëna Hillegiena Luth.
 - Jan Hero geb. Vriescheloo, 10.05.1916, volgt VI-7.
- Zoon van IV - 5: Aiko Halm en Talke Wolters.

V - 9: Hendrik Halm, geb. Bellingwolde, 8.02.1870, overl. 16.07.1941, Wedde. Gehuwd met Geertje de Wijk, geb. Wedde 4.08.1893, aldaar overl. 10.10.1985, dochter van Berend de Wijk en Grietje Bådeker.

Kinderen:

- Tallie geb. Wedde, 8.04.1915, geh. met Fiebo Huizing, geb. 13.04.1917.
- Grietje Berendina geb. Wedde, 30.08.1922, gehuwd te Wedde, 19.01.1944 met Boelem Buirs, geb. te Jipsinghuizen 16.02.1918, overl. te Wedde 11.10.1985.

Kinderen van V - 2: Tonnis Halm en Janke van Hoorn.

VI - 1: Tonnis Halm, geb. 28.05.1907, overl. Emmen, 19.01.1979. Gehuwd met Harmke van der Tuuk, geb. 22.03.1915, dochter van Koenraad van der Tuuk en Geessien Grooten.

Kinderen:

- Janke
- Koenraad geb. 15.01.1937, volgt VII-1

- Knel s j e
- Geessi en.

VI - 2: Jan Halm, geb. in 1917

Gehuwd met Anna Maria Katerina Jacobs

Kinderen: elf, vier zonen en zeven dochters.

Kinderen van V - 4: Geert Halm en Beke Barkhpi s.

VI - 3: Jan Hero Halm, geb. Vriescheloo, 19.01.1900, overl. Veendam, 12.06.1968, ambtenaar (hoofdcommies A) ter secretarie der gemeente Veendam, drager van de erewedaille in goud in de orde van Oranje Nassau)31.10.1958) Gehuwd te Bellingwolde, 26.06.1925 met Zwaantina Zwi ers, geb. Vriescheloo, 27.03.1898, overl. Veendam 23.06.1975. dochter van Lambertus Zwi ers en Engel tje Hommes.

Kinderen:

- Beka geb. Veendam, 7-08.1927, aldaar gehuwd op 17.07.1959 met Cornelis van der Wal, geb. Grolloo, 6.11.1932, overl. Groningen, 11.01.1980, zoon van Simon van der Wal en Warmeltje Veenhof.

- Geert geb. Veendam, 19.07.1930, volgt VII-2.

VI - 4: Eppo Albert Halm, geb. Vriescheloo, 3.06.1901, overl., te Alphen a.d.Rijn, 26.04.1977, waterstaatsambtenaar. Gehuwd te Bellingwolde 31.01.1931 met Johanna Diekema, geb. te Meeden dochter van Evert Diekema en Albertje Sluiter.

Geen kinderen.

VI - 5: Albert Halm, geb. Vriescheloo, 16.12.1904, overl. 13.11.1944 te Winschoten, begraven te Vriescheloo.

Gehuwd te Bellingwolde, 15.10.1932 met Engelina Meyer, geb. te Nieuwolda, 28.10.1907, dochter van Freerk Meyer en Frouwke Possel.

Loon: Gerard, geb. 24.07.1937, volgt VII-3.

Zoon van V - 6: Berend Halm en Alida Vos.

VI - 6: Barend Halm, geb. Amsterdam, 30.05.1898, aldaar overl. 19.02.1970, eigenaar van een bakkerij te Amsterdam. Eerst gehuwd met Wilhelmina Frederika Kaptijn, met wie een dochter: Johanna Hendrina.

Hertrouwd 26.01.1938 met Maria Brandst'ätter, geb. 27.05.1911 te Mitterberg, Oostenrijk, overl. te Purmerend, 22.07.1981. Dochters:

- Alida Elisabeth, geb. Amsterdam, 13.06.1938, gehuwd 12.09.1960 met Matthieu Vreeswijk, geb. 15.03.1939, gemeenteambtenaar,

- Hanny Maria, geb. Amsterdam, 9.06.1939, gehuwd 12.09.1962 met Richard Steiner, geb. 2.12.1938 te Spittal a.d. Drau, bakker, thans exploitant van de "Halm bakkerij" te Amsterdam.

Zoon van V - 7: Jan Hero Halm en Gerardi na Maria v. d. Roest.

VI - 7: Jan Halm, geb. 11.08.1914, ovl. den Haag, 2.10.

1985, civiel -ingenieur, per 16.07.1954 hoofd ingeni eur,

per 5.11.1956 hoofd ingeni eur-directeur van de Rijksge-

bouwendienst. Gehuwd te den Haag 18.09.1940 met Margaretha

de Quant, van wie gescheiden in 1951.

Hertrouwd 7.07.1955 met G. van Lith.

Kinderen uit het eerste huwelijk:

- Jan Herman, geb. 1.06.1942, volgt VII-4.
- Danielle 2.06.1945, op 22.08.1975 gehuwd met Ton Gras.

Dochter uit het tweede huwelijk:

- Caroline geb. in 1957, in 1987 gehuwd met Hans van der Stijl.

Zoon van V - 8: Gerhardus Halm en Alberdina Westendorp.

VI - 8: Jan Hero Halm, geb. Vriescheloo 10.05.1916, winkelier te Vriescheloo. Gehuwd te Bellingwolde 28.10.1946 met Bouwien Jantina Luth, geb. Wedde 22.05.1921, dochter van Hendrik Luth en Geerdina Jantina Wilhelmina Scholte.

Zoon van VI - 1: Tonnis Halm en Harmke van der Tuuk.

VII - 1: Koenraad Halm, geb. Emmen 5.01.1937, op 17.03.1970 gehuwd met Branka Stojanovic, geb. 22.12.1940 te Leskovac, Joego-Slavië.

Kinderen:

- Tonnis Petar geb. Emmen, 30.10.1970.
- Marco 4.08.1975.

Zoon van VI - 3: Jan Hero Halm en Zwaantina Zwiërs.

VII - 2: Geert Halm, geb. Veendam, 19.07.1930. Gehuwd te Zuidlaren 3.02.1956 met Harmanna Ruchti, geb. Zuidlaren 8.03.1931, dochter van Jannes Ruchti en Jantina Klooster.

Kinderen:

- Jan Hero geb. 14.12.1956, volgt VIII-1.
- Marion Nd.Scharwoude, 21.05.1960.

Zoon van VI - 5: Albert Halm en Engelina Meyer.

VII - 3: Gerard Halm, geb. Winschoten 27.07.1937. Gehuwd te Stadskanaal 24.09.1965 met Alida Saartje Wijkens, geb. Stadskanaal 13.04.1940, dochter van Christiaan Wijkens en Kornelia Koning. Gerard Halm is directeur van het ziekenfonds Azifo te den Haag.

Kinderen:

- Carolien Ellen geb. Winschoten, 11.08.1967.
 - Alexandra Christine, geb. Capelle a.d. IJssel, 31.07.1970.
- Marianne Jolanda geb. de Meern, 5.07.1972.

Zoon van VI - 7: Jan Halm en Margaretha de Quant.

VII - 4: Jan Herman Halm, geb. 1.06.1942. Op 15.07.1967 gehuwd met Maureen Griffin.

Kinderen:

- Tessa geb. 19.04.1972.
- Patrick Jan " 19.07.1975.

Zoon van VII - 2: Geert Halm en Harmanna Ruchti.

VIII - 1: Jan Hero Halm, geb. Noord-Scharwoude 14.12.1956. Gehuwd te Zwolle 23.03.1984 met Carin Sterken, geb. Zwolle 8.12.1955.

Kinderen:

- Hans geb. Zwolle 17.01.1985.
- Marjolein " Naarden 12.03.1987.

ENGELKENS

door: F. J. Ebbens, H. J. E. Hartog en M. J. B. Starke.

Onderstaande bijdrage is een uitwerking van de staak II-1 van het artikel "Abel Geerds en Geeske Abels", opgenomen in "Westerwolde", 8e jaargang no.1 (blz.17). Een verbinding met Engelkens in Blijham, zoals opgenomen in "Westerwolde", 8e jaargang no. 2, staak II-3: Johan Abels, werd niet gevonden.

We zijn ons ervan bewust dat we niet volledig zijn geweest, vooral als we zien hoe vaak de naam Engelkens voorkomt in "Die Groenevelde", een Oostfriese uitgave. Of ook dezen tot de onderhavige familie behoren hebben we niet nagegaan.

De volgende afkortingen voor geraadpleegde boekwerken zijn gebruikt:

"Boerderijenboek Beerta" - BBB, met boerderijnummer. 41

"Bellingwolde Vroeger en Nu" - BVN,

"Hoogstaangeslagenen in het Departement der Westereems" door prof. van Winter - HWW, met bladzijdenummer.

"Groninger Gedenkwaardigheden" door A. Pathuis - GDW, met nummer.

Betreffend het boekwerk BVN wijzen we vooral op de lijst op de bladzijden 266-270 van personen die omstreeks 1830 in de gemeente Bellingwolde land bezaten, samengesteld door de heer K. Horjus. Hierin ook landbezitters uit Vriescheloo.

De familie Engelkens was al vanaf eind 15e eeuw woonachtig te Vriescheloo. Daar er van deze kleine plaats weinig archiefmateriaal uit de 16e en 17e eeuw bewaard is gebleven zijn de afstammingslijnen in de eerste generaties niet of nauwelijks te bewijzen. Om toch alle takken in één genealogie onder te kunnen brengen hebben we enkele hypothetische filiaties ingebouwd waarvoor we geen bewijzen gevonden hebben.

I - HARMEN ENGELKENS, vermeld in het Hoendergeldregister onder Vriescheloo 1568-1574. Hij woonde daar mogelijk op het huis "Engelken", en overleed voor 24.05.1591.

Waarschijnlijk was hij gehuwd met Tibe.

Kinderen:

- Luppe Engelkens, reeds vermeld in het Breukenregister in 1569 en in het Hoendergeldregister 1589-1592. Hij is waarschijnlijk kinderloos overleden.

- Willem volgt II-1.

- Hilwert " II-2.

Deze drie kinderen waren op 1.06.1592 reeds meerderjarig.

- Hindrick volgt II-3.

Waarschijnlijk waren er verder nog vier dochters over wie ons verder niets bekend is.

II - 1: WILLEM ENGELKENS, gehuwd met N.N.

Kind: Harmen Willems Engelkens, die in 1626 procedeerde tegen zijn oom Hilwert Engelkens en in 1637 tegen Geertien, weduwe van genoemde Hilwert, over het Engelkens erve.

II -2: HILWERT ENGELKENS, landbouwer op het Engelkens erve te Vriescheloo, vermeld in het Breukenregister in 1585 tot en met 1624, overleden circa 1625. Omstreeks 1615 huwde hij Geertken Abels, ovl. vóór 3.06.1647, dochter van Abel Geerds en Geeske (Everts).

Kinderen, vermoedelijk:

- Engelke volgt III-1.
- Harmen " III-2.
- Tybe III-3.

II - 3: HINDRICK ENGELKENS.

Een afstammeling zou kunnen zijn:

- Engelke Hindricks volgt III-4.

Kinderen van II - 2: Hilwert Engelkens en Geertken Abels.

III - 1: ENGELKE ENGELKENS, huwde vóór 11.11.1654 met Tidde Tjabbes (RA VIw 1), waarschijnlijk zoon van Tjabbe Tiddes en Anna Egges, kleinzoon van Tidde Tjabbes en Gartje Jans, en van Eggo Jans en Renske, allen te Vriescheloo. Een zoon, Tjabbe Tiddes, landbouwer te Vriescheloo, huwde vóór 1.02.1678 (RA VIw 3) met Swaentje Geerts, oudste dochter van Geert Harms Kleene en Dyke Renweringhe. Een deel van hun nageslacht nam de familienaam Tjabbes aan. 1

III 2: HARMEN ENGELKENS, te Vriescheloo, in 1697 kerkvoogd aldaar. Hij huwde waarschijnlijk tweemaal, zijn eerste echtgenote stierf vóór 12.06.1647. Hij hertrouwde met Geertrit Hindricks.

Kinderen, uit het tweede huwelijk:

- Hilwert volgt IV-1.
- Grietje " IV-2.
- Luppo " IV-3.
- Geertjen volgens RA VIo 4, 21.11.1701 gehuwd met Jan Berents.
- Swaantie volgt IV-4.

III - 3: TYBE ENGELKENS, waarschijnlijk overleden najaar 1653, gehuwd met Roelf Simons. Volgens RA VIw 1, 10.03.1659 was Harmen Engelkens toen voogd over het dochtertje dat door Jantien Simons zou worden grootgebracht, terwijl op 14.09.1659 (RA VIo 1) Jacob Simons voormond was. Er zou verband kunnen bestaan met de familie Oostervelt te Vlagtwedde waarin de namen Roelf en Simon herhaaldelijk voorkomen. 1

Zoon van II - 3: Hindrick Engelenks en N.N.

III - 4: ENGELKE HINDRICKS, geb. Vriescheloo 24.01.1664, aldaar ovl. 30.01.1727, beide datums volgens grafscript GDW no. 3914. Brouwer, kerkvoogd en ouderling te Vriescheloo. Hij huwde Naantje Engels Bruggers, geb. Vriescheloo in 1672 of 1673, volgens grafscript aldaar ovl. 3.03.1756, dochter van Engel Alberts en Geertien Bruggers, klein dochter van Albert Harbers en N.N., en van waarschijnlijk Else Bruggers en N.N.

Kinderen:

- Engel volgt IV-5.
- Geertien IV-6.

- Wemelina volgt IV-7.
- Talle ovl. vóór 9.04.1734.

Kinderen van III - 2: Harmen Engelkens en Geetrui t Hindri ks.

IV - 1: HILWERT ENGELKENS, ovl. na 15.09.1714, woonde toen te Bellingwolderham (d.i. Den Ham), eerder waar-schijnlijk te Vriescheloo. Waarschijnlijk was hij eerst gehuwd met Eppien NN, en hertrouwde te Bellingwolde 6.05.1694 met Talle Geerts, weduwe van Sibel t Jans. Zij ovl. vóór 21.03.1710.

Kinderen uit het eerste huwelijk, geb. Vriescheloo:

- Geetrui t volgt V-1.
- Aeltie " V-2.
- Engel " V-3.

IV - 2: GRIETJE ENGELKENS, geb. Vriescheloo circa 1660, ovl. Bellingwolde 27.05.1746 (GDW no. 934), lidmaat te Bellingwolde 8.11.1695, huwde aldaar 22.07.1694 met Tamme Tjaerts, van Bellingwolde, lidmaat aldaar 10.03.1695, ovl. vóór 19.12.1714 (RA VIw 5), zoon van Tiaert Coenens en Tjaduwe Poppens, kleinzoon van Coene Hin-driks en Ette Tyaerts, en van Poppo Aelders en Ette Tammens.

Haar grafsteen draagt een wapen:

doorsneden: A- op een terras een boom vergezeld van de letters G E; B- gedeeld: 1. een halve adelaar, 2 drie klaverbladen.

Kinderen, gedoopt te Bellingwolde:

- Harmen Tams, ged. 26.05.1695 als Harm Engelkes, gehuwd Bellingwolde 17.05.1734, huwelijkscontract aldaar 15.05.1734, met Gartje Abels, ged. Blijham 6.09.1711, dochter van Abel Jans en Tjaektien Aeldricks.
- Tjaert Tammes, ged. 28.01.1700 als Tjaart Koerts, ovl. Bellingwolde 7.02.1738 (GDW no. 930).
- Geetrui t Tammes, ged. 28.01.1700 als Geetrui t Engelkes, gehuwd Bellingwolde 15.04.1740, huwelijkscontract aldaar 13.04.1740, met Jan Abels, ged. Blijham 31.05.1705, of 8.02.1707, zoon van Abel Jans en Tjaaktien Aeldricks.

IV 3: LUPPO ENGELKENS, ovl. tussen 15.09.1714 en 17.05.1729. Gehuwd te Vlagtwedde 16.12.1698, huwelijkscontract in RA VIz 1, met Hillena Haselhoff, ovl. Vriescheloo 31.04.1699, dochter van de advocaat Derck Haselhoff en Mar-greta Lepels, kleindochter van Jan Haselhoff en Hille Arends, en van Jan Coerts Lepel, schulde van Zweeloo, en Swaentie Tymens (volgens gegevens uit "Westerwolde" 1981/4 en "De Nederlandsche Leeuw" 1973, kolom 184).

Kind: Margriete volgt V-4.

Luppo Engelkens hertrouwde met Swaentie Bruggers, ovl. na 27.10.1758, dochter van Engel Alberts en Geertien Bruggers, kleindochter van Albert Harbers en NN, en van waarschijn-lijk Else Bruggers en NN.

Kinderen uit het tweede huwelijk:

- Harmen volgt V-5.
- Geertien Engelkens, ovl. na 16.06.1780.
- Else volgt V-6.
- Swaantie V-7.
- Engel Engelkens, genoemd 7.03.1755. Mogelijk was hij de Engel Engelkens die te Bellingwolde op 16.05.1758 huwde met Trijntje Harms. Zijn verdere levensloop is niet bekend.

- Willem volgt V. 8.
- Harbert " V-9.

IV - 4: SWAANTIE ENGELKENS, ovl. vóór 15.09.1714, huwelijkscontract te Blijham 23.02.1708 met Sebo Heerens, geb. Blijham, ovl. vóór 1734, zoon van Heere Feyes en Trijntje Jacobs, kleinzoon van Feycke Alders en Frouwe Boeles, en van Jacob Hindricks en Dewer Ockes. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen bekend.

Sebo Heerens hertrouwde te Blijham, 3e proclamatie aldaar 22.05.1718, huwelijkscontract 23.06.1718, met Trijntje Harmens, geb. Blijham, dochter van Harmen Harmens en Gepke. Uit dit huwelijk zijn vier gehuwde kinderen bekend. Tenslotte hertrouwde Trijntje Harmens, huwelijkscontract Blijham 1.07.1734 met Pieter Remmes.

Kinderen van III - 4: Engelcke Hindricks en Naantje Engels Bruggers.

IV - 5: ENGEL ENGELKENS, geb. Vriescheloo 1698, ovl. aldaar 1.09.1771, oud 73 jaar en 15 dagen, landbouwer en brouwer. Hij trouwde, huwelijkscontract Blijham 25.01.1731, met Anna Beerents, ged. Blijham 25.03.1708, ovl. Vriescheloo 3.04.1751, oud 43 jaar en 6 dagen, dochter van Berendt Aeilkes en Renske Egges, kleindochter van Ailcko Berents en Anna Sybolts Hoving, en van Egge Pieters en Grietie Bruggers.

Kinderen:

- Renske zie V-5.
- Naantje volgt V-10.
- Talle V-11.
- Engel Hendricks, ged. Vriescheloo 28.09.1738, brouwer te Vriescheloo, ovl. na 1.04.1802, Hij noemde zich Engel Engelkens, later Engelke Engelkens.
- Berent ged. Vriescheloo 26.11.1741, ws. jong ovl.
- Geesien volgt V-12.

IV - 6: GEERTJEN ENGELKENS, geb. Vriescheloo circa 1705, ovl. Wedde circa 1740. Eerst gehuwd omstreeks 1724 met Jan Berents Schuiten, landbouwer te Wedde, geb. aldaar circa 1700 en ovl. circa 1734, zoon van Berent Jans Waarsing (later Schulten) en Rixte Roelfs, kleinzoon van Jan Hilverts Waarsing en Albertien Berents, en van Roelf Jans Schuiten en Swaantje Alberts ter Haar (volgens gegevens van C. J. Wegman in "Westerwolde", juni 1986.).

Kinderen, gedoopt te Wedde:

- Naantjen ged. 1.07.1725, ws. jong ovl.
 - Engelke volgt V-13.
 - Berent ged. 15.01.1730, leefde nog 10.12.1756.
- Geertjen Engelkens hertrouwde met Elso Haselhoff, huwelijkscontract Wedde 8.07.1735, landbouwer op 't Schulten te Wedde, ged. Wedde 13.09.1716, begr. aldaar 28.01.1750, zoon van de borggraaf Elso Haselhoff en Swaantje Folkerts Haselhoff, kleinzoon van de borggraaf Evert Haselhoff en Beelke Elsens, en van Folkert Engberts en Magdalena Haselhoff. Kinderen, gedoopt te Wedde:
- Elso Haselhoff ged. 11.03.1736, jong ovl.
 - Klaas Boelken 11.03.1736, idem (in het doopboek staat: Bolken).
 - Elzo Haselhoff ged. 23.06.1737, jong ovl.

- Swaantjen ged. 17.05.1739, ondertrouwd te Westerlee 9.03.1760, gehuwd Wedde met Adde Meening, ged. Wedde 9.02.1731, zoon van Jarko Meening en Ettien Folkerts, kleinzoon van Jarke Meening en Rixte Freriks Huistringh, en van Folkert Engelberts en Magdalena Haselhoff. Elso Haselhoff hertrouwde Nieuwe Pekela 20.06.1741 met Frieske Hayes, ged. Westerlee 16.03.1720, dochter van Haje Bennes en Scheitje Luitjes.

IV - 7: WEMELINA ENGELKENS, geb. Vriescheloo circa 1710, ovl. Bellingwolde tussen 1745 en 1750. Gehuwd te Vriescheloo 11.04.1734, huwelijkscontract 9.04.1734 in RA Vldd 1, met Jan Vriese, landbouwer te Bellingwolde, geb. Roswinkel, ovl. vóór 26.05.1769, zoon van Jan Vriese en Wendel Jans Haesken (die hertrouwde met Hindrick ter Borgh, die op 't Vriesen te Roswinkel kwam wonen en zich daarna Hindrick Vriese noemde, dit volgens gegevens van E. G. Schrage). Kinderen, ged. Bellingwolde, geb. Hamdijk (BBB 89):
- Wendel Jans Vriese, ged. 1.05.1735, gehuwd met Remke Harms (Schipper), ged. Oude Schans 15.05.1735. Hun huwelijkscontract te Bellingwolde 26.05.1769 (BBB 88a)
- Naantje ged. 7.07.1737.
- Engelke Jans Vriese, ged. 8.11.1739, ovl. Bellingwolde 6.03.1812, gehuwd met Trijntje Jans (Nieboer), ged. Bellingwolde 22.10.1769, ovl. Hamdijk 27.02.1850, dochter van Jan Geerts en Swaantje Harms. Hun huwelijkscontract d.d. 10.02.1797 in RA Vlzz 3.
- Hinderk Jans Vriese, ged. 4.03.1742, ongehuwd ovl. Nieuwe Schans 3.02.1825.
- Naantje ged. 2.05.1745, ws. jong ovl.
Jan Vriese was eerder gehuwd te Bellingwolde 23.02.1725 met Engel Hilwers (zie V-3) en later op 13.03.1750 met Aaltje Abels, ged. Blijham 4.08.1715, dochter van Abel Jans en Tjaaktien Aeldricks. Uit dit derde huwelijk een zoon Abel Jans Vriese, ged. Bellingwolde 12.05.1753, die te Bellingwolde op 20.06.1777 een huwelijkscontract sloot met zijn nicht Tjaakje Jans, dochter van Jan Abels en Geertruit Tammes, zie bij IV-2.

Kinderen van IV - 1: Hilwert Engelkens en Eppien NN.

: V - 1: GEETRUIT HILWERS. Gehuwd Bellingwolde 18.04.1710 (trouwboek, huwelijkscontract 21.03.1710 in RA Vlzz 1) met Harmen Hindricks, van Kloosterland, Wymeer, zoon van Hindriect NN en Ette Tiaarts, kleinzoon van moederszijde van Tiaert Coenens en Tjaduwe Poppens. Dit echtpaar ondertekende nog een huwelijkscontract in 1750, daarna is van hen niets meer bekend.

Kinderen, gedoopt Bellingwolde:

- Eppien ged. 1.10.1713.
- Ette " 14.04.1716.
- Tjaduwe 26.06.1718.

V - 2: AELTIEN HILWERS, ovl. tussen 15.05.1750 en 14.10.1767 Zij huwde te Bellingwolde 17.04.1712 (trouwboek, huwelijkscontract 11.03.1712 in RA Vlzz 1) met Berent Kleen, geb. Vriescheloo circa 1680, ovl. tussen 30.05.1744 en 15.05.1750, zoon van Berent Harmens Kleen en Renske Geerts,

kleinzoon van Geert Harmens Kleen en Dyke Renweringhe.

Kinderen:

- Renske Beerents. Zij sloot te Vriescheloo 15.05.1750 een huwelijkscontract (RA Vlidd) met Okke Elsens Bruggers, geb. Vriescheloo in 1711, ovl. Bellingwolde 30.07.1785, zoon van Else Bruggers en Tetje Ockens.
- Hilvert Beerents Kleen, geb. Vriescheloo 6.02.1717, ovl. Lutjeloo 28.02.1793. Hij sloot te Vriescheloo op 10.03.1769 een huwelijkscontract met Albertjen Boelmans, geb. Vriescheloo 4.06.1745, ovl. Lutjeloo 22.11.1799, dochter van Ooldert Boelmans en Frouke Tammes, kleindochter van Boelman Heyes en Aike Berens, en van ds. Joannes Tammen en Albertje Franck. Zie voor hem GDW 3924, voor haar GDW 3926.
- Eppien Beerents Zij sloot te Blijham 14.10.1767 een huwelijkscontract met Helienius Eppens, ged. Blijham 8.02.1733, ovl. aldaar 7.09.1808, zoon van Luiken Eppes en Eppien Eppes, kleinzoon van Eppo Luppens en Anna Luikens, en van Eppo Hillenius en Rixte Ayolts.

V - 3: ENGEL HILWERS, ws. geb. te Lutjeloo circa 1690, ovl. Bellingwolde circa 1730. Zij sloot te Bellingwolde 25.03.1725 een huwelijkscontract (RA Vlizz 1) met Jan Vriese, afkomstig van Roswinkel, zoon van Jan Vriese en Wende] Jans Haesken. Zie verder IV-7.

Kinderen, gedoopt te Bellingwolde:

- Hilvert ged. 9.06.1726, ovl. vóór 9.04.1734.
- Jan Jans Vriese, ged. 3.08.1727, gehuwd Bellingwolde 10.10.1750 (huwelijkscontract aldaar 8.05.1750) met Tjaatjen Hindercks, ged. Bellingwolde 9.01.1729, dochter van Hinderck Geerts en Albertjen Berents, kleindochter van moederszijde van Berent Berents (ten Have) en Tjaetien Sybolts (Hoving).

Dochter van IV - 3: Luppo Engelkens en Hillena Haselhoff.

V 4: MARGRIETE LUPPENS, geb. 1699? ovl. Blijham na 7.08.1747. Zij sloot te Blijham 17.05.1729 een huwelijkscontract met Abel Engels, landbouwer te Blijham, geb. aldaar, ovl. 1 tussen 6.04.1759 en 22.07.1763, zoon van Engel Abels en Aeyse Lupkens, kleinzoon van Abel Ockens en Anna Tijes, en van Lupke Feyes en Tiaecke Eenjes. Abel Engels was eerder gehuwd met Harmke Geerds, huwelijkscontract te Blijham 10.05.1709.

Kinderen, gedoopt te Blijham:

- Heelena Abels, ged. 24.03.1730 als Hillena, gehuwd, proclamatie te Midwolda 19.06.1763, huwelijkscontract aldaar 22.07.1763, met Lupcke Ockes, geb. Midwolda circa 1735, zoon van Ocke Lupkes en Metje Rempts (doopsgezinden), kleinzoon van Lupko Engels en Fosse Ockens, en van Remt Klaesen en Grietie Olferts.
- Luppo Abels, ged. 25.04.1732 als Luppe Engelkes, gehuwd Blijham 6.04.1759, huwelijkscontract idem, met Gyssel Hindricks, ged. Blijham 1.08.1733 of maart 1738, dochter van Hinderk Elses en Anna Hindriks, kleindochter van Else Harmens en Engeltien Reinders, en van Hindrick Wubbes en Gijssel Jans.
- Eenjo Abels, geb. Blijham circa 1735, gehuwd (1) nieuwolda 28.04.1756 (huwelijkscontract aldaar 25.04.1765) met

Grietje Jurjens Breuker, geb/ged. Nieuwolda 6/15.09.1741, dochter van Jurjen Jans Breuker en Martjen Tiddes. Gehuwd (2) Nieuwe Pekela, huwelijkscontract 17.06.1803, met Annechijn Alberts.
 Zijn zoon Luppe Eenjes, gehuwd te Wedde, huwelijkscontract 13.05.1807, met Gepke Jans, en diens kinderen namen in 1811 de familienaam Engelkes aan.
 - Jan Abels, ovl. na 6.04.1759.
 - Ocko Abels, ged. 10.06.1738 huwde, proclamatie Oterdum 19.05.1765, met Eitje Tebbes, ged. Woldendorp 22.03.1739, dochter van Tebbos Jans en Pieterke Epkes.
 Op 8.04.1734 werd te Blijham een kind van Abel Engels gedoopt, mogelijk was dit kind Eenjo of Jan.

Kinderen van IV -3: Lупpo Engelkens en Swaantie Bruggers.

V - 5: HARMEN ENGELKENS (in 1740 tekent hij als Hamen Luppens), ovl. tussen 20.01.1779 en 10.11.1796. Sloot te Vriescheloo 18.05.1758 een huwelijkscontract met Renske Engelkens, geb. Vriescheloo circa 1732, aldaar ovl. 11.07.1811, als Renske Engelkens Brouwer, dochter van Engel Engelkens (IV-5) en Anna Beerents.
 Kinderen, gedoopt te Vriescheloo:
 - Engel geb. 2.05.1759, volgt VI-1.
 - Luppe Engelkens, geb/ged. 6/10.10.1762, ovl. aldaar 20.02.1781, begraven 27.02.1781 (GDW 3920).

V - 6: ELSE ENGELKENS, geb. Vriescheloo september 1712, ovl. Nieuwe Schans 27.05.1808, majoor en commandant van de vesting Langakkerschans. Gehuwd te Nieuwe Schans, huwelijkscontract 7.03.1755 met Johanna Ebbens, ged. Nieuwe Schans 9.12.1736, ovl. aldaar 15.05.1809, dochter van de koopman Hendrik Ebbens en Berndina Stennekes, kleindochter van Ebbe Aeldricks en Foske Andries, en van Gerrit Stennekes en Regina Abbas.
 Zoon: Hindrik, geb/ged. Nieuwe Schans 15/19.12.1756, volgt VI-2.

V - 7: Swaantie ENGELKENS, ovl. na 16.06.1780, gehuwd circa 1740 (verlaat huwelijkscontract Vriescheloo 11.02.1761) met haar neef Jan Wirtjes, geb. Vriescheloo, ovl. na 16.06.1780, zoon van Wirtje Berents en Rixte Engels Bruggers, kleinzoon van moederszijde van Engel Alberts en Geertien Bruggers. Jan Wirtjes voerde in 1779 de achternaam Buijter, overgenomen van zijn stiefvader Harm Homeerus Buijter.
 Kinderen, gedoopt te Vriescheloo:
 - Rixta ged. 20.11.1740, jong overleden.
 - Swaantie Jans, ged. 29.12.1743, huwelijkscontract Vriescheloo 28.11.1770 met Hindrik Freerks, geb. ws. Kloosterland, Wymeer, zoon van Frerik Adden en Swaantie Ottens, kleinzoon van Addo Freerks en Teube Lubbers, en van Otto Rijkwerths en Swaantje Feikes.
 - Engeltie ged. 1.08.1745.
 - Geertruit (= Geertruit Jans), ged. 12.11.1747, ovl. tussen 12.10.1788 en 18.02.1790. Gehuwd, huwelijkscontract Vriescheloo 16.06.1780, met Poppo Harberts, ged. Bellingwolde 12.01.1759 als Poppo Hommes, zoon van Harbert Heeres en Haike Poppes, kleinzoon van Heere Tiabbes en Tiacke

Harbers, en van Poppe Hommes en geeske Linthuis. Hun zoon Jan noemde zich bij zijn huwelijk in 1806 Jan Poppes Buiten, Maar kwam na 1811 in de burgerlijke stand voor als Jan Buter Poppes Hommes.

Poppe Harberts hertrouwde in 1790 met Renske Harberts Engelkens (VI-8) en te Bellingwolde 4.08.1808 (huwelijkscontract idem) nog eens met Alberdina Niklaas Vrind, dochter van Niklaas Alberts Vrind en Harmke Meinders, te Oude Pekela.

- Engel tie ged. 2.08.1750.
- Rixte (= Rixte Jans Buiten) geb/ged. 5/10.08.1755, gehuwd Vriescheloo, huwelijkscontract 25.11.1779 met Boelman Heyes, ged. Vriescheloo 23.02.1742, zoon van Beerent Boelmans en renske Harbers, kleinzoon van Boelman Heyes en Aike Berens, en van Harbert Alberts en Gepcke Hindricks.

V- 8: WILLEM LUPPES ENGELKENS, wellicht ged. Wedde 9.09.1716 met de naam Willem Engelkes als zoon van Luppe Engels, ovl. vóór 3.07.1804 te Vriescheloo. Gehuwd circa 1752 (verlaat huwelijkscontract Vriescheloo 10.06.1753) met Mettien Geerardus Heeres, ged. Vlagtwedde 12.12.1728, begr. Vriescheloo 3.07.1804, dochter van Geerardus Heeres en Rixte Wubbes Symens, kleindochter van Heero Geerts en Aeltien Dercks Meendering, en van Wubbe Boelmans Eelsinck (later Wubbe Symens) en Hadewijgh Symens.

Kinderen, gedoopt te Vriescheloo:

- Luppe geb/ged. 7/9.03.1753, volgt VI-3.
- dochter geb. 7.01.1754, inschrijving doorgehaald.
- Hindrick geb/ged. 10/11.05.1755, volgt VI-4.
- Heere 10/05.11.1755, jong overleden.
- Heere 3/9.03.1757, volgt VI-f5.
- Swaantie 7.01.1759, " VI-6.
- Rixte " " 12/19.10.1760? " VI-7..
- Gerarts " " 23/29.04.1764, " VI-8.
- Grietien Engelkes geb/ged. 9.16.08.1767.

V - 9: HARBERT ENGELKENS, ovl. tussen 16.06.1780 en 19.02.1790. Sloot op 8.11.1761 te Vriescheloo een huwelijkscontract met Hille Berents, ged. Vriescheloo 15.06.1735, ovl. tussen 19.02.1790 en 10.11.1796, dochter van Beerent Boelmans en Renske Harbers, kleindochter van Boelman Heyes en Aike Berens, en van Harbert Albers en gepcke Hindricks. Hij was in 1775 kerkvoogd te Vriescheloo (GDW 3908).

De broers Willem en Harbert Engelkens kochten 8.07.1751 (RA VIe 5) een "heert of erve lants" te Vriescheloo voor 7750 car.gld. van de broers Enne Geerts Vriese te Wenigermoer en Roelf Geerts Vriese te Esculum in Oostfriesland. (aanvulling door E. G. Schrage).

Kinderen, gedoopt te Vriescheloo:

- Swaantie geb/ged. 6/14.11.1762.
- Berent Boelmans " 12/16.03.1764, noemde zich Berent Harbers, ovl. na 16.06.1780.
- Renske geb/ged. 13/21.09.1766, volgt VI-9.
- Geertien 17/25.12.1768.
- Luppe 28.01/2.02.1772, volgt VI-10.

V - 10: NAANTJE ENGELS ENGELKENS, ged. Vriescheloo 18.10.1733, ovl. tussen 27.07.1787 en 7.07.1799. Sloot te Vriescheloo 8.06.1764 een huwelijkscontract met Pieter Jans, ged. Midwolda 17.03.1732, ovl. Stadspolder circa 1794 (BBB 196), zoon van Jan Ritses en Geesjen Pieters, kleinzoon van Ritso Jans en Frouke Hommes, en van Pieter

Hapkes en Anje Tjapkes.

Pieter Jans was eerst gehuwd te Midwolda 4.02.1757 met Geertien Pieters, weduwe van Tonnis Tiddens.

Kinderen, geb. Stadspolder, ged. Finsterwolde:

- Engel Pieters Engelkes, ged. 23.02.1766, volgt VI-11.
Anna Pieters Engelkes, 27.09.1767, " VI-12.
- Berent Pieters Engelkes, " 21.01.1770, " VI-13.
- Ritso " 24.11.1771, ws. jong ovl.

V - 11: TALLE ENGELS ENGELKENS, ged. Vriescheloo 8.07.1736, ovl. aldaar 12.12.1783 (GDW 3922). Sloot te Vriescheloo op 20.01.1779 een huwelijkscontract met Eppo Hillenius, geb. Lutjeloo circa 1730, zoon van Ayolt Eppes en Anna Beerents, kleinzoon van Eppo Hillenius en Rixte Ayolts, en van Berent Berents (ten Have) en Tjaetjen Sybolts (Hoving). Uit dit huwelijk zijn geen kinderen bekend. Eppo Hillenius was eerder te Vriescheloo gehuwd met Frouwe Luikens (huwelijkscontract 26.03.1750), en trouwde ten derden male te Vriescheloo, huwelijkscontract 27.07.1786, met Ettje Schmaal.

V - 12: GEESIEN ENGELKENS, ged. Vriescheloo 19.02.1747, aldaar ovl. 26.03.1825. Zij huwde, huwelijkscontract te Vriescheloo 14.10.1778, met Hillenius Eppens, ged. Vriescheloo 24.01.1740, geb. te Lutjeloo, ovl. vóór 1811, zoon van Ayolt Eppes en Anna Beerents, dus volle broer van Eppo Hillenius, zie V-11.

Kinderen, gedoopt te Vriescheloo:

- Anna ged. 27.08.1780, aldaar ovl. 1781 (GDW 3921)
- Ayolt Eppes geb/ged. 10.17.1782.

Zoon van IV - 6: Jan Berents Schulten en Geertjen Engelkens.

V - 13: ENGELKE JANS SCHULTEN, ged. Wedde 5.08.1727, ovl. Vriescheloo 9.12.1807 als Engelke Jans Bos.

Hij huwde (1) Bellingwolde, huwelijkscontract 10.12.1756 met Harmke hinderks, weduwe van Egbert Abels (met wie een huwelijkscontract te Bellingwolde 10.04.1750), ged. Bellingwolde 29.04.1731, ovl. in 1764 of 1765, dochter van Hinderk Harms Bos en Syben Jacobs, kleindochter van moederszijde van Jacob Edens en Geeske Hilwerts.

Kinderen, gedoopt te Bellingwolde:

- Jan ged. 25.05.1760, jong overleden.
- Jan " 11.09.1761, volgt VI-14.
- Hinderik 12.02.1764,

Engelke Jans Schutten huwde (2) te Wedde 3.01.1765 met Anna Schmaal, ged. Wedde 4.02.1723, dochter van ds. Nicolaus Schmaal en Magdalena Haselhoff, kleindochter van ds. Harmannus Schmaal en Pietertjen Langerhuis, en van Hans Haselhoff en Anna Tiddens.

Zoon: Nicolaus Schmaal ged. Wedde 17.10.1765.

(wordt voortgezet)

MIGCHELS — K w a r t i e r s t a a t .

Al b. Migchels.

I e G E N E R A T I E .

1 a - Harm Migchels, geb. 29.06.1959, gehuwd te Stads-
kanaal, 5.08.1983 met Margrietha Maarsing, geb. 24.09.
1959.

1 b - Jan Manuel Migchels, geb. 11.07.1961, gehuwd te
Stadskanaal, 1.08.1984 met Jannetje Anna Fokker,
geb. 16.08.1962.

1 c - Heja Hinderkien Migchels, geb. 22.07.1964, ge-
huwd te Stadskanaal, 31.07.1987 met Andreas Willem
Bos, geb. 's Gravenhage, 11.03.1961.

1 d - Margrietha Zwaantina Migchels, geb. 23.10.1965.

1 e - Nanne Geert Migchels, geb. 14.07.1968.

II e G E N E R A T I E .

2 - Albert Migchels, geb. Winschoten, 1.10.1935,
landbouwer te Onstwedde. Gehuwd te Vlagtwedde, 22.05.
1958 met:

3 - Dina Jonker, geb. Winschoten, 18.08.1936.

III e G E N E R A T I E .

4. - Harm Migchels, geb. Veenhuizen, gem. Onstwedde,
9.01.1914. Gehuwd te Onstwedde, 4.07.1935 met:

5 - Margrietha Zwaantina Bruining, geb. ter Maars,
gem. Onstwedde, 2.06.1914

6 - Jan Manuel Jonker, geb. Nieuwe Pekela, 9.12.1906,
overl. te Jipsinghuizen, gem. Vlagtwedde, 5.04.1968.
Gehuwd te Vlagtwedde, 9.05.1935 met:

7 - Hinderkie Henderica Siks, geb. Terapelkanaal, gem.
Vlagtwedde, 17.03.1903, overl. te ter Apel 19.12.1982.

IV e G E N E R A T I E .

8 - Albert Migchels, geb. Onstwedde, 10.01.1888, overl.
te Winschoten (ziekenhuis) 2.10.1946.

Gehuwd te Onstwedde, 9.12.1919 met:

9 - Hindertje Sterenburg, geb. te Sterenburg, gem. Onst-
wedde, 16.02.1891, overl. 12.08.1919

10- Nanne Bruining, geb. 25.12.1877, overl. 27.11.1956.
Gehuwd 10.04.1913 met:

11- Margrietha Wubbina Maarsing, geb. 13.08.1892, overl.
2.02.1916.

12- Geert Jonker, geb. Nieuwe Pekela, 29.09.1880, overl.
Laudermarke, gem. Vlagtwedde, 25.12.1954.

Gehuwd te Nieuwe Pekela, 28.01.1905 met:

13- Dina Jansen, geb. Nieuwe Pekela, 19.02.1880, overl.
te Laudermarke 13.03.1948.

14- Hindrik Siks, geb. Veenhuizen, gem Onstwedde, 19.11.
1850, overl. ter Apel, 30.10.1916.

Gehuwd te Veendam, 27.05.1887 met:

15- Hinderkien Blaauw, geb. Kropswolde, gem. Hoogezand,
22.09.1861, overl. ter Apel 4.03.1920.

Ve GENERATIE.

16 - Harm Migchels, geb. 26.06.1853, overl. 17.12.1926.
Gehuwd te Onstwedde, 2.12.1876 met:

17 - Zwaantje Karskens, geb. 30.03.1856, overl. 14.10.1944.

18 - Geert Sterenborg, geb. te Sterenborg, gem. Onstwedde, 3.04.1865, overl. te Onstwedde 3.07.1941, landbouwer te Onstwedde. Gehuwd te Onstwedde, 23.08.1888 met:

19 - Zwaantje Volders, geb. te Veenhuizen, gem. Onstwedde, 20.03.1866, overl. te Onstwedde 16.11.1951.

20 - Geert Bruining, geb. 9.12.1844, overl. 24.02.1916. Gehuwd te Onstwedde 10.04.1875 met:

21 - Antje Niemeye^{sr}, geb. te Veele, gem. Vlagtwedde, 28.06.1853, overl. te Onstwedde 7.02.1913.

22 - Jan Aikes Maarsingh, geb. ter Maars, gem. Onstwedde, 15.04.1854, aldaar overl. 31.03.1910.

Gehuwd 4.07.1877 met:

23 - Margrietha Roelfs Maarsingh, geb. Stadskanaal 11.02.1857, overl. te ter Maars 2.02.1942.

24 - Jan Manuel Jonker, geb. Ommelanderwijk, gem. Veendam, 31.01.1853, overl. 10.08.1924.

Gehuwd te Nieuwe Pekela 21.03.1878 met:

25 - Lummechien Smook, geb. te Nieuwe Pekela 23.05.1848, overl. 6.01.1906.

26 - Hindrik Jansen, geb. te Nieuwe Pekela 23.08.1855, overl. te Weende, gem. Vlagtwedde, 6.04.1949.

Gehuwd te Nieuwe Pekela 5.04.1879 met:

27 - Fennechien Stutvoet, geb. Nieuwe Pekela 28.10.1851, aldaar overl. 22.02.1931.

28 - Geert Simon Siks, geb. Vlagtwedder Veldhuis 11.06.1821, overl. te Wildervank 13.02.1897, landbouwer.

Gehuwd te Onstwedde 16.04.1853 met:

29 - Hinderkien Jans Smit, geb. Roswinkel 3.03.1826, overl. te Veendam 5.04.1902.

30 - Berend Egberts Blaauw, geb. Hoogezand 7.09.1834, overl. Landbouwer te Kropswolde, gem. Hoogezand. Gehuwd te Hoogezand 14.04.1860 met:

31 - Jantje Bosma, geb. Hoogezand 27.01.1839, overl.

VIe GENERATIE.

32 - Geert Harms Migchels, geb. 18.06.1898, overl. Tweede huwelijk 9.11.1857 met Geertje Oosterveld, geb. 7.12.1829.

Eerste huwelijk te Onstwedde, 3.05.1838 met:

33 - Albertje Bessembinders, geb. 21.04.1819, overl. te Onstwedde 24.04.1854.

34 - Albert Harms Karskens, geb. 17.01.1815, overl. te Onstwedde 8.02.1893. Gehuwd 1.05.1855 met:

35 - Zwaantje Bessembinders, geb. 29.07.1829, overl. te Onstwedde 23.06.1862.

36 - Jan Geerts Sterenborg, geb. te Sterenborg 6.09.1803, aldaar overl. 8.08.1887.

Eerste huwelijk 31.03.1857 met Geertje Berends Meems.

Hertrouwd op 18.02.1865 met:

37 - Hindertje Eerenst, geb. Onstwedde 6.08.1843, aldaar overl. 23.04.1887.

38 - Berend Jans Volders, geb. Veenhuizen 18.12.1835, aldaar overl. 23.06.1894, landbouwer te Veenhuizen.

Gehuwd te Onstwedde 15.09.1859 met:

39 - Fennechien Jans Bessebinders, geb. Veenhuizen 14.08.1838, overl. te ter Wupping, gem Onstwedde, 22.05.1922.

40 - Nanne Adolf Bruining, geb. 12.03.1789, overl. 20.10.1875. Gehuwd 4.05.1842 met:

41 - Lammegien Bruggers, geb. 2.07.1818, overl. te Onstwedde 19.03.1891.

42 - Wubbe Harms Niemeyer, geb. te Veele 28.08.1808, aldaar overl. 26.10.1869.

Gehuwd

43 - Trijntje Geerts Nannings, geb. Veele 30.03.1818, aldaar overl. 25.01.1898.

44 - Aike Aikes Maarsingh, geb. ter Maars 9.09.1817, aldaar overl. 28.09.1860. Gehuwd te Onstwedde 19.05.1841 met:

45 - Dedde Wubbes Hiskes, geb. te Veenhuizen 14.06.1820, overl. te ter Maars 18.05.1896.

46 - Roelf Aikes Maarsingh, geb. te ter Maars 30.03.1822, overl. te Stadskanaal 17.10.1872.

Tweede huwelijk 26.06.1863 met Wupke Wakker, geb. Onstwedde 15.03.1830, overl. Stadskanaal 26.07.1908.

Eerste huwelijk te Onstwedde 7.09.1849 met:

47 - Wubke Harms Karskens, geb. Onstwedde 4.11.1820, overl. te Stadskanaal 16.11.1859.

48 - Hindrik Jans Jonker, geb. Veendam 15.01.1825.

Gehuwd te Veendam 26.04.1852 met:

49 - Martje Harmannus Koning, geb. Hoogezand 31.03.1825.

50 - Geert Jans Smook, geb. aan boord in de Oostzee in 1804, overl. te Nieuwe Pekela 21.08.1851.

Gehuwd te Nieuwe Pekela 27.04.1839 met:

51 - Wya Idses Groenema, geb. te Muntendam 19.08.1813

52 - Jan Jansen, geb. te Westerlee 18.02.1807, overl. te Nieuwe Pekela 1.02.1872.

Gehuwd

53 - Anna Bos, geb. te Finsterwolde 15.02.1818, overl. te Nieuwe Pekela 10.05.1873.

54 - Jacob Stutvoet, geb. Nieuwe Pekela 9.11.1834.

Gehuwd te Nieuwe Pekela 7.11.1857 met:

55 - Dina Kleinhuis, geb. Nieuwe Pekela 29.07.1836.

56 - Simon Harms Siks, geb. te Wedde, 15.06.1780, overl. te Mussel, gem Onstwedde 15.02.1857, landbouwer.

Eerste huwelijk met Antje Alberts Bonkes.

Tweede huwelijk te Vlagtwedde 27.10.1820 met:

57 - Hillechien Geerts Huls, geb. Jipsinghuizen 24.10.1787, overl. te Mussel 23.03.1854.

58 - Jan Jurriens Smit, geb. Roswinkel 6.05.1798, aldaar overl. 19.12.1884, smid te Roswinkel.

Gehuwd

59 - Trientie Eilerds, geb. Roswinkel 13.01.1799.

- 60 - Egbert Oomkes Blaauw, geb. Kyl, 1802, landbouwer te Kropswolde, bij huwelijk tapper te Kyl, geh. Hoogezand 27.01.1825 met
61 - Aaltje Berends Velduis, geb. in 1801.
62 - Hindrik Meis Bosma, geb. Windeweer in 1801, overl. Hoogezand 3.0.3.1878, landbouwer te Kropswolde, geh. met
63 - Hinderkien Jans Kooi.

VIIe GENERATIE.

- 64 - Harm Abels Migchels, geb. te Onstwedde 30.12.1737, overl. 9.10.1822. Op 9.04.1769 gehuwd met Hillegyn Lammerets, geb. 2.08.1750, begr. 1.04.1789.
Hertrouwd te Onstwedde 9.10.1800 met:
65 - Janna Jans Bessebinders, geb. Onstwedde 11.07.1773, aldaar overl. 14.10.1850.
66 - Jan Hiddes Bessebinders, geb. Onstwedde 1.01.1782, overl. te Vlagtwedde 23.11.1840.
Gehuwd te Onstwedde 18.11.1804 met:
67 - Fennegien Jans Niemeyer, geb. te ter Haar in 1789, overl. te Onstwedde 15.11.1853.
68 - Harm Jarkes Karskens Luring, geb. te Veele 13.07.1776, overl. 5.06.1869. Sloot op 28.05.1802 te Onstwedde een huwelijkscontract met:
69 - Rixte Elses Karskens Huitzingh, geb. Onstwedde 9.12.1778, overl. 19.01.1847.
70 - Jan Jans Bessebinders, geb. te ter Haar 1.08.1805, overl. 11.08.1864. Gehuwd te Onstwedde 20.08.1825 met:
71 - Zwaantje Jans Bots, geb. te Veenhuizen, 10.10.1804, overl. 29.11.1855.
72 - Geert Harms Sterenburg, geb. te Sterenburg 6.11.1757, aldaar overl. 28.02.1806. Sloot te Sterenburg op 25.05.1798 een huwelijkscontract met:
73 - Geertruida Wilkes Hofting, geb. 28.02.1767, overl. te Sterenburg 21.12.1852.
74 - Jan Jans Eerenst, geb. 12.02.1797, overl. 19.06.1871. Gehuwd te Vlagtwedde 30.12.1820 met Hillegien Harms Klein. Hertrouwd te Onstwedde 24.04.1840 met:
75 - Naantke Davids Meyer, geb. 12.12.1805, overl. 8.06.1882.
76 - Jan Ayolds Volders, geb. te Veenhuizen 1.01.1805, overl. 11.04.1863. Gehuwd te Onstwedde 19.12.1834 met:
77 - Aaltje Berends Wilzing, geb. te Veenhuizen 20.04.1810, overl. 5.05.1846.
78 - zie 70.
79 - zie 71.
80 - Adolf Freriks Harding, geb. 30.03.1749, overl. 4.06.1828. Gehuwd 10.06.1781 met:
81 - Engel tien Bruining, geb. 1.05.1755, overl. 9.12.1824, eerder gehuwd met Jurjen Willems, uit Beerta.

- 82 - Geert Roelfs Bruggers, geb. te Sellingen 1.01.1790, overl. 17.05.1856. Gehuwd te Onstwedde 23.04.1813 met:
83 - Tallechien Harms Hensems, geb. te Veenhuizen 21.08.1794, overl. 13.03.1876.
- 84 - Harm Willems Niemeyer, geb. te Veenhuizen, 29.06.1760, overl. te Veele 24.01.1828.
Op 17.11.1797 gehuwd met Geertien Hensums, over. in 1803.
Hertrouwd 27.08.1805 met:
85 - Antje Wubbes Folkers, geb. Onstwedde 8.02.1767, overl. 18.11.1835.
86. - Geert Aikes Nannings, ged, Vlagtwedde 11.08.1782, overl. 2.09.1864. Gehuwd te Vlagtwedde 13.08.1809 met:
87 - Antje Roelfs Schoits, ged. Vlagtwedde 3.02.1786, overl. te Veele 1.11.1871.
- 88 - Aike Aikes Maarsingh, geb. ter Maars 3.06.1793, al - daar overl. 3.06.1862. Gehuwd te Onstwedde 13.12.1816 met:
89 - Margrietha Ottos Koops, ged. Assen 13.02.1791, overl. ter Maars 17.03.1879
- 90 - Wubbe Jans Hiskes, geb. Veenhuizen, 8.03.1792, al - daar overl. 29.08.1850.
Tweede huwelijk 28.01.1832 met Albertien Harms Schuring, geb. 16.08.1799.
Eerste huwelijk te Onstwedde, 22.01.1820 met:
91 - Zwaantina Aikes Maarsingh, geb. ter Maars 5.07.1795, overl. te Veenhuizen 22.01.1828.
- 92 - zie 88.
93 - zie 89.
- 94 - zie 68.
95 - zie 69.
- 96 - Jan Manuel Hindriks Jonker, ged. Wildervank 31.05.1801,
Landbouwer te Wildervank. Gehuwd te Veendam 17.05.1824 met:
97 - Trijntje Daniëls Kotter, geb. te Zuidwending, ged. Veendam 27.12.1801
- 98 - Harmannus Simons Koning, geb. Sappemeer 26.08.1792, overl. te Ommelandervijk 8.05.1845.
Gehuwd 8.05.1823 te Sappemeer met:
99 - Geessien Harms Poortman, geb. Sappemeer, 22.01.1792, overl. te Ommelandervijk 3.11.1861.
- 100 - Jan Geerts Smook, schipper, geh. met:
101 - Geessien Jans Bakker.
- 102 - Idze Jacobs Groenema, geb. Borgercompagnie 27.02.1781, overl. Oude Pekela 15.09.1837, landgebruiker te Tripscompagnie, later te Oude Pekela, gehuwd te Muntendam 3.12.1812 met:
103 - Aabeltje Hindriks Davids, geb. Borgercompagnie 3.04.1791.
- 104 - onbekend.
105 - onbekend.
- 106 - Hindrik Jans.
107 - Rikste Detmers.

(wordt vervolgd)

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

Driemaandelijks tijdschrift van de
Vereniging voor Genealogie en
Historie

Westerwolde

9de jaargang No. 2

J u n i 1988..

Redactie:

S.H. Achterop

C.J. Wegman

E.G. Schrage, eindredacteur
Ds. van Petegemstraat 14
9645 NV Veendam
tel. 05987 - 23559.

N.B. Niets uit dit tijdschrift mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotografie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

SECRETARIAAT VAN DE VERENIGING:

(lidmaatschap, abonnementen,
administratie en archief),
Mevr. G.P.I. Hiskes - Knigge
M. Hardenbergstraat 3
9643 LD WILDERVANK
tel. 05987 - 13095-

PENNINGMEESTER:

Mevr. M. Geikens,
Dorigweg 6, 9551 AM Sellingen,
tel. 05992 - 2408.

B A N K:

Rabo-bank ter Apel - Sellingen B.A.
Rekeningnummer 3586.06.063
ten name van de Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde,
postgironummer van de Bank: 839846.

LIDMAATSCHAP: Entrée (éénmalig) f 10.--,
contributie f 25.-- per jaar plus f 7,50 per jaar
voor het driemaandelijkse tijdschrift. Bij verzending per post van het tijdschrift - dat op de driemaandelijkse bijeenkomsten wordt uitgereikt - moeten de portokosten in rekening worden gebracht.

I N H O U D :

- 30 -

I N H O U D:

	Westerwoldse bronnen in het gemeentearchief Groningen	bl z.	31
E. g. Schrage	De Burggraaf		33
S. H. Achterop	Verslag van de uitreiking boek dr. L. H. Bruins - "Een nieuwe toegang tot de Geschiedenis"	"	34
F. J. Ebbens,	Engelkens II	"	35
H. J. E. Hartog en M. J. B. Starke			
Alb. Migchels	Migchels, kwartierstaat verv.	"	43
H. de Jong	Hoe een naam gevormd werd	"	49
Joop Drok	Levensboom in allerlei facetten		51
E. G. Schrage	De Boerripter		53
	--- 000 ---		

VAN DE REDACTIE:

Een oplettende lezer maakte terecht de opmerking dat in het eerste nummer van deze jaargang van "Westerwolde" alléén maar artikelen op genealogisch terrein opgenomen zijn.

We kunnen daaraan toevoegen dat in de jaargang 1987 de historie onderbedeeld gebleven is.

Dat is te betreuren omdat we weten dat onder onze lezers ook grote belangstelling voor historische onderwerpen is. Maar vóór er iets te lezen is moet er geschreven worden. En daarvoor hebben we geschikte bronnen nodig! Gelukkig kunnen we er op wijzen dat in dit nummer weer wat "historie" opgenomen is.

Ook voor het volgende nummer is iets in behandeling.

Dit dank zij het feit dat we enige interessante bronnen mochten gebruiken, welwillend door particulieren ter inzage gegeven. Daarvoor nu alvast onze dank!!

GENEALOGIE OP TELETEKST.

We vestigen er Uw aandacht op dat, gedurende de lopende Telaccursus over genealogie Teleac en het Centraal Bureau voor Genealogie op pagina 395 van Teletekst een rubriek verzorgen over de betekenis van Achternamen, Voornamen, alsmede een vragenrubriek.

Aan dit nummer werkten o.m. mee:

J. Drok, Schotlandlaan 6, 9501 AB Stadskanaal.

H. de Jong, Noordveenkanaal Zz 23, 7831 AT Nieuw Weerdinge

WESTERWOLDSE BRONNEN IN HET GEMEENTEARCHIEF GRONINGEN.

Beknopte samenvatting van de inleiding door de heer drs. J.F.J. van den Broek, gemeentearchivaris van Groningen op de jaarvergadering 26 maart 1988.

Archiefstukken betreffende Westerwolde bevinden zich in:

- het archief van de Leenkamer Overijssel,
- de bisdomsarchieven van Munster en Osnabrick,
- het Arenberg-archief, waarvan het familiearchief in Brussel, beheersstukken in het Gemeentearchief Groningen,
- het Algemeen Rijksarchief te Brussel,
- de archieven van de Staten-Generaal en de Raad van State in het Algemeen Rijksarchief te den Haag,
- de Statenarchieven van Freisland en van Stad en Lande, het Gemeentearchief Groningen.

Voordat de Stad in 1619 de Heerlijkheid Westerwolde kocht had ze reeds relaties met en belangen bij Westerwolde. Deze hielden verband met het handelsverkeer over de Eems: aanvoer van hout en natuursteen uit Westfalen resp. Bentheim. Omdat van Emden uit de verbinding over de Eems werd bedreigd maakte men plannen tot het graven van een kanaal uit de Eems door het Bourtanger moeras, circa 1480. Dit kwam niet tot uitvoering. Ongeveer een eeuw later werd hier weer aan gedacht, ook nu zonder resultaat.

Nadat Westerwolde in 1536 onder Karel V was gekomen werd in 1538 de mogelijkheid geschapen tot het instellen van hoger beroep van vonnissen van de Drost van Westerwolde bij de Hoofdmannenkamer te Groningen. Desbetreffende processtukken berusten in het Rijksarchief in Groningen.

De motieven waarom de Stad in 1619 Westerwolde kocht en daar "leenvrouwe" werd zijn niet geheel duidelijk. Mogelijk waren de rechten op de aanwassen in de Dollard en de exploitatie van de venen motieven. Ook de bezittingen van het Klooster ter Apel zullen een rol gespeeld hebben.

De belening van de Stad met Westerwolde geschiedde naar Overijssels leenrecht omdat Groningen dit verschijnsel niet kende. Daarvandaan dat het archief van de Overijsselse Leenkamer stukken aangaande Westerwolde bevat.

Aan deze belening kwam in de Franse tijd een einde, het beheer van Stadseigendommen in Westerwolde ging echter door. De landsheerlijkheid hield rechten in aangaande bestuur en rechtspraak, o.m. de aanstelling van diverse functionarissen.

Een algemene opmerking over de Westerwoldse archivalia in het gemeentearchief Groningen moet helaas zijn dat deze in het algemeen weinig geordend en weinig toegankelijk gemaakt zijn.

In de tweede helft van de vorige eeuw stelden archivariissen uit de familie Feith het zgn. "Register Feith" samen, bestaande uit zes delen en drie vervolgdelen. Ze namen daarin op door hen geselecteerde stukken, uitgezocht op grond van hun mening over de belangwekkendheid ervan. De rangschikking is meest chronologisch, ze betreffen zowel de archieven van de Stad als die van de Ommelanden als van de provincie van Stad en Lande.

Bij gebruik van het Register Feith dient men te bedenken dat er naast de opgenomen stukken nog andere te vinden zijn.

Het oudere deel van het gemeentearchief, het "Oud-archief", reikt tot de Reductie van 1594. Dit deel is beschreven door dr. Coster, voortgezet door de huidige gemeentearchivaris, de heer van den Broek. Het omvat ook Westerwoldse stukken en archivalia uit het Arenberg-archief, de zgn. "confuse papieren van Wedde". Dit woord "confuus" wijst op de verwarde toestand waarin ze ons overgeleverd zijn.

Bestuursdaden van de Stad t.a.v. Westerwolde zijn te vinden in de Stadsresoluties in het "Resolutieboek", o-m. omtrent aanstellingen. (Daarnaast het "Requestboek" waarin verzoekschriften, gericht tot het Stadsbestuur, voorzien van daarop genomen beslissingen. Red.)

Het beheer van de Stadsbezittingen, zoals veengebieden, was de taak van de Stadsrentmeester van de veenen, later het "Veenkantoor". De rekeningen van deze rentmeester bevatten vele gegevens omtrent personen.

Dit beheer bracht ook mee dat een omvangrijk bestand aan kaarten ontstond.

De Stad beschouwde het Klooster ter Apel, met de bezittingen ervan, ook als behorende tot de Heerlijkheid Westerwolde. Zodoende kwam het archief van het klooster in handen van de Stad. Deze archivalia zijn van oude datum en zijn gesteld in Latijn, o.a. "staatboeken". Ze zijn eigenlijk nog nooit goed bestudeerd. Dr. A.T. Schuitema Meijer gebruikte gegevens er uit voor zijn boek "Het Klooster ter Apel" (1966), maar voor de regionale geschiedenis van Westerwolde moet er meer uit te putten zijn. Het is gewenst dat ze vertaald en toegankelijk gemeekt worden!

In de discussie na de inleiding werd gevraagd naar de rechterlijke organisatie in Westerwolde, naar de betekenis van b.v. het ambt van "gerigtsvoogt", en naar de aanstelling en bezoldiging van functionarissen. De inleider antwoordde dat dit nog niet bestudeerd is maar dat materiaal er over wel te vinden moet zijn, b.v. in de Stadsresoluties.

Aangaande de bezoldiging wees de heer ter Wisch er op dat de richter vaak als schuldeiser optrad.

Hij pleitte voor het reproduceren van stukken uit het archief van ter Apel en die copieën in Westerwolde ter beschikking te stellen. Inleider verklaarde voorstander te zijn van het opbergen van archivalia op of zo dicht mogelijk bij de plaats van ontstaan ervan. Deze gedachte heeft al geleid tot het oprichten van "streekarchieven", hoewel niet in de provincie Groningen. Het lijkt hem gewenst te denken aan samenwerking in dezen met b.v. het Streekhistorisch Centrum te Stadskanaal, en met plaatselijke kringen van historisch belangstellenden. Zo is het ook zeer gewenst de toegankelijkheid der Westerwoldse bronnen te bevorderen in samenwerking met vrijwilligers.

De voorzitter verzekerde deze gedachte graag te willen oppakken.

De heer Alb. Michels vroeg naar de herkomst van de eerste predikanten in Westerwolde. Als bronnen hiertoe wees inleider op de archieven van Gedeputeerde Staten van Stad en Lande, van de Classes en van DE Synode.

DE BURGGRAAF

Vervolg op "Westerwolde", 8e jaargang no. 4, blz. 112.

E. G. Schrage.

In "Westerwolde", 8e jaargang, blz. 112, namen we een bijdrage op over de functie van de "burggraaf".

Hierin kwam naar voren een geval waarin hij "Zetma" deed.

Omdat voor hem dit woord ook interessant is reageerde hierop de heer dr. R.A. Ebeling van het Nedersaksisch Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen.

Vermoedend dat het woord "zetma", of "setma" uit het Oud-Fries kon stammen - wat later niet het geval bleek te zijn - vroeg hij inlichting bij dr. O. Vries van het Fries Instituut van genoemde universiteit. Deze op zijn beurt raadpleegde de rechtshistorica mevr. mr. B. S. Hempenius - van Dijk.

Laatstgenoemde nu voerde aan dat in het Gemeentearchief van Groningen vele actes berusten die in de 17e en de 18e eeuw "setmata", of "setmalen" werden genoemd.

Ze zijn te vinden in RA III n.

Gebruik van zulke acten kwam zo vaak voor dat er voorgedrukte formulieren voor waren, in welke vorm ze dan ook in de genoemde bron te vinden zijn.

Deze "setmata"-acten gingen uit van Burgemeesteren en Raad als zegelaars, op aanvraag van de Stadspander, nadat eerst de schuldeiser bij gerechtelijke procedure "acte van immissie" in de goederen van de schuldenaar had verkregen. Die "acte van immissie" gaf aan de schuldeiser het recht beslag te doen leggen op goederen van de schuldenaar, en wel door de stadspander.

De in beslag genomen goederen werden in het openbaar geveild, uit de opbrengst kon dan de schuld aan de schuldeiser voldaan worden.

We zien nu een grote gelijkenis tussen de procedures bij beslaglegging in Westerwolde, resp. in de Stad.

Burggraaf en stadspander vervulden gelijke rollen.

De burggraaf deed zijn werk krachtens een "begroei de acte van executie", de stadspander op grond van een "acte van immissie". De namen verschillen, de betekenis is wel dezelfde.

De burggraaf legde (in het aangevoerde geval) beslag op onroerende goederen van de schuldenaar, in Groningen is sprake van beslag zowel op onroerende als op roerende goederen.

Een regeling van een en ander is te vinden in de "Ordre van Procedeeren bij maniere van Executie" en de "Instructie voor de Stads-pander", beide van 4 juni 1685.

--- 000 ---

In een oud aantekenboek is gevonden de volgende notitie gemaakt door Jan Pollinck:

"den 8 desember 1703 is daer soo een schrickelijcken wint geweest als daer bij menschen dencken niet geweest is. Datter bij honderde van bomen sijn om geweest en verscheyden minne moolens".

V E R S L A G

van de officiële aanbieding van het door dr. L. H. Bruins te Leens geschrevenboek "EEN NIEUWE TOEGANG TOT DE GESCHIEDENIS"; op 3 mei jl. in het schathuis van de borg "Verhildersum te Leens.

Ruim half vier opende de heer Bruins de vergadering, heette de talrijke aanwezigen hartelijk welkom, in het bijzonder dr. F. Snapper uit Groningen, econoom en amateur-historicus, alsmede ir. H. J. Louwes, voorheen lid van de Staten-Generaal.

Vervolgens hield de heer Snapper een inleiding over het verschenen boekwerk. Met veel elan ging hij in op de voorgeschiedenis ervan en het jarenlange werk door de schrijver verricht.

Volgens de historici zouden markgenootschappen na de 12e eeuw ontstaan zijn, maar volgens de schrijver zouden de wortels hiervan al van vóór de Romeinse tijd dateren, blijkend uit het werk van Caesar "De Bello Gallico" (circa 50 voor Chr.) en van Tacitus "Germania" (90 na Chr.): elke hoeve één bewoner met gezin, rondgaande functies, die later "staande" werden. Waarbij de "heuveling" als hoofdman zijn eigen toren ter verdediging bouwde (de latere borg). Dus: de macht is in de jaren gegroeid en niet van boven-af, door b.v. koningen verleend.

Vergelijk ook de latere "naberklufden" met "olderman" en "jongeman" (hoveling).

In zijn jeugd zag de schrijver op het kerkhof van Benningeweer bij Winsum de grafsteen van Onno Tamminga "jonker en heuveling": die hovelingen vormden later de adel in de Ommelanden.

Als iemand komt met een nieuwe gedachte over een historisch feit dan kan het gebeuren dat de "ontdekker" niet direct "geloofd" wordt, maar soms pas veel later. Wellicht zal de heer Bruins ook zoiets kunnen overkomen!

Daarna dankte de heer Bruins de heer Louwes voor de steun die hij van hem heeft mogen ontvangen en bood hij de heer Louwes het eerste exemplaar van zijn boek aan.

De laatste dankte de schrijver voor zijn woorden en voor het geschenk, waarbij hij inging op een paar van de tien stellingen aan het eind van het boek. Zoals stelling 5: Veel woorden in onze taal zijn voortgekomen uit het markgenootschap, en stelling 8: De loop van de geschiedenis is veel meer bepaald door boven-persoonlijke krachten dan door de vrije wil van historische personen.

In zijn slotwoord sprak Bruins nog eens over zijn opvattingen die vaak erg verschillen met die van de historici. Hij hoopt dat het niet al te lang zal duren dat dezen zouden inzien dat hij - Bruins - het nog niet zo verkeerd had gezien.

S. H. Achterop.

Noot van de redactie:

Mogelijk herinnert men zich dat de heer Bruins op onze ledenvergadering van 21 september 1985 een inleiding heeft gehouden over "Markegenootschappen".

ENGELKENS II

F. J. Ebbens, H. J. E. Hartog en M. J. B. Starke.

Zoon van V - 5: Harm Engelkens en Renske Engelkens.

VI - 1: Engelke Harmens Engelkens, geb. Vriescheloo 2.05.1759, aldaar ovl. 8.10.1832, landbouwer aldaar, gehuwd (1) Vriescheloo 10.11.1796 (hc. idem) met zijn nicht Geertje engelkens, geb. Vriescheloo 17.12.1768, ovl. circa 1800, dochter van Harbert Engelkens (V-9) en Hille Berents. Kind:

- Harm Engelkens, ged. Vriescheloo 10.09.1797, volgt VII-1. Hij huwde (2) Vriescheloo 1.04.1802 (hc. idem) met zijn nicht Rikste Willems Engelkens, geb. Vriescheloo 12.10.1760?, aldaar ovl. 8.06.1831, dochter van Willem Luppes Engelkens (V-8) en Mettien Geerardus Heeres. Uit dit tweede huwelijk zijn geen kinderen bekend. Hij bezat in 1830 in sectie G totaal 88.68.60 ha. Zoon van V - 6: Elzo Engelkens en Johanna Ebbens.

VI - 2: Henrikus Engelkens, geb/ged. Nieuweschans 15/19.12.f756, ovl. Weener 3.05.1807, aldaar begr. 8.05.1807, doctor in de beide rechten, advocaat te Weener. Gehuwd te Weener 28.04.1785 met Tjaberich Hesse, geb. Weener 2.03.1762, aldaar ovl. 25.03.1810, dochter van Harmen Hesse en Anna Lubberts, kleindochter van Jan Hesse en Talea Brechtezende eb van Lubbert Jans en Tjaberich Buizemann. (Gegevens Hesse deels uit "Deutsches Geschlechterbuch" Band 26). Kinderen:

- Elzard Harmannus geb/ged. Weener 1/5.03.1786, volgt VI-2
- Anna Johanna geb. Weener 27.07.1787, volgt VII-3.
Harmannus Johannes geb/ged. 8/13.07.1797, volgt VII:4

Kinderen van V 8: Willem Luppes Engelkens en Mettien Geerardus Heeres.

VI 3: Luppe Willems Engelkens, geb. Vriescheloo 7.03.1753, aldaar ovl. 17.09.1841, landbouwer. Gehuwd Bellingwolde 22.06.1814 met Trijntje Jacobs Mulder, ged. Vlagtwedde 27.05.1792, ovl. Bellingwolde 11.04.1868, dochter van Jacob Alberts en Wupke Jans Huijges, kleindochter van Albert Jacobs en Trijntje Roelfs en van Jan Huijges en Engelkje Jans. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen bekend.

VI - 4: Hindrik Willems Engelkens, geb. Vriescheloo 10.05.1755, aldaar ovl. 20.01.1823. Landbouwer. Gehuwd te Vriescheloo 16.06.1803 (hc. idem) met Grietje Eggens Engels, geb/ged. Vriescheloo 18/20.05.1764, aldaar begr. 4.07.1804, dochter van Egge Engels en Grietje Willems, kleindochter van Engel Eggens en Bouwe Christiaans, en van Willem Christiaans en Grietje Elsens Eggens. Kind:
- Grietje, geb/ged. Vriescheloo 28.06/7.07.1805, ovl. aldaar op het land bij huis nr. 42 op 14.09.1818.

VI - 5: Heere Willems Engelkens, geb. Vriescheloo 3.03.1757, aldaar ovl. 20.03.1814. Landbouwer. Gehuwd Vriescheloo 7.06.1810 (hc. Idem) met Aaltje Okkes, ged. Vlagtwedde 9.04.1786, ovl. Bellingwolde 14.12.1870, dochter van Okko Engels en Jantien Jans. Kinderen:

- Mettje geb/ged. Vriescheloo 6/15.04.1811, volgt VII-5.
- Willem geb. Vriescheloo 22.12.1812, volgt VII-6.
- Nero Engelkens geb. Vriescheloo 10.06.1814, volgt VII-7.

VI 6: Swaantje Engelkens, geb. Vriescheloo 7.01.1759, ovl. Blijham (in kraambed) 6.04.1799. Gehuwd Blijham 6.04.1791 (hc. idem) met Albert Harms (Meems), ged. Blijham 19.11.1752, aldaar ovl. 21.05.1834, zoon van Harm Alberts Meems en Alke Hindriks. Bij de doop der kinderen heet hij afwisselend Harm Alberts/Alverts Meems/Meemes.

Kinderen:

- Willem geb/ged. Blijham 29.01.1792.
- Harm 2° 11.05.1794
- Wubbo " 13/23.01.1797-
- Swaantje 6/21.04.1799 (moeder ovl)

VI - 7: Rixte Willems Engelkens, geb/ged. 12.19.1760. Gehuwd 1.04.1802 met Engel Harms Engelkens, zie VI-1.

VI - 8: Gerhardus Engelkens, geb. Vriescheloo 23.04.1764, aldaar ovl. 8.11.1852. Landbouwer en Rijksontvanger te Vriescheloo, in 1826 expert bij de verdeling van de marke van Onstwedde. Gehuwd, onbekend waar en wanneer met Grietje Uniken, geb/ged. Vriescheloo 13/21.10.1792, aldaar ovl. 4.02.1856, dochter van Uniko Aaldriks en Roelfjen Wilts Koops, kleindochter van Aalderik Uniken en Gebina Oortwijns, en van Wilt Detmers Koops en Grietje Edens Hun grafzerk ligt naast de kerk te Vriescheloo.

Kind:

- Roelfina geb. Vriescheloo, 12.05.1831.

Kinderen van V - 9: Harbert Engelkens en Hille Berents.

VI - 9: Renske Harberts Engelkens, geb. Vriescheloo 13.09.1766, aldaar ovl. 14.11.1806. Gehuwd Bellingwolde 18.02.1790 (hc. aldaar 19.02.1790) met Poppo Harberts, weduwnaar van Geetruit Jans (zie bij V-7). In 1811 nam hij de familienaam Hommes aan. Ovl. Bellingwolde 3.01.1834.

Kinderen: ged. te Bellingwolde:

- Harbert Poppes Hommes, ged. 10.12.1790, ovl. Delfzijl 25.11.1849.
- Heero Poppes Hommes, geb. 14.08.1792, landbouwer, later koopman, huwde Bellingwolde 30.12.1815 met Zwaantje Lamnerts Zwierts.
 - Haike, geb/ged. 3/12.10.1794.
- Hille Poppes Hommes, geb/ged. 6/10.07.1796, gehuwd Bellingwolde 2.05.1816 met Harm Reinders Prenger.
 - Haike, geb/ged. 5/14.12.1798, jong overleden.

Poppo Harberts hertrouwde Bellingwolde 4.08.1808 (hc. idem) met Alberdina Niklaas Vrind, ged. Oude Pekela 8.01.1786, als landbouwersche te Bellingwolde ovl. 21.07.1846, dochter van Niklaas Alberts Vrind en Harmke Meinders.

VI - 10: Luppo Harberts Engelkens, geb. Vriescheloo 28.01.1772, ovl. Bellingwolde 24.03.1850, landbouwer te Bellingwolde (BVN 31). Gehuwd aldaar 1.06.1809 (hc. idem) met Rixte Geerts Koens, geb/ged. aldaar 21/27.05.1781, aldaar ovl. 25.09.1831, dochter van Geert Koens Hindriks en Ike Hinderks, kleindochter van Hinderk Egbers en Rixte Geerts, en van Hindrik Andries Stikker en Tettje Aielkes.

Hij bezat 1830 in den Ham (Belj.) 8.07.40 ha. (BVN 31).

Kind: - Hille Luppes Engelkes, geb. 2.12.1813, volgt VII-8.

Kinderen van V -10: Pieter Jans en Naantje Engels Engelkens.

VI - 11: Engel Pieters Engelkes, geb. Stadspolder, ged. Finsterwolde 23.02.1766, ovl. Stadspolder 28.08.1828.

Landbouwer te Stadspolder (BBB 196, HWW pag. 503/504).
 Gehuwd Bellingwolde 7.07.1797 met Hinderkien Alberts
 Koerts, geb. Hamdijk, ged. Bellingwolde 30.01.1778, ovl.
 Stadspolder 19.08.1823, dochter van Albert Jurjens, land-
 bouwer te Hamdijk, en Egbertje Jans, kleindochter van
 Jurjen Koerts en Hendrikje Alberts, en van Jannes Egberts
 en Hillechijn Hindriks.

Kinderen, geb. Stadspolder, ged. Finsterwolde:

- Naantje, geb. 26.09.1798, ged. 30.09.1798, volgt VII-9.
- Eppien, 2.02.1801, " 8.02.1801.
- Geesjen Engelkes, geb. 9.10.1803, volgt VII-10.

VI - 12: Anna Pieters Engelkes, geb. Stadspolder, ged. Fin-
 sterwolde 27.09.1767, ovl. Oostwold 2.12.1853. Gehuwd
 Finsterwolde 27.07.1787 (hc. idem) met Hinderikus Tjarks
 Knotnerus, geb. Veenhuizen, ged. Finsterwolde 2.09.1764,
 ovl. Oostwold 9.07.1841, landbouwer te Oostwolderpolder
 (BBB 164, HWW pag. 520), zoon van Tjark Jans en Annechien
 Jans Sand, kleinzoon van Jan Jurriens en Aaltje Tjarks,
 en van Jan Jans Sand en Diewertien Knottnerus.

Kinderen, geb. Oostwolderpolder, ged. Finsterwolde:

- Annechien Hinderikus Knotnerus, geb. 15.09.1788, ged.
 28.09.1788. Gehuwd procl Oostwold 10.09.1809 (hc. al
 daar 31.10.1809) met Ties Sybolts Hovinga, landbouwer
 te Oostwolderpolder (BBB 167).
- Naantje, geb. 15.04.1790, ged. 18.04.1790. gehuwd Mid-
 wolda 20.12.1815 met Cornelius Jurjens Renken, land-
 bouwer te Hamdijk (BBB 79).
- Talle Engelkes Knotnerus, geb. 29.11.1791, ged. 4.12.
 1791, gehuwd Zuidbroek 22.05.1813 met Tjark Eppes Edzes.
- Tjark, geb. Oostwold, 13.01.1794, landbouwer Oostwolder-
 polder (BBB 169), gehuwd Finsterwolde 31.01.1832 met
 Anje Detmers Detmers.
- Pieter, geb. 2.06.1797, landbouwer aldaar (BBB 165), ge-
 huwd Beerta 22.05.1833 met Geessien Emmes Botjes.
- Jan, geb. 29.03.1801, landbouwer (BBB 164), gehuwd Meeden
 28.10.1839 met Gesientui tjens Bouwman.

VI - 13: Berent Pieters Engelkes, geb. Stadspolder, ged.
 Finsterwolde. 21.01.1770, ovl. Midwolda 13.06.1818, land-
 bouwer aldaar (HWW p. 509). Gehuwd te Oostwold (hc. aldaar
 21.06.1798) met Aaltje Sybolts Hovinga, ged. Oostwold 24.
 03.1773, ovl. Midwolda 1.04.1855, dochter van Sibolt Habbes
 en Luidewe Bruins, kleindochter van Habbe Sibelts en Aal-
 tjen Derks, en van Bruine Klaassens en Trijntje Tiesen.

Kinderen, geb. en ged. te Midwolda:

- Pieter, geb/ged. 14/26.05.1799, landbouwer te Finsterwol-
 derhamrik (BBB 152), gehuwd Scheemda 2.04.1831 met Su-
 sanna Awina Holtkamp, geb. Nuttermoor (Dld) 4.03.1807,
 dochter van Jasper Goeman Holtkamp en Grietje ter Hase-
 borg.
- Bruno geb/ged. 19/26.06.1802.
- Naantje " 15/22.01.1804.
- Ludewij " 2 30.07/11.08.1805, ovl. 15.10.1839, gehuwd
 Midwolda 16.12.1831 met Pieter Reints Buurma, geb. Oost-
 wold 16.05.1810, zoon van Reint Pieters en Antje Sie-
 mens Hemmen.
- Bruino, geb/ged. 5/14.01.1810.
- Sibold Habbes, geb. 30.03.1817, ovl. Bellingwolde 22.03.
 1876 (BVN 7), gehuwd Bellingwolde 18.07.1844 met
 Albertje Engels Dallinga, geb. Bellingwolde 16.04.1823,

ovl. 17.03.1906, begr. te Bellingwolde, dochter van Siert Richtes Dallinga en Eitje Udes.

Zoon van V-13: Engelke Jans Schuiteman en Harmke Hinderks.

VI - 14: Jan Engelkes, ged. Bellingwolde 11.09.1761.

Gehuwd te Wedde 23.11.1794 (hc. aldaar 21.10.1794) met Geetruit Wilkes Kosma, ged. Bourtange 3.10.1751, ovl. Vriescheloo 21.03.1808, weduw van Frerik Jacobs Prenger, dochter van Wilke Wilkes Kosma en Hindrikje Sywerds, kleindochter van Wilke Kosman en Gepke Stockermans, en van Sywert Jans en Geetert Hindriks. (Zie artikel door P.J. C. Eléma in "Gruoninga" 1974, deel 2, pag. 42)

Uit dit huwelijk zijn geen kinderen bekend.

Waarschijnlijk huwde hij eerst, procl. Winschoten 12.04.1789 met Engelkje Wubbelts, waaruit:

- Engelke, geb/ged. Wedde 2/10.1791,
- Eke 28.07/4.08.1793.

Beide keren is de vadersnaam in het doopboek: Jan Engelkes Bos. Zie bij V-13.

Zoon van VI - 1: Engelke Engelkens en Geertje Engelkens.

VII - 1: Harm Engel Engelkens, geb. Vriescheloo 1.09.1797, aldaar ovl. 16.01.1859. Landbouwer te vriescheloo, bezat 1830 aldaar 49.03.70 ha. Huwde te Bellingwolde 29.07.1818 met Renske Boelmans Heyes, ged. vriescheloo 30.08.1795, aldaar ovl. 30.07.1847, dochter van Koelman Heyes en Rikste Jans Buijter (zie V-7). De achterkant van de staande zerk vermeldt: "Zij stierf onverwacht, beweend als eene brave gade en zorgdragende moeder".

Kinderen, allen geb, in het huis no. 29, Vriescheloo:

- Geertje geb. 19.01.1819, volgt VIII-1.
- Rikste " 19.01.1819, " VIII-2.
- Renske 4.01.1821.
- Zwaantje " 23.10.1822, volgt VIII-3.
- Engel " 29.12.1824, " VIII-4.
- Boelem " 23.01.1827, " VIII-5.
- Luppy " 10.02.1829.
- Rikste 10.02.1829, ovl. Vr. loo 20.12.1829.
- Reind " 30.06.1834, " 14.07.1834.

Kinderen van VI 2: Hindrikus Engelkens en Tjaberich Hesse,

VII - 2: Elzard Harmannus Engelkens, geb. Weener, 1.03.1786, ovl. Wildervank 6.02.1841. Koopt 22.04.1814 de buitenplaats "Veenlust" te Veendam, wordt dan genoemd: rentenier te Nieuweschans. Was te Veendam wijnkoper, assessor en later lid van Gedeputeerde Staten van Groningen.

Huwde (1) Nieuweschans 7.03.1810 met Geertruida Geerhardina Lichtenvoort, geb. Oudeschans 7.11.1789, ovl. Veendam 13.11.1818, dochter van Enno Doeden Lichtenvoort en Johanna Catharina Meynet, kleindochter van Wilhelmus Lichtenvoort en Reynouw Gesina Star, en van David Samuel Meynet en Geertruida van Proeten.

Kinderen:

- Hinderikus Johannes, geb. Nieuweschans 27.05.1811, v. VIII-
- Johanna Catharina, geb. Nieuweschans 23.10.1812, aldaar ovl. 30.11.1812.
- Enno Doedes, geb. Veendam, 27.07.1814, ovl. 5.02.1815.
- Johanna Catharina, geb. Veendam 2.04.1816, volgt VIII-7.

Elzard huwde (2) Veendam 12.11.1822 met Reinauw Gesina Lichtenvoort, geb/ged. Oudeschans 26.05/2.06.1793, ovl. Veendam 23.12.1882, volle zuster van zijn eerste vrouw.

VII-3: Anna Johanna Engelkens, geb. Weener 27.07.1787, ovl. Scheemda 26.05.1853. Gehuwd te Scheemda 15.06.1808 met Harm Hesse, ged. Scheemda 10.08.1777, aldaar ovl. 3.06.1847, zoon van Eppo Dries Hesse en Tjabina Hesse, kleinzoon van Harm Hesse en Hiske Eppes Dries, en van Albert Hesse en Eyte Lubbers.

Kinderen:

- Tjabina Eidina Hesse, ged. Weener 8.08.1809, huwde Scheemda 5.10.1837 Paulus Tresling, arts te Groningen, geb. Groningen 1.08.1810, zoon van Theunis Haakma Tresling, advocaat, en Elisabet Ruardi.
- Hinrica Tjabedina, geb. Scheemda 3.03.1810.
- Eppo Hendricus, geb. Eexta 9.10.1812.
- Hinderk Harmannus, geb. Eexta 18.01.1815. arts te Oldemarkt, Overijssel.

Tjabedina Johanna, geb. Scheemda 9.03.1817, gehuwd Scheemda 20.11.1848 met Cornelius Jacob Johan Loden.

- Hermann Albert, geb. Scheemda 20.05.1819. gehuwd Midwolda 14.10.1850 met Ludewe Hovinga.
- Johan Elzard, geb. Scheemda 1.07.1821, aldaar ovl. 25.08.1873, meester in de rechten, gehuwd Scheemda 25.05.1854 met Henrica Gepkea ter Haseborg.
- Albert Johan, geb. Scheemda 3.03.1824.
- Elzard Harmannus Engelkens Hesse, geb. Scheemda 25.06.1827, gehuwd met Swanetta Sjambina Barver, hertrouwd te Bunde 11.02.1867 met Anna Wubbens.

De Hesse-gegevens grotendeel ontleend aan "Deutsches Geschlechterbuch", Band 26, pag. 240 en 253.

VII-4: Harmannus Johannus Engelkens, geb. Weener 8.07.1797, ovl. Wessinghuizen 30.10.1884, advocaat, Rijkskassier te Winschoten, in 1824 aldaar agent der Algemene Nederlandsche Maatschappij ter begunstiging van den volksvlijt, in 1832 namens het gemeentebestuur lid van het College van Curatoren van het op te richten Gymnasium, in 1851 burgermeester van Winschoten. Bezat een boerderij te Koudehoek bij Oudeschans (BVN 39, 26.67.00 ha.). Bezat te Wessinghuizen ook een "buitenhuis", nu verdwenen, waar hij ovl. "Engelkens bosje" en "Engelkensbrug" herinneren aan hem. Huwde te Zuidbroek 10.06.1824 Sara Anna Cornelia Spandaw, geb/ged. Zuidbroek 8/26.12.18104, ovl. Groningen 4.03.1886, dochter van Hajo Albert Spandaw en Henrica Woortman.

Kinderen: geboren te Winschoten:

- Tjaberta Johanna, geb. 11.04.1825, volgt VIII-8.
- Hajo Albert, geb. 12.12.1828, ovl. Veelle 4.12.1887, ongehuwd, student Groningen 17.08.1846, procureur te Winschoten.
- Hendrik Herman, geb. 30.09.1831, volgt VIII-9.
- Henriette Elise, geb. 22.08.1833.
- Herman Johan, geb. 26.10.1837, lichtmatroos op het Nederlandse schoenerbrikschip "Grijpskerk", overboord gevallen in de Botnische Golf 10.09.1858 volgens vermissingsacte Groningen 11.06.1860.
- Alida Maria, geb. 9.03.1840.
- Sara Anna Cornelia, geb. 19.02.1842.
- Jacobus, geb. 12.11.1848, aldaar ovl. 5.04.1849.

Kinderen van VI -5: Heere Engelkens en Aaltje Okkes.

VII-5: Mettje Heeres Engelkens, geb. Vriescheloo 6.04.1811, huwde Bellingwolde 11.05.1835 met Meerten Jacobs Veltman, geb. Reide 26.10.1801, zoon van Jacob Meertens Veltman en Jantje Fokkes, kleinzoon van Meerten Jacobs en Knelske Jurriens, en van Fokko Jacobs en Geesjen Hindriks.

Kinderen, geboren te Bellingwolde:

- Alida Gezina, geb. 31.08.1836,
- Hero 31.01.1838.

VII-6: Willem Engelkens, geb. Vriescheloo 22.12.1812, aldaar ovl. 24.01.1864, dagloner. Huwde Bellingwolde 31.12.1841 Antje Hindriks Smook, geb. Bellingwolde 15.02.1815, aldaar ovl. 6.05.1886, dochter van Hindrik Berents Smook en Trientje Jans Kuiper.

Kinderen, geboren te Bellingwolde:

- Hero geb. 22.05.1842.
- Hindrik 4.03.1844, aldaar ovl. 8.04.1844.
- Hindrik 17.03.1845, " 13-09.1888.
- Gerhardus " 23.08.1847.
- Aaltje 10.08.1850, 7-07.1851.
- Willem 22.08.1852.
- Aaltje 1-05.1856, 3-03.1860.

VII-7: Hero Heres Engelkens, geb. Vriescheloo 10.06.1814, ovl. Bellingwolde 5.12.1851, dagloner. Huwde Bellingwolde 20.05.1837 Gepke Harms Heiting, geb. Bellingwolde 3.10.1812, aldaar ovl. 10.05.1862, dochter van Harm Tiessen Heiting, kuiper, en Grietje Remmers Fráling.

Kinderen, geboren te Bellingwolde:

- Grietje geb. 18.01.1838, ovl. 5.08.1897, geh. met Wittje van Lenning, geb. 14.09.1842, ovl. 14.04.1932.
- Aaltje geb. 8.01.1840,
- Metje 7.11.1841.
- Antje " 18.01.1844, aldaar ovl. 3.01.1852.

Dochter van VI - 9: Luppe Norberts Engelkens en Rixte Geerts Koens.

VII-8: Hille Luppes Engelkens, geb. Bellingwolde 2.12.1813, aldaar ovl. 15.06.1876. Huwde Bellingwolde 14.05.1833 Richard Mulder, geb./ged. Wymeer 8/13.01.1811, ovl. Bellingwolde 17.10.1860, landbouwer te Bellingwolde (BVN 19c), zoon van Frerik Rijkwerths Mulder en Aaltje Meenderts Buurman. Kinderen: o. a. zoon Freerk, zie BVN 19c.

Kinderen van VII-1: Harm Engelkens en Renske Boelmans Heys.

VIII-1: Geertje Harms Engelkens, geb. Vriescheloo 19.01.1819, ovl. Nieuweschans 10.12.1887. Huwde Nieuweschans 25.06.1840 Jacob Pieters Dinkela, geb. Bunderneuland 28.02.1815, ovl. Nieuweschans 2.12.1846, landbouwer te Hamdijk (BBB 79), zoon van Pieter Jacobs Dinkela en Anna Hendriks Leemhuis, kleinzoon van Jacob Pieters Dinkela en Hilje Karsijns en van Hendrik Roberts Leemhuis en Rixte Pannenburg. Kinderen, geb. te Hamdijk, allen ongehuwd: (BBB 79):

- Pieter Jacobs Dinkela, geb. 2.05.1841, ovl. 25.07.1888.
- Harm Engels Dinkela 25.01.1844, " 31.10.1889.
- Hendrik Roberts Dinkela " 14.07.1846, 6.12.1894.

VIII-2: Rixte Harms Engelkens, geb. Vriescheloo 19.01.1819, ovl. Bellingwolde 31.08.1859, huwde Bellingwolde 22.05.1838 Heero ter Kock, geb. Hamdijk 30.08.1815, ovl. Bellingwolde 1.02.1867, landbouwer te Hamdijk (BVN 40), zoon van

Adam Adolfs ter Kock en Tjaduwe Heeres Starke, kleinzoon van Adolf Adams ter Cock en Epke Harberts Bruggers en van Heero Pieters Starke en Rixte Hommes.
Geen kinderen gevonden.

VIII-3: Zwaantje Harms Engelkens, geb. Vriescheloo 23.10.1822, ovl. Hamdijk 9.08.1881. Huwde Bellingwolde 30.05.1855 Peter Adams ter Cock, geb. Hamdijk 18.03.1824, ovl. Nieuweschans 18.04.1898, landbouwer te Hamdijk (BBB 81, OB II 189b), broer van Heero ter Kock, zie VIII-2.
Zoon: Adamus ter Cock, geb. Hamdijk 27.06.1856, landb. te Hamdijk (BBB 81). Huwde Nieuweschans 23.12.1886 Eeke Post. Zie voor haar BBB 93.

VIII-4: Engel Harms Engelkens, geb. Vriescheloo 29.12.1824, aldaar ovl. 8.03.1869, landbouwer. Huwde Bellingwolde 7.12.1860 Antje Kremer, geb. Vriescheloo 17.01.1835, dochter van Hindrik Alberts Kremer en Engeltje Harms Tijks, kleindochter van Albert Hansens en Antje Hindriks, en van Harm Hindriks Tijks en Gepke Roelofs.

Kinderen, geboren te Vriescheloo:

- Engeltje geb. 4.03.1861.
- Renske " 29.01.1863.
- Hinderk " 15.02.1865-
- Geertje " 9.10.1867.

VIII-5: Boelem Harms Engelkens, geb. Vriescheloo 23.01.1827, aldaar ovl. 23.06.1863 (grafsteen naast de kerk Vriescheloo) In 1863 zmdr beroep. Huwde Bellingwolde 11.07.1861 met Trientje Klaassens Meyer, geb/ged. Wymeer 3/11.07.1824, ovl. Vriescheloo 27.07.1876, dochter van Klaas Everts Meyer kleermaker te Wymeer, en Antje Wessels.

Kinderen van VII-2: Elzardus Hermannus Engelkens en Geertruida Geerhardina Lichtenvoort.

VIII-6: Henderikus Johannes Engelkens, geb. Nieuweschans 27.05.1811, ovl. Wildervank 10.06.1874, student Groningen 7.07.1829, promotie 22.03.1834, burgemeester van Wildervank. Huwde Midwolda 30.09.1845 Anna Margaretha Louisa Siertsema, geb. Oostwold 30.09.1818, ovl. Groningen 1.05.1894, dochter van Lodewijk Hendrik Siertsema en Anna Margaretha Emmen, kleindochter van Tidde Waldrik Siertsema en Johanna Hermanna Hillegonda Wyghel. en van Cornelis Henric Emmen en Ida Elisabeth Catharina de Valcke (volgens gegevens uit "Nederlands Patriciaat" 51, 1965, b1.284)
Kinderen, geboren te Wildervank:

- Elzard Harmannus geb. 8.08.1846, voor nageslacht zie o.a. stamboom-Meihuizen.
- Anna Margaretha geb. 8.06.1848.
- Lodewijk Hendrik 24.05.1850.
- Reinaw Gezina Geertruida Gerhardina geb. 9.09.1852.
- Hinderikus Johannes geb. 17.05.1855. Huwde Leeuwarden 2.07.1892 Anna Cornelia Beuser, geb. Deventer, dochter van Johannes Lorenz Beuser en Anna Cornelia Kraan.

VIII-7: Johanna Catharina Engelkens, geb. Veendam, 2.04.1816, ovl. Zwolle 8.04.1880. Huwde Veendam 2.04.1852 Coenraad Willem baron van Dedem, geb/ged. Zwolle 30.07/11.08.1811, ovl. Nieuw-Leusen 7.09.1870, notaris en burgemeester van Nieuw-Leusen en Avereest, weduwnaar van Nicola Johanna Jonkvrouwe van der Wijck, zoon van Willem Jan van Dedem en Judith van Marle.

Zoon: Willem Jan baron van Dedem, tot de Rollecate, geb. Nieuw-Leusen 31.08.1853, ovl. Groningen 15.02.1922, huwt Zwolle 10.08.1881 Beerta Henriëtte Geertsema. (Gegevens uit Nederlands Adelsboek 1941, blz. 184).

Kinderen van VII-4: Harmannus Johannus Englekens en Sara Anna Cornelia Spandaw.

VIII-8: Tjaberta Johanna Engelkens, geb. Winschoten 11.04.1825, ovl. Leeuwarden 7.09.1878. Huwde Winschoten 29.07.1851 Petrus Hofstede, geb. Assen 10.10.1820, ovl. Leeuwarden 10.11.1885, officier van Justitie bij de Arr. Rechtbank te Assen, zoon van Wolter Hendrik Hofstede en Maria Wilhelmina Servatius, kleinzoon van Petrus Hofstede en Suzanne Christina Kymmel en van Joan Pieter Servatius en Gerhardina Fokkelina Engelhard.

Kinderen Hofstede, geboren te Assen:

- Wolter Hendrik, geb. 29.05.1852, luit. ter zee 2e kl. ovl. 13.01.1878, reizend van Batavia naar Soerabaya.
- Sara Anna Cornelia, geb. 25.01.1854, geh. Leeuwarden 8.01.1879 met Bernard Willem Nicolaas Servatius.
- Maria Wilhelmina, geb. 13.02.1856, geh. Leeuwarden 29.07.1878 met Willem Dignus Gratama.
- Herman Johan, geb. 2.11.1857, geh. den Haag 22.06.1893 met Johanna Maria Pous Koolhaas.
- Joan Pieter, geb. 1.01.1861, geh. Leeuwarden 23.05.1889 met Aurelia Joukina Reeling Brouwer.
- Susanna Christina, geb. 17.06.1865, geh-Leeuwarden 5.11.1891 met Henri Albert van IJsselsteyn.

(Gegevens Hofstede uit "Nederlands Patriciaat" 13, 1923, blz. 96.98.99, 102, 104 en 105.)

VIII-9: Hendrik Herman Engelkens, geb. Winschoten 30.09.1831, ovl. Hees (bij Nijmegen) 8.09.1901, kapitein bij de infanterie. Huwde Amsterdam 30.09.1869 Elisa Wilhelmina Everdina Wessing, geb. Coesfelt (Did) 16.02.1844, ovl. Hees 25.03.1926, dochter van Joseph Philipp Carl Wessing en Agnes Freiin von Barnekow.

(Volgens gegevens uit het Nederlands Kwartierstatenboek 1958, blz. 203.)

--- 000 ---

Aantekening van de redactie:

In de genealogie - Engelkens, 9e jaargang, no. 1, V - 8, blz. 22, wordt als echtgenote van Heero Geerts genoemd: Aeltien Dercks Meendering.

Om verwarring te voorkomen wijzen we er op dat deze familienaam ten rechte luidt: Meynderingh, een familie uit de Pekela's.

Op blz. 16, III - 3 is het vermoeden uitgesproken dat een relatie zou kunnen bestaan met de familie Oostervelt te Vlagtwedde. We hopen daar nog op terug te komen.

MIGCHELS- Kwartierstaat, (vervolg)

Alb. Migchels.

- 108 - Hindrik Freerks Stutvoet, geb. 8.04.1788, ovl. te Nieuwe Pekela 10.03.1869. Gehuwd met
- 109 - Fennechien Pieters Drent, geb. 6.02.1792, ovl. te Nieuwe Pekela 1.03.1872.
- 110 - Ulben Tjakkes Kleinhuis, geb. Nieuwe pekela 26.06.1792, ovl. 28.11.1851. Gehuwd te Nieuwe Pekela 9.09.1820 met:
- 111 - Harmke Davids, geb. 2.10.1791.
- 112 - Harm Gerrits Siks, geb. Onstwedde 26.03.1746, ovl. Wedde 25.10.1788, koopman. Gehuwd Onstwedde 5.03.1799 met
- 113 - Zwaantje Simons Strating, geb. Onstwedde 10.01.1752 ovl. Wedde 18.01.1787.
- 114 - Geert Jarkes Huls, geb. Jipsinghuizen 27.12.1757, aldaar ovl. 30.11.1826, landbouwer, gehuwd met:
- 115 - Wendelke Klaassens Volders, geb. ter Wupping, ged. 18.02.1755, ovl. Jipsinghuizen 6.05.1826:
- 116 - Jurrien Gerrits (Siks), geb. ter Wisch 29.10.1752, ovl. Roswinkel 2.09.1831, smid, eerst gehuwd met Wubke Harms, hertrouwd met:
- 117 - Antje Harms (Wieldraaijer), geb. Veele 21.08.1768, ovl. Roswinkel 14.12.1829.
- 118 - Eildert Thools, geb. Onstwedde 4.02.1767. ovl. te Roswinkel. Landbouwer op het Nannings. Tweede huwelijk met Antje Simons Strating, geb. 24.01.1762. Eerste met
- 119 - Harrnke Hendriks, geb. Roswinkel 13.11.1757, ovl. 28.09.1816.
- 120 - Oomke Jans Blaauw, landbouwer te Kyl, Hoogezand.
- 121 - Klaasje Pieters Spijk.
- 122 - Berend Klaassen Veldhuis, landbouwer te Kropswolde.
- 123 - Cornelisje Hendriks.
- 124 - Meis Hindriks Bosma, te Kropswolde.
- 125 - Geessien Bosma.
- 126 - Jan (Kooi).
- 127 - onbekend.
- VIIIe GENERATIE.
- 128 - Abel Jans Migchels, ged. Onstwedde 31.08.1704, aldaar begraven 16.05.1764. Gehuwd Onstwedde 23.05.1728 met
- 129 - Griete Harms (Claesen), ged. 2.08.1705. Onstwedde.
- 130 - Jan Geerts Bessembinders, ovl. Onstwedde 28.08.1794. Gehuwd te Onstwedde 21.10.1753 met:
- 131 - Talle Berents (Olers) geb. circa 1729, ovl. Onstwedde 27.03.1795..
- 132 - Hidde Reynts, ged. Onstwedde 13.10.1754, aldaar ovl. 2.05.1828. Gehuwd te Onstwedde 18.04.1779 met:
- 133 - Wendelke Jans Bessembinders, ged. Onstwedde 2.02.1757, ovl. 1827.
- 134 - Jan Willems Niemeyer, ged. Sellingen 25.11.1753. Gehuwd te Sellingen 9.04.1787 met:
- 135 - Albertje Lamberts ten Velthuis, ged. 26.02.1760, Vl.w.
- 136 - Jarke Harms Luring, ged. Vlagtwedde 26.10.1738, ovl. Veele 14.01.1817. Huwelijkscontract te Vlagtwedde 22.04.1774 met:
- 137 - Albertien Alberts Naeningh, ged. Onstwedde 17.10.1756.

- 138 - Elze Karskens Huitzingh, ged. Onstwedde 24.06.1731. Eerst gehuwd 31.03.1773 met Jantien Harms, begr. 24.12.1773. Hertrouwd te Sellingen 17.05.1776 met:
- 139 - Wupke Freerks Sterenburg, ged. Onstwedde 2.09.1753, beSr. 9.09.1788, Onstwedde.
- 140 - = 66.
- 141 - = 67.
- 142 - Jan Geerts Bots, geb. Veenhuizen 22.04.1770, ovl. Onstwedde 17.01.1846. Eerst gehuwd met Janna Hensums Oolders, ged. 13.02.1774, begr. 11.08.1800, beide te Onstw. Hertrouwd te Onstwedde 16.05.1802 met:
- 143 - Zwaantje Hiddes Bessembinders, ged. Onstwedde 19.01.1780, aldaar ovl. 4.11.1855.
- 144 - Harm Geerts Sterenburg, geb. Sterenburg 6.05.1735, begr. 10.07.1801. Gehuwd te Onstwedde in 1605..1756 met:
- 145 - Ike Alberts Hiskes (Weerding), ged. Onstwedde 6.01.1738, begr. 6.10.1760.
- 146 - Wilke Jans Hoiting, geb. HSfte 18.05.1730, ovl. Onstwedde 13.12.1809. Huwelijkscontract te Onstwedde, 3.051765 met:
- 147 - Dedde Jans ten Velhuis, ged. Vlagtwedde 21.05.1741, ovl. Onstwedde 15.04.1822.
- 148 - Jan Jans Eerenst (Gode), geb. in 1764, ovl. Onstwedde 12.11.1836. Gehuwd te Vlagtwedde 17.04.1796 met:
- 149 - Renske Jans (Lutje):ged. Wedde 21.01.1770.
- 150 - David Jans Meyer, geb. Onstwedde 2.10.1768, aldaar ovl. 28.08.1846. Gehuwd te Onstwedde 30.06.1799 met:
- 151 - Hinderkyn Jans, ged. Onstwedde 3.11.1771, aldaar ovl. 10.10.1826.
- 152 - Ayold Volders, geb. Veenhuizen 9.08.1779, ovl. 4.12.1829. Huwelijkscontract te Onstwedde 4.07.1804 met:
- 153 - Wupke Hendriks Boels, geb. 8.03.1767, ovl. 9.07.1832, weduwe van J. W. Hiskes.
- 154 - Berend flans Wilzing, geb. Veenhuizen 16.12.1764, ovl. Onstwedde 17.06.1819. Huwelijkscontract te Onstwedde 24.05.1799 met:
- 155 - Janna Wubbes Folckers, ged. Onstwedde 7.03.1776, aldaar ovl. 16.01.1818.
- 156 - = 66.
- 157 - = 67.
- 158 - = 142.
- 159 - = 143.
- 160 - Frerick Frericks Harding, ged. Onstwedde 9.05.1723. Gehuwd te Onstwedde 28.05.1741 met:
- 161 - Grietje Claessens Nannings, ged. circa 1716.
- 162 - Hanne Wubbes Bruining, geb. circa 1725, ovl. 2.05.1796. Gehuwd 21.04.1754 te Onstwedde met
- 163 - Roelfyn Roelfs (Willems), geb. circa 1732.
- 164 - Roelf Lukens Bruggers, ged. Sellingen 1.01.1758, ovl. 26.01.1806. Gehuwd 26.06.1783 met E. D. Meendering, ged. 15.06.1760, ovl. in 1785. Hertrouwd 21.05.1786, huwelijkscontract 19.05.1786 met: (alles te Sellingen)
- 165 - Antje Geerts Boelens, geb. Weende 1.03.1761, ovl. Sellingen 15.03.1799.
- 166 - Harm Menses Hensums, geb. ter Apel, 1.02.1767, ovl. Veenhuizen 12.02.1836. Gehuwd 25.04.1789, huw. contract 24.04.1790 met:
- 167 - Lammegien Hiskes Bots, geb. Veenhuizen 13.11.1768, ovl. Onstwedde 19.02.1849.

- 168 - Willem Jans Hidding, ged. ovl. 12.09.1791.
Gehuwd 13.04.1753 met:
169 - Fenne Berend Oolders.
170 - Wubbe Elses Folkers, ged. circa 1736, begr. 22.05.1802, timmerman, gehuwd 29.04.1759 met:
171 - Harmke Meemes Sickness, geb. Omstw. 5.01.1738, begr. 19.10.1811, te Onstwedde.
172 - Ayke Geerts Nanning, geb. circa 1746, ovl. Veele 3.01.1806, gehuwd Onstwedde 29.10.1780 met:
173 - Trientje Ernst, ged. Onstwedde 22.03.1750, ovl. Veele 15.05.1792.
174 - Roelf Roelfs Scholts, ged. Onstw. 29.10.1758, geh. Sell.
175 - Grietje Jans Timmer, ged. Sell. 6.11.1757 /21.05.1780.
176 - Aike Aikes Maarsingh, geb. ter Maars 28.04.1755, dan wel 11.02.1756, ovl. ter Maars 1.04.1830. Gehuwd te Onstwedde 28.04.1793 met:
177 - Dedde Roelfs Hays, ged. Onstwedde 14.04.1765, ovl. ter Maars 20.08.1823.
178 - Otto Koops, ged. Vries 14.08.1757, ovl. Taarlo 4.02.1836. Landspander. Gehuwd te Assen 23.04.1782 met Grietien Haak, ged. Assen 7.12.1755, aldaar begr. 10.04.1786. Hertrouwd te Assen 29.06.1788 (otr.), te Gasselte (trbk.) 4.08.1788 met:
179 - Heiltjen Hilbingh, ged. Gasselte 15.07.1764, aldaar ovl. 23.12.1815.
180 - Jan Wubbes Hiskes, geb. Veenhuizen 30.09.1759, aldaar ovl. 3.12.1795. Gehuwd te Onstwedde 29.05.1791 met:
181 - Wupke Hendriks Boels, ged. Onstwedde 8.03.1767, ovl. Veenhuizen 10.07.1832.
182 - = 176.
183 - = 177.
184 - = 176.
185 - = 177.
186 - = 178.
187 - = 179.
188 - = 136.
189 - = 137.
190 - = 138.
191 - = 139.
192 - Hindrik Filippus Jonker, landbouwer te Wildervank. Gehuwd voor 1800 te Wildervank of Veendam met:
193 - Elsje Manuels, geb. Veendam in 1769, ovl. Wildervank 20.10.1826.
194 - Daniël Hindriks Kotter, geb. febr. 1754, ovl. Zuidwending 7.05.1819, landbouwer te Zuidwending. Gehuwd voor 1800 te Veendam met:
195 - Trijntje Derks, geb. Wildervank in 1763, ovl. Zuidwending 5.10.1833.
196 - Simon Geerts Koning. Gehuwd voor 1792 te Sappemeer?
197 - Fennechien Geerts Buiting.
198 - Harm Jans Poortman, ovl. Hoogezand 15.04.1822. Gehuwd te Sappemeer voor 1792 met:
199 - Martje Hendriks Venema.
200 - Geert Smook
201-- onbekend.
202 - Jan Bakker
203 - onbekend.

- 204 - Jacob Idzes Groen, geb. Borgercompagnie, ovl. 18.09.1808, landgebruiker te Tripscompagnie. Huwelijkscontract te Zuidbroek 30.05.1771 met:
205. - Margien Hindriks, geb. Veendam, ovl. 29.05.1812.
206 - Hindrik Jans Davida, landgebruiker te Bordercompagnie. Gehuwd te Zuidbroek 25.05.1790 niet:
207 - Wieke Meertens, geb. Borgercompagnie 1771, ovl. Nieuwe Pekela 28.07.1836.
208 t.e.m. 219 - onbekend.
220 - Tjakke Ulbens ovl. voor 1820.
221 - Dina Harms. ovl. voor 1820.
222- David Jans.
223 -Grietje Tiebes.
224 - Gerrit Jans Jurjens. ged. Vlagtwedde 18.09.1712, ovl. Onstwedde 1.06.1773. Gehuwd 9ietwedde 5.05.1739 met:
225 - Aaltien Roelfs Sicks, ged. Onstwedde 19.05.1720, aldaar cvi. 19.02.1775.
226 - Simon Harms Straate, geb. Roswinkel, begr. Onstwedde 27.01.1791. Gehuwd met:
227 - Houwke Evers, begr. Onstwedde 29.05.1774.
228 - Jarke Geerts Huls (Bulder), geb. Jipsinghuizen 27.11.1728. Gehuwd met:
228 - Hille Luitjens, ged. Onstwedde 9.03.1736, ovl. Jipsinghuizen 28.01.1818.
230 - Klaas Jans Volders, ged. 26.08.1708. Geh., met:
231 - Grietje Jans Sterenburg.
232. = 224.
233 - = 225.
234 - Jan HarmsWiel draai er, hc. Sellingen 19.05.1752 met:
235 - Geesje Benus, ged. Vlagtwedde 8.04.1729.
236 - Thole Eilders, geb. Roswinkel circa 1727, aldaar ovl. 27.05.1772.
237 - Harmina Hendriks, geb. circa 1729, ovl. Roswinkel 8.02.1771.
238 - = 226
239 - = 227.
240 t.e.m. 255 onbekend.
IX e GENERATIE.
256 - Jan Wubbes Bruining. Betaald voor graf 17.09.1706. Gehuwd circa 1690 met:
257 - Trijntje Michaëls, ovl. Onstwedde 21.02.1747.
258 - Harmen Claessen, begr. Onstwedde 20.09.1750, Geh. voor 1705 met:
259 - Harmke Hilverts, begr. Onstwedde 30.09.1750.
260 - Geert Jans Bessembinders, begr. Onstwedde 21.04.1761.
261 - Geertje Jans Gelms, begr. Onstwedde 2.12.1757.
262 - Berent Hensums Oolders, ged. Onstwedde 2.03.1703. Gehuwd Onstwedde 22.06.1727, hc. 30.05.1727, met:
263 - Wendeike Jans Wilsingh, ged. Onstwedde 5.03.1701, bet. voor armlaken voor haar 28.11.1762.
264 - Reynt Geerts Reynts, ged. Onstwedde 19.05.1709, aldaar begr. 4.05.1771. Gehuwd te Onstwedde 26.04.1744 met:
265 - Swaantje Elses Folckers, ged. Onstwedde 5.12.1721, aldaar begr. 30.01.1786.
266 - = 130.
267 - = 131.
268 - Willem Jans Hidding, geb. 1720, ovl. Onstwedde 12-09.1791. Gehuwd Onstwedde 13.04.1753 met:
269 - Fennegien Berents Olers.

- 270 - Lammert Wubbes Velthuis.
271 - Woltje Alberts.
272 - Harm Jarkes Luring, ged. 25.01.1705, gehuwd 1.09.1737, huwelijkscontract 31.08.1737, met:
273 - Willemtien Reints, ged. 8.10.1713.
274 - Albert Reynts Naeningh, geb. circa 1715, begr. Onstwedde 11.02.1772, gehuwd te Onstwedde 24.04.1746 met:
275 - Elsie Abel's Meening/Hoftingh.
276 - Karsken Hans Huitzingh, ged. Onstwedde 24.08.1690, aldaar begr. 9.11.1751, huwelijkscontract in 1712 met:
277 - Gyssel Elses Halmingh, ged. Onstwedde 22.03.1695, aldaar begr. 27.08.1774.
278 - Frerick Harms Sterenborg, hertrouwd te Onstwedde 20.08.1752 met:
279 - Rixte Hindriks Hidding, ged. 20.03.1722.
280 - = 132.
281 - = 133.
282 - = 134.
283 - = 135.
284 - Geert Jans Bots, ged. Onstwedde 21.07.1743, aldaar begr. 11.09.1795, gehuwd te Onstwedde 17.05.1767 met:
285 - Zwaantje Engels Edingh, ged. Onstwedde 18.03.1742, ovl. te Smeerling 23.07.1808.
286 - = 280 = 132.
287 - = 281 = 133.
288 - Geert Harms Sterenborg, ged. Onstwedde 1.01.1707, gehuwd in 1730 met:
289 - Geertje Jurjens ter Borg.
290 - Albert Hiskes (Weerding), ged. 13.10.1700, begr. te Onstwedde 4.08.1743, gehuwd te Onstwedde 15.05.1735, huw. contract 13.05.1735 met:
291 - Anna Hilwerts, begr. Onstwedde 4.05.1740.
292 - Jan Wilckes Hoftingh, ged. 1.12.1695, begr. Onstwedde 3.12.1742, aldaar gehuwd 8.04.1729 met:
293 - Anna Wubbes Folckers, ged. Onstwedde 25.05.1704, aldaar begr. 4.05.1762.
294 - Jan Lammerts ten Velthuis, ged. Vlagtwedde 18.10.1711, aldaar gehuwd 6.07.1738 met:
295 - Geertruit Reints Hardingh, ged. dec. 1714.
296 - Jan Jans (te Bellingwolde)
297 - Trijntje Hindriks (te Bellingwolde).
298 en 299 - onbekend.
300 - Johannes Henricus Meyer.
301 - Trijntje Willems.
302 - Jan Tappers ? ged. october 1727, gehuwd te Onstwedde 12.11.1758 met:
303 - Naanke Hindriks ? geb. in 1733 te Onstwedde, aldaar begr. 1.09.1790.
304 - Jan Claassens Volders, landbouwer ter Wupping, ged. 25.12.1739, begr. 10.08.1803, huwelijkscontract 13.04.1770 te Onstwedde met:
305 - Geessien Migchels, geb. in 1745, begr. Onstwedde 10.06.1797.
306 - Hindrik Jans Boels, geb. circa 1723, begr. Onstwedde 15.12.1804. Gehuwd te Onstwedde 29.10.1758 met:
307 - Harmke Abel's Meeninge, ged. Onstwedde 19.12.1734, aldaar begr. 11.09.1788.

- 308 - Jan Berends Wilzing, geb. in 1733, ovl. te Onstwedde 6.12.1815. Weduwnaar van Geertje Elzes Halmingh. Gehuwd 12.12.1762 te Onstwedde met:
- 309 - Aaltje Aickes Naeningh, geb. in 1736, ovl. te Onstwedde 30.12.1806.
- 310 - = 170.
- 311 - = 171.
- 312 - = 280 = 286.
- 313 - = 281 = 287.
- 314 - = 282.
- 315 - = 283.
- 316 - =284.
- 317 - = 285.
- 318 - = 280. = 286.
- 319 - = 281. = 287.
- 320 - Frerick Freriks Hardingh, begr. Onstwedde 30.08.1751, Gehuwd te Onstwedde (huwelijkscontract) 17.02.1707 met:
- 321 - Antie Jans ten Vetthuis, ged. Vlagtwedde 16.10.1687.
- 322 - Claes Aykes Nannings, geb. circa 1679, begr. te Onstwedde 11.04.1733. Gehuwd te Vlagtwedde 18.06.1709 met:
- 323 - Kristina Everwijns Molanus, ovl. in 1724.
- 324 - Wubbe Hannes Bruining, ged. Onstwedde 29.01.1702, aldaar ovl. 2.05.1743. Gehuwd met:
- 325 - Swanke Roelfs Hays, ged. Onstwedde 5.11.1702, aldaar ovl. 21.11.1741.
- 326 - Roelf Willems Raemakers, ged. Onstwedde 22.03.1709, ovl. 6.05.1733. Gehuwd te Onstwedde 17.12.1730 met:
- 327 - Engeltje Hannes Hubbelingh, ged. Onstwedde 16.11.1704, aldaar begr. 10.02.1741.
- 328 - Luicken Roelfs Bruggers, geb. te Sellingen circa 1727, gehuwd te Sellingen 16.05.1755 met:
- 329 - Wupke Harms Schuringh, geb. te Laude circa 1730.
- 330 - Geert Hendriks Boelems, ged. Vlagtwedde 19.08.1708, gehuwd te Vlagtwedde 21.09.1742 met:
- 331 - Grietien Harms, ged. Vlagtwedde 22.05.1725.
- 332 - Mense Wycherts, geb. in 1730, ovl. 10.05.1795. Huwelijkscontract 5.06.1761 te ter Apel met:
- 333 - Alke Harms, ged. ter Apel 7.02.1740.
- 334 - Hiske Hindriks Bots, geb. Veenhuizen , ged.17.11.1743, ovl. Veenhuizen 19.08.1808. Gehuwd 15.10.1767 met:
- 335 - Talle Hensums Olers, ged. 1.09.1740, begr. te Onstwedde 30.05.1771.
- 336 - Jan Willems Hiddingh, geb. circa 1670, ovl. te Onstwedde 26.05.1738. Gehuwd, huwelijkscontract te Vlagtwedde 8.10.1698 met:
- 337 - Geertruid Willems Hayes, geb. te ter Wupping circa 1670, begr. te Onstwedde 5.12.1764.
- 338 - = 262.
- 339 - = 263.
- 340 - Else Wubbes Folkerts, ged. 6.02.1698, begr. 12.04.1739. Huwelijkscontract 21.02.1721 met:
- 341 - Albertien Wubbes Frouws, begr. 16.04.1745.

(wordt vervolgd)

HOE EEN NAAM GEVORMD WERD.

H. de Jong.

De "Lijst van weerbare mannen" (Rijksarchief in Drente. Oude Staten Archief no. 1671) vermeldt onder Roswinkel onder meer de volgende personen:

1. Kerkhof, Albert	beestenherhder	geb. 25.11.1763,
2. Kerkhof, Thy	arbeider	12.09.1768,
3. Kerkhof, Kasper	arbeider	15.11.1771,
4. Kerkhof, Lui chie n	arbeider	7.06.1781.

Het doopboek van Roswinkel vermeldt ten aanzien van deze personen:

1. Jan Albers	ged. 27.11.1763,
2. Tye	" 18.09.1768,
3. Kasper	" 17.11.1771,
4. Lui chie n	7.06.1781.

Gezien de nauwe aansluiting tussen deze geboorte- en doopdatums mogen we wel aannemen dat het o.m. dezelfde personen gaat. Blijkens het doopboek waren alle vier zonen van Jan Caspers, doop onbekend, overleden 10.05.1805, en van Lutgert Tyes, ged. Roswinkel 8.03.1737, ovl. 28.07.1801, dochter van Tye Lui chie s en Hendrikje Jans. Zij waren op 30.03.1758 te Roswinkel getrouwd.

Jan Caspers werd in 1759 genoemd als "Broekman" en was vermoedelijk zoon van Casper Broekmans en Trijne, die op 28.09.1780 overleden is.

In de Registers Haardstedengeld is Jan Caspers vermeld van 1754 tot en met 1804.

Het plotseling opduiken van de familienaam "Kerkhof" in de "Lijst van weerbare mannen" trekt de aandacht.

Genoemde Lijst dateert van 1811, voor de bekende wet van 18 augustus 1811 waarin het aannemen van vaste familienamen voorgeschreven werd. Deze wet kwam in onze omgeving eigenlijk pas in 1812 min of meer in uitvoering. Het probleem is dus: waar komt die naam "Kerkhof" vandaan? Het Register van naamsaanneming van de gemeente Emmen vermeldt hem niet.

Van het echtpaar Jan Caspers en Lutgert Tyes zijn de volgende kinderen bekend; allen gedoopt te Roswinkel:

- Trijntje, ged. 2.05.1759, geen verdere gegevens,
- Hindrickyn, ged. 2.08.1761, ovl. als weduwe 13.03.1843. Gehuwd 7.08.1784 met Jan Frederik Asman, van Glane (Osnabrick). Zij hertrouwde 9.05.1790 met Klaas Jansen Kuipers, van Emmen. Met attestatie van Roswinkel werd zij op 24.12.1790 lidmaat te Emmen.
- Jan Albers, ged. 27.11.1763, ovl. 15.04.1824 als Albert Kerkhof, timmerman. Op 10.01.1796 trouwde hij met Trijntien Jans, dochter van Jan Arents ("Bultjan") en Gepke Geerts Steen. Vermoedelijk is hij dezelfde als die Albert Caspers die op 25.01.1803 (OSA 1025) enig land te Roswinkel verkocht. Als Albert Caspers is hij in 1804 opgenoemd in het Haardstedengelregister.

Kinderen: Lutgertyn	ged. 5.03.1797,
Gepke	" 24.01.1799,
Jantjen	" 31.03.1801,
Johannes	" 23.12.1806,
Margje	4.03.1810.

De zoon Johannes trouwde met Engelina Jans Lutjeboer, geb. Blijham in 1813. Hij is op 1.01.1840 vermeld als wonende op Bruggers erve te Sellingen, genoemd: Hannes Albert Kerkhof, 33 jaar, geb. Emmen in 1806.

- Ty doop onbekend, ovl. 13.01.1767,
- Tye ged. 18.09.1768, ongehuwd ovl. 30.07.1827, als: Tye Kerkhof
- Kasper ged. T\$.09.1768, ovl. 23.12.1768,
- Karsper 17.11.1771, ovl. 3.07.1814 als Kasper Kerkhof. Gehuwd 27.12.1801 met Harmyna Jans, ged. 28.07.1776, ovl. 6.09.1802, dochter van Jan Eilards en Trijntje Harms. Hertrouwd 25.11.1810 met Harmina Luppes, van ter Apel.
Het "Kohier van vaste goederen" (1807, archief van het kerspel Roswinkel) vermeldt als bewoner van het huis no. 30 Casper Jans. Dit huis had als bureu: de pastorie en de kosterij. Zou dit een aanwijzing naar "Kerkhof" zijn?
Uit het eerste huwelijk een dochter Harmina, ged. 11.09.1802. Uit het tweede: Jan, ged. 7.01.1811, gehuwd 6.03.1840 met Geertien Bults, ged. 12.10.1816. Zij woonde te ter Apel. Van hun een dochter Geertje, geb. circa 1845, gehuwd 2.05.1867 met Freerk Heyes Schot, geb. 10.03.1836.
- Lui chie n ged. 3.05.1775, ovl. 28.01.1780.
- Lui chie n ged. 7.06.1781, ovl. 2.12.1856 als Lute Kerkhof. Gehuwd voor 1820 met Hinderkien Menses, ged. - ter Apel 17.09.1784, ovl. 30.10.1820 na de geboorte van een zoon Mense, geb. 5.08.1820 en ovl. 7.12.1820. Hinderkien was dochter van Mense Wijchers en Alke Harms, uit de gemeente Bourtange

Verder zijn in de gemeente Emmen geboren:

- Reina Kerkhof 4.02.1812,
- Arend Werkhof 24.04.1816,
- Nantie n Kerkhof 12.12.1817.

Eventuele relatie van dezen met eerder genoemden is momenteel onbekend.

LEVENSBLOOM

in allerlei facetten (4) Joop Drok.

LEVENSBLOOM nr 1,2 en 3, waren meestal flitsem in het algemeen en voortkomend uit noordse-/germaanse/keltische mythologiën.

LEVENSBLOOM nr 4 schenkt meer aandacht aan hetgeen uit het OOSTEN komt, met name de Armeense kerk en Byzantijnse kunst. Ook in onze eigen Bijbel vinden we zowel in het 1e als in het laatste bijbelboek de levensboom vermeld. Genesis 3:22: Ik wil verhinderen dat hij (de mens Adam en Eva) ook nog de vruchten van de levensboom plukt. En in Openbaringen 2:7 : Wie overwint, geef ik te eten van de levensboom die in de tuin van God staat.

Geen wonder dat de boom van zo grote betekenis is; de bomen leveren immers de vruchten waarvan de mensen leven: appels, kersen, peren, sinaasappelen, dadels, vijgen, enz. In Ur der Chaldeeën, in Mesopotamië, het land van Abraham, tussen de rivieren Tigres en Eufraat (het huidige Irak) vond men in een koningsgraf een edelmetalen miniatuur Levensboom en bok, dat indertijd een functioneel gebruiksvoorwerp was. Het geheel symboliseert steeds weer het mysterie van het groeiende (her-) leven.

Veelzeggend voor de waarde die men aan symbolen hecht, is ook het feit, dat op de bekende 19e eeuwse merk- of letterlap voor voorbeeld borduursels, verschillende levensbomen voorkomen en afbeeldingen van soort bomen, dieren, planten, enz.; b.v. roos = symbool voor liefde, schoonheid en vreugde; schip = huwelijksboot en hoop; lelie = maagdelijkheid; zwaan = beminning; konijntje : zuiverheid; kroon = eeuwigheid; hart = liefde; anker = hoop; kruis = geloof. In Zuid Holland vond men op de borduurlap veelal een bloeiende boom, waarin een papagaai op een schroef. De mystieke betekenis hiervan is: vogel die de wijnpers aandraait.

Bomen zijn voor de mensheid onmisbaar; ze trekken water aan, leveren zuurstof, hout voor planken, klompen, verwarming, eikels voor varkensvoer, maar ook beschutting en bescherming tegen weersinvloeden voor huis, mens en dier. Bomen hadden ook een maatschappelijke functie: men vergaderde er onder, sprak er recht, vierde er feest. Als grens en merkboom was het aanzienlijk beter geschikt dan verplaatsbare stenen! Men kende magische bomen en symbolische bomen. Magisch was b.v. de breukeboom; had men een breuk dan sloeg men in de boom een aantal spijkers, die er in vergroeiën; met de groei en gebed zou de breuk ook genezen zijn. De eik (diep geworteld) was een bliksemafleider; tevens mannelijk symbool. De linde (vrouwelijk symbool) kon boze geesten afweren; deze plantte men dan ook langs kerkhofpaden. De linde heeft vlak en breed wortelstelsel.

Bomen spelen een zeer grote rol in onze spreektaal. Toen de grote massa der bevolking lezen noch schrijven kon, werd gebruik gemaakt van symbolen. Bij verkiezingen in ontwikkelingslanden zien we nog steeds in Pers en TV, dat de politieke partijen worden aangeduid met een symbool: dier, plant of voorwerp/werktuig.

Onze spreekwoorden zijn doorspekt met, voor zichzelf sprekende symbolische uitdrukkingen; b.v. hoge bomen vangen veel wind. Op zich een juistheid, maar symbolisch ook voor personen met vooraanstaande posities.

Een symbool-taal moet men, als alle andere talen, leren en zal van land tot land verschillen.

Vrijwel alle godsdiensten hebben zich van symbool-taal bediend; vooral onder bijzondere omstandigheden.

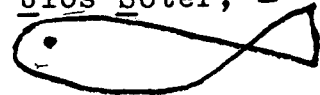
De christelijke symbolen zijn o.m. ontstaan toen zich het Romeinse rijk door de christenen bedreigt voelde en de doodstraf in het vooruitzicht stelde voor diegene die die godsdienst aanhing of er mee sympatiseerde. Om onderling contact te houden en steun te ondervinden bedienden de toenmalige christenen zich o.m. van symbolen, hetgeen duurde tot het jaar 313, toen keizer Constantijn zich tot het christendom bekeerde en die juist tot Staatsgodsdienst proklameerde!

In de middeleeuwen was symbooltaal voor hem als oorspronkelijk doel overbodig en leefde als herinnering voort. Toem ging men er toe over om de symbolen te vereren, hetgeen in het kort gezegd er uiteindelijk toe leidde dat er onenigheid en spitsing in de Katholieke kerk ontstond, waardoor de Reformatie,

In het begin van onze jaartelling gold een kruis (+) als een symbool voor de kosmos, namenlijk vier armen, zijnde de vier windstreken; de christenen zagen hierin ook het lijden van Christus aan het kruis. Via de Armeense kerk en de Byzantijnse kunst, waait in de 12e eeuw vanuit het oosten naar het westen het kruis voorgesteld als levensboom over. In de katholieke kerk werd het kruis voorzien van een lichaam, en wordt dan crucifix genoemd.

Het kruis verwijst dan naar het leven, dat bij de dood niet ophoudt. De oude Adam kwam door de appelboom tot zonde; de mieuwe Adam = Christus, kwam aan het kruis(boom) en brengt verlossing, vergeving van de zonde. Zo kwam de middeleeuwse theologie tot de gedachtegang in het kruis een levensboom te zien.

De godsdiensten hebben zich vroeger veelvuldig van mythen en dierenfabels bediend om meer duidelijkheid omtrent hun leer te verschaffen; ook in de bijbel vindt men hiervan vele voorbeelden. Aan de vis en de lam heeft men geen bovennatuurlijke eigenschappen toegekend, terwijl b.v. de vis als symbooltaal voor Christus in de eerste moeilijke eeuwen van het christendom ontstond. Het grieks voor vis is : ichthus en de beginletters vormen de woorden: Iêsous Christos Theou Uios Sotèr, = Jezus Christus, Zoon van God, Redder.

LITERATUUR: Van Goor's encyclopedisch woordenboek der godsdiensten; Christelijke symbooltaal/Dijkstra; Dorpen in nederland/Read.Digest-ANWB; Grote Winkler Prins; Margriet 1987-47; Ned.Openluchtmuseum Arnhem; De Bijbel; Onze Volkskunst/Dr.de Haan; Antiek v.h. Ned.Platte-land/De Roy van Zuydewijn; Kijk op Drenthe/Bouws-Elsevier; Mythen van de mensheid/Eliot-Kosmos.

Levensbomen in bovenlichten van boerderijen, herenhuizen, e.d. komen in nederland overal voor; in het Oldambt, Westerwolde, Veenkoloniën, kortom van Groningen tot in Limburg en om met de Friezen te spreken: van Lauwers tot aan 't Zwin(Zeeland)-in de middeleeuwen-. Inmiddels beschik ik over een paar honderd foto's, om het vóórkomen, karakter, bijzonderheden te vergelijken. In Staphorst komen de levensbomen in de bovenvensters, vrijwel huis aan huis voor, als traditie. In tegenstelling tot de schrijver Evert Zandstra(Boerderijen/Schell) stuurde men op mij voor het maken van foto's, geen honden of i.d.af; denkkelijk kwam hun mijn vlees te taai voor

DE BOERRIGTER

E. G. Schrage.

De tien Westerwoldse willekeuren, waarvan de inhoud ons thans bekend is, variëren in ouderdom tussen 1 juni 1611 (Veenhuizen) en 19 december 1817 (een overeenkomst tussen ter Borg en Laude). Naarmate ze van jongere datum zijn is de formulering duidelijker en meer gedetailleerd. De onderwerpen die in deze willekeuren geregeld worden zijn in hoofdzaak dezelfde, wat er op wijst dat de problematiek in de diverse boerschapp' en grote overeenkomst vertoonde.

Een belangrijke, centrale figuur in de boerschappen blijkt te zijn de "buiirrigter", ook wel genoemd "bourmeester".

Te Onstwedde is op 7 december 1631 (RA VI o 1) sprake van twee buirrigters: Hanne Hobbellinge en Geert Schroers. m o k op 2 april 1746 (RA VI e 4): Frerik Hardinge en Ayke Nannings, en op 4 juni 1748 (zelfde bron): Jan Jans Broyl en Jan Mensens.

Hield dit misschien verband met het feit dat Onstwedde twee marken kende, de Wold- en de Lougmarke, later Noord- en Zuidmarke?

Ook te Sellingen kende men wee bourrigters of "markmeesters" die tegelijk in functie waren.

In het algemeen is de ambtsperiode één jaar, gewoonlijk van Sint Pieter tot Sint Pieter.

Over wie bourrigter kon zijn laten de oudste willekeuren zich niet uit. Het duidelijkst in dezen is de willekeur van Wedde van 15 mei 1770: "gequalificeerd" zijn diegenen die een hele of halve arve in gebruik hadden. Te Vlagtwedde was een vol arve vereist.

Een heel arve telt daar vier "vorrels" ware.

De verkiezing vond in Wedde plaats op Sint Peter, en wel voor twee jaren, bij meerderheid van stemmen. Men stemt "jeder na zijn andeel van gerechtigheid". Men mag zich, gekozen zijnde, aan deze functie niet onttrekken "bij een daalder breuke".

DE taak van de buirrigter was omvangrijk. De omschrijving daarvan in de willekeur van Veele was ruim en vaag: de bourrigter zal behoorlijk zorg dragen over alle dingen! In het algemeen bestaat die taak uit de volgende hoofdpunten:

- a. Het houden van aantekening van de verplichte opgaven door de "geinteresseerden" van door hen te weiden paarden, vee, enz.
- b. Het regelen van het "boerwerk" of "meentewerk".
- c. Het houden van toezicht op (schouw over) wegen, paden, waterlossingen, dijken, vonders, pompen en dergelijke.
- d. Het houden van toezicht op de "werken", dat zijn perceelsafscheidingen als "thuinen", wallen, hekken, wringen, Het woord "werken" komt al voor in het Landrecht van Westerwolde van 1470, "Dat achste Capittel, paragraaf 3: Een man die daler heft een hoff ende heft den upgeschoten die sall den hoff worcken".

Het Groninger Woordenboek van ter Laan heeft:

"wörke" - Westerwolds, afrastering,

"wörkn" - Westerwolds, weiland afrasteren of sloten uitdiepen.

e. Bepaling van de tijd van de roggeogst.

f. Acht geven op de ganzen. (Deze speelden blijkbaar een belangrijke rol want in vrijwel alle willekeuren wordt nauwkeurig aangegeven hoeveel ganzen men mocht "weiden".

g. Controle op het "ringen" van de zwijnen.

h. Het regelen van het graven van turf en het steken van plaggen.

Al deze punten brachten boetebepalingen mee, te voldoen deels in de vorm van "vanen", kroezen of tonnen bier, deels in geld.

DE boerrigter moest een administratie bijhouden betreffende die boetegelden en andere inkomsten en uitgaven. Aan het einde van zijn ambtsperiode moest hij rekening en verantwoording afleggen en het saldo aan zijn opvolger overdragen.

Tijdens zijn ambtsperiode beschikte de boerrigter over het boerhoorn, ook deze droeg hij over aan zijn opvolger.

Te Wedde was mogelijk geen boerhoorn: om boerwerk aan te kondigen moest de klok geluid worden.

Te Vlagtwedde is nog bepaald dat de willekeur berust bij de boerrigter en dat hij desgewenst inzage daarin moest geven aan de "geïnteresseerden".

Te Onstwedde mochten blijkbaar de buirmeesters ook zakelijke transacties betreffende boergrond aangaan:

RA VIe 3, 14.12.1730, Frerik Hardingh te Uswedde in kwaliteit als bourmeester, verkoopt drie akkers bouwland op het Nielandt, zijnde Bourengroend, aan de diakens Karstien Huitzingh, Willem Roelofs en Boele Wilts.

RA VIe 4 vermeldt op 2 april 1746 en 4 juni 1748 dat "velt of grond" wordt verkocht aan diverse personen o. a. aan Everwijn Nannings. De betrokken boerrigters zijn in 1746 Frerik Hardingh en Ayke Nannings, in 1748 Jan Jans Broyl en Jan Mensens.

Gezien de omvang en het belang van de genoemde taken is het begrijpelijk dat de boerrigter hulp ontving.

Zo is te Onstwedde sprake van "keuren" In de Willekeur van 3 mei 1688 worden "bourmesteren ende keuren" een aantal keren tesamen genoemd. Het gaat dan om het in ontvangst nemen van vergoedingen voor teveel geweide paarden, vee of varkens. Ook wijzen ze tesamen aan, waar keuters turf mogen graven en ontvangen ze de daarvoor gestelde vergoeding. Verder regelen ze het "bourwerk". De keuren alleen nemen klachten in ontvangst betreffende het onderhouden van de "werken". Tenslotte zorgen de keuren voor het jaarlijks huren van "eenen goeden degen hinxt".

Te Onstwedde is op 7 december 1631 (RA VI o 1) ook sprake van opzichters over Onstwedder Hammarck en Musselbrouck: Johan Nanninge, Johan Boles, Hans Huitzingh en Hanne Hobbelinge.

De buirrigter van Veenhuizen mocht twee mannen kiezen om te oordelen in geval buirwerk geweigerd werd.

In Vlagtwedde is bepaald dat jaarlijks twee "opzichters" aangewezen worden, terwijl Wedde voorziet in de aanstelling van twee "pandhaalders", die verplicht zijn die functie te aanvaarden.

Ingeval van moeilijkheden te Veele zullen de twee naaste nabers van de boerrigter hem bijstaan, een vorm van "noaberplicht" dus. Verder kende men daar "volmachten" en een "schatbeurder".

Ook in de regeling van bijstand aan de buirmeester is Wedde zeer duidelijk: artikel 24 van de willekeur daar zegt: ". . . bij opstand of tegenstand sal hij door de geheele bourschap worden ondersteund en hem de hant geboden".

Met betrekking tot de vraag hoe lang in Westerwolde boerrigters in functie gebleven zijn kan nog het volgende medegedeeld worden.

Als in 1808 gemeenten gevormd worden en er op 14 november 1808 een "Reglement op de gemeentebesturen" wordt uitgevaardigd, wordt daarin gesteld: ". . . last aan dezelfde (dat zijn o. a. de boerrigters) om op hunne verantwoordelijkheid vooreerst in de uitoefening van hun ambt te continueeren".

Dientengevolge treffen we b. v. in het vonnis van de Regtbank van eersten aanleg te Winschoten d. d. 18 oktober 1826 over de scheiding en deling van de "markte" van Onstwedde als boerrigters 'aan Freerk Boelems Harding en Jan Willems Höfting. Zo ook in de acte van 22 november 1844 betreffende scheiding en deling van de "markte" van Smeerling Freerk Boeles Halming als landbouwer en boerrigter van de boerschap Smeerling.

De boerrigter van de boerschap Sellingen is nog genoemd in een resolutie van Gedeputeerde Staten van Groningen van 12 december 1853.

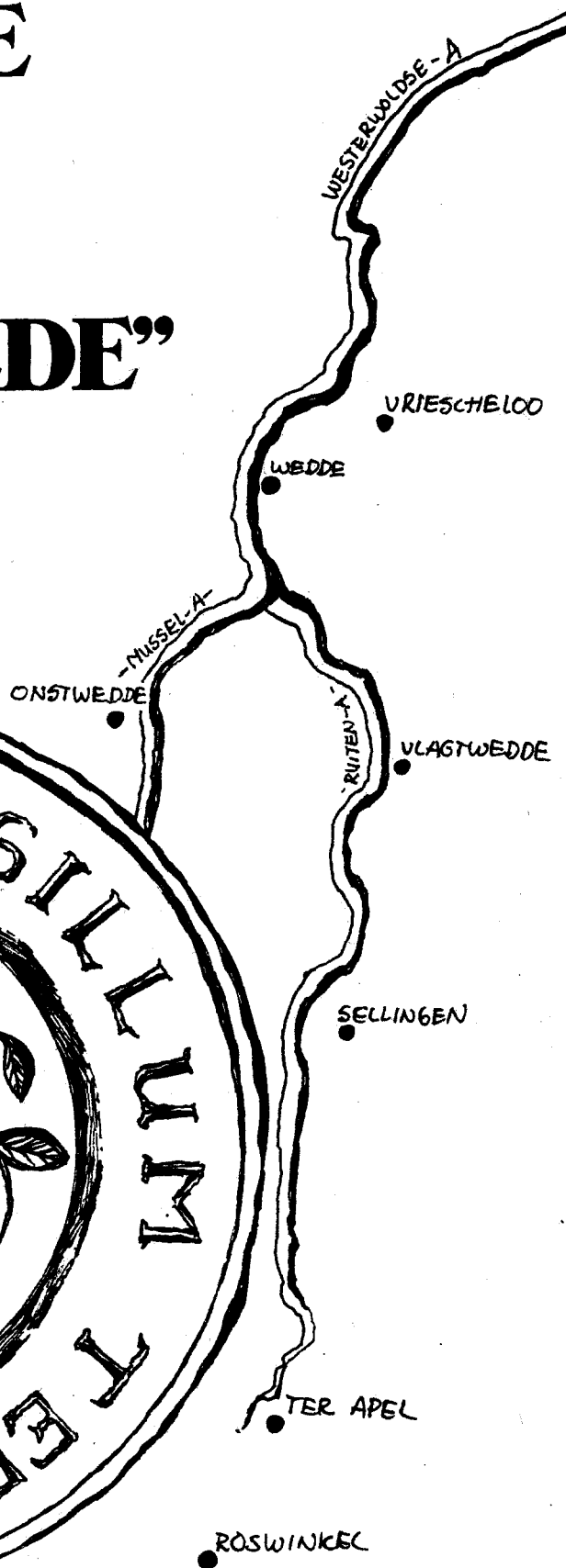
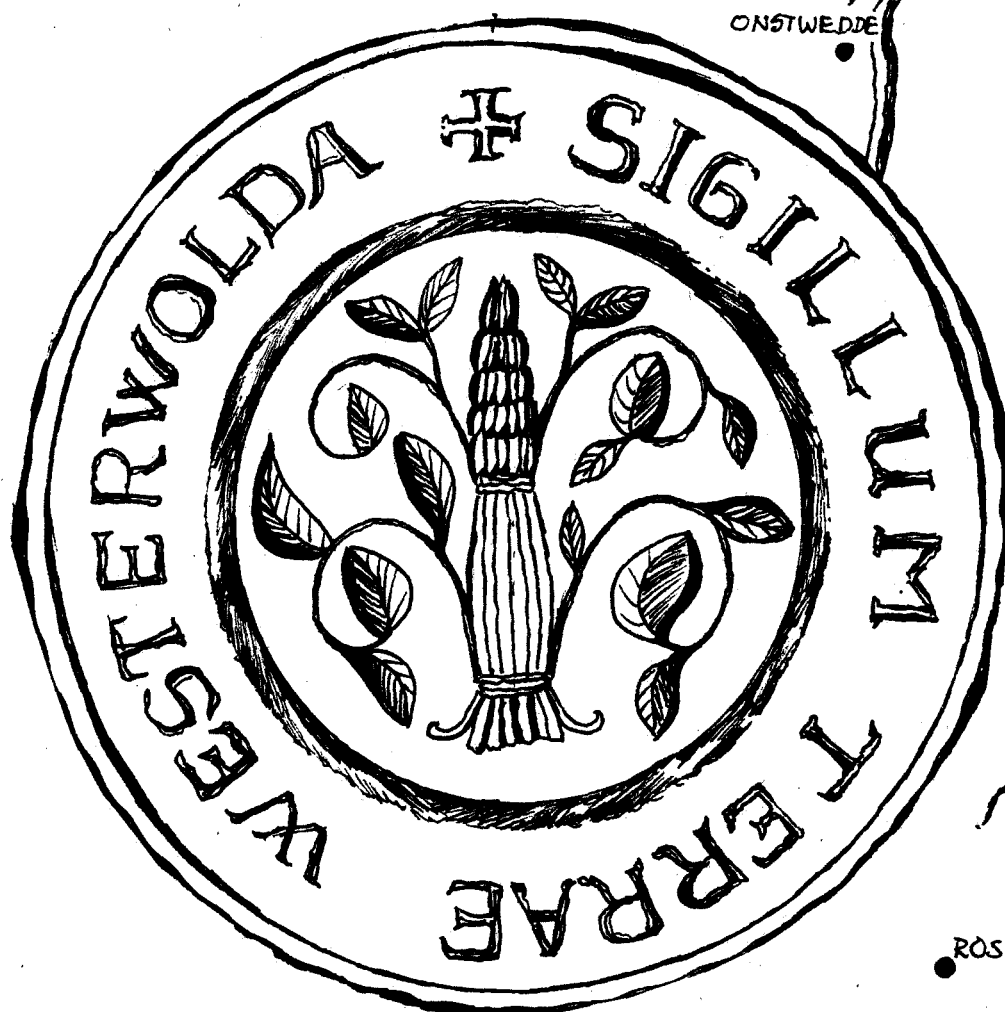
Na de scheiding en deling van de Vlagtweddermarke in 1882 bleef de boerschap aldaar bestaan en werd zelfs een nieuw reglement daarvan vastgesteld. Ook de functie van boerrichter bleef daar bestaan. Het notulenboek van die boerschap, welwillend ter inzage gegeven door de heer R. Kraai te Vlagtwedde, vermeldt als datum van de laatste vergadering 18 juli 1908.

Als bijzonderheid vermelden we daaruit dat op 6 februari 1897 mejuffrouw de weduwe Menno Buiskool te Beersterhoogen werd benoemd tot boerrichter. Maar op 2 maart 1897 werd genotuleerd dat zij die benoeming niet aanvaardde op grond van de bij de wet verleende vrijstelling!

Zij was Janna Lammerts Polling, dochter van Lammert Polling en Grietje Tammes Tammes.

Op 25 januari 1908 informeert J. Hommes Jzn. naar het boerhoorn. Uit het antwoord op die vraag kan worden begrepen dat dit boerhoorn was gezonden aan het Museum van Oudheden.

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

Driemaandelijks tijdschrift van de
Vereniging voor Genealogie en
Historie

Westerwolde

9de jaargang No. 3

September 1988 ..

Redactie:

S.H. Achterop

C.J. Wegman

F.G. Schrage, eindredacteur
Ds. van Petegemstraat 14
9645 NV Veendam
tel. 05987 - 23559.

N.B. Niets uit dit tijdschrift mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotografie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

SECRETARIAAT VAN DE VERENIGING:

(lidmaatschap, abonnementen,
administratie en archief),
Mevr. G.P.I. Hiskes - Knigge
M. Hardenbergstraat 3
9643 LD WILDERVANK
tel. 05987 - 13095-

PENNINGMEESTER:

Mevr. M. Geikens,
Dorigweg 6, 9551 AM Sellingen,
tel. 05992 - 2408.

BANK:

Rabo-bank ter Apel - Sellingen B.A.
Rekeningnummer 3586.06.063
ten name van de Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde,
postgironummer van de Bank: 839846.

LIDMAATSCHAP: Entrée (éénmalig) f 10.--,
contributie f 25.-- per jaar plus f 7,50 per jaar
voor het driemaandelijkse tijdschrift. Bij verzending
per post van het tijdschrift - dat op de drie-
maandelijkse bijeenkomsten wordt uitgereikt - moeten
de portokosten in rekening worden gebracht.

I N H O U D:

C. J. Wegman	- Erve Folkers, te Onstwedde	b1. 5
Mevr. G. P. I. Hiskes-Kni gge	- De Vlagtwedder kerkklok	67
G. Wubs	- Smeerling - Metbroek	71
---	- "Een jaar uit het leven van"	79
---	- "Wedde in beeld"	" 81
Alb. Migchels	- Kwartierstaat Migchels,	
	tweede vervol g	82.
	--- 000 ---	

VAN DE REDACTIE.

Zoals in het vorige nummer al vermeld hebben we de beschikking gekregen over enige bronnen.

In dit nummer hebben we hiervan gebruik gemaakt, in volgende nummers hopen we daarmee door te gaan.

Ter vergadering in juni jl. werd aandacht gevraagd voor de belastingen rond 1800, en voor vluchtelingen uit het Eemsl and in de vorige eeuw.

Wie helpt ons aan gegevens daarover?

--- 000 ---

"GRONINGER KWARTIERSTATENBOEK I"

Driehonderd kwartierstaten zijn opgenomen in dit boek dat verscheen onder redactie van R.H. Alma en F.J. Ebbens.

Hiervan zijn 278 doorgevoerd tot in de 6e generatie, hoogste nummer is 63. De overige zijn een generatie korter.

Theoretisch zouden dus 18165 personen opgenomen kunnen zijn. Door overlapping - die zoveel mogelijk beperkt is - en door onbekendheid wordt uiteraard dit aantal niet bereikt.

Het is te verwachten dat ondanks alle zorg die eraan besteed is hier en daar fouten en onvolkomenheden ingeslopen zijn. Maar deze kunnen aanleiding geven tot brief- en gedachtenwisseling tussen de inzenders en andere belangstellenden. Ondergetekende ondervond dit reeds enige malen.

Bij - vrij oppervlakkig - doorzien van de namenindex vonden we zeker 36 namen van Westerwoldse families die een of meermalen voorkomen.

Aan kwartierstaten van Westerwoldese families treffen we aan: Engelkes, Frouws, Georgius, Ham (Aisingh), Harding, Heres (Nannings), Koets, Kraai, Krui ze, Migchels, Renken, Staa⁹, Thools, Wubs.

Het boek - goed papier, harde band - maakt een degelijke indruk. De redacteuren mogen met voldoening zien naar hun werk, waar we veel respect voor hebben!

E. G. Schrage.

ERVE FOLKERS

ONSTWEDDE

HUISNUMMERS 80 en 118 (1e gedeelte)

1- 1-1829 Kadastrale nummers: 812 huis en erf 16.50 are (no. 80)
813 huis en erf 3.80 are (no.118)
814 bouwland 74.90 are 815 bouwland 28.00 are

Eigenaar no. 76: ELZE WUBBES FOLKERS, Landbouwer te Onstwedde

ELZE WUBBES FOLKERS huwt te Onstwedde met HINDERTJE HILWERTS HENSUMS
ged. 9-12-1764 Onstwedde ged. 6- 8-1786 Sellingen
ovl. -1829 Onstwedde(no. 80) ovl. 23-12-1820 Onstwedde(no. 80)
z. v. Wubbe Elzes Folckers d. v. Hilwert Alberts Hensums
en Harmke Meems en Berentje Willems
kinderen: allen geboren en gedoopt te Onstwedde
zie burgerlijke stand

28- 2-1810 2e bijdrage voor de boerderij van Abel Boels: Elze Folkers 29 gl. 8st. 5p1.
27-11-1829 De voogden over de kinderen van wijlen Elze Wubbes Folkers verhuren:
aan Engel Hindriks Lefferts en Willem Hilwerts Meems
- elk een deel van het grote huis genummerd 80 met een deel van de bij-
schuur en de tuin of hof;
aan Jan Alberts Hensums
- de kleine behuizing genummerd 118 met een derde gedeelte van de bij-
schuur naar de zijde van de straat, zoals Geert Derks Wessels thans
in huur gebruikt.

WUBBE ELZES FOLCKERS huwt te Onstwedde met HARMKE MEEMS
ged. 23-11-1736 Onstwedde 29- 4-1759 ged. 5- 1-1738 Onstwedde
bgr. 22- 5-1802 Onstwedde ovl. 14-10-1811 Onstwedde (verval)
z. v. Elze Wubbes Folckers d. v. Meeme Harms Sickes
en Albertien Wubbes Frouws en Antje Harms
kinderen: allen geboren en gedoopt te Onstwedde

6- 4-1760 Elze begraven Onstwedde 1-10-1761
11- 4-1762 Albertje huwt Onstwedde 15- 6-1798 met Reint Harms Goring
9-12-1764 ELZE erfgenaam
8- 2-1767 Antje huwt Onstwedde 23- 5-1805 met Harm Willems Niemeijer
1-10-1769 Jantijn begraven Onstwedde 16- 1-1777
16- 5-1773 Meeroe huwt Onstwedde 8- 5-1803 met Alke Hilwerts Huiting
7- 3-1776 Janna huwt Onstwedde 24- 5-1799 met Berent Jans Wilsing
2-11-1782 Harm begraven Onstwedde 5-10-1785

3-12-1795 1e bijdrage voor boerderij van Abel Boels: Wubbe Folkers 24 gl. 7 st. 4 pl.
8-12-1802 Gecompareerd; Harmke Meems, weduwe van Wubbe Elzes Folckers ter eene
en Elze Wubbes-Folckers, Albertje Wubbes Folckers x Reint Harms Gooring
alsmede Antje en Meeme Wubbes Folckers ter andere zijde
Scheiding van de boedel als volgt:
- Elze Wubbes Folckers erft de ouderlijke bezittingen;
- Albertje, Antje en Meeme worden uitgeboedeld met elk 1300 gulden.

ELZE WUBBES FOLCKERS huwt te Onstwedde met ALBERTJE WUBBES FROUWS
ged. 6- 2-1698 Onstwedde h. c. 21- 2-1721 geb. ca. 1698 Veenhuizen
bgr. 14- 2-1739 Onstwedde bgr. 16- 4-1745 Onstwedde
z. v. Wubbe Elzes Folckers d. v. Wubbe Jans Frouws
en Swaantje Hindriks Hiddigh en Hille Willems Hiddigh
huwt 2e Onstwedde 28- 4-1743
met Hanne Reints Nani ngh

kinderen: allen geboren en gedoopt te Onstwedde

- 5-12-1721 \$waantje huwt Onstwedde 26- 4-1744 met Reint Geerts
-1723 Janna huwt Onstwedde 16- 4-1747 met Abel Harms Lui ringh
4- 4-1728 Else Folckers zijn vrouw uit de kraam
ca. 1731 WUBBE erfgenaam
--1733 Hille huwt ca. 1751 met Harm Geerts Gelms
23-11-1736 Wubbe overleden na 1791
- 30- 5-1729 Else Folckers is principale voormond over de kinderen van Jan Wubbes tot Veenhuizen x Geertje Aijckes. (oom van vaders-zijde).
- 9- 5-1736 Acte betreffende het huwelijkscontract op 8- 3-1687 tussen Derck Hiddinge en Albertje Frericks. Zij hebben een zoon Hindrick. De broeder Willem en de zuster Swaentje Hindricks Hidding (beiden van de bruidegom) zijn uitgeboedeld.
Verder wordt nog vermeld: het huwelijkscontract op 26- 1-1697 tussen Wubbe Elze Folckers en Swaentje Hindricks Hidding alsmede het huwelijkscontract op 21- 2-1721 tussen Elze clubbes Folckers en Albertje Wubbe
- 17- 4-1738 Else Folckers en Else Heijes c.s. als erfgenamen van Albertien Elses verkopen diverse Landerijen en 4e parten van Landerijen te Smeerling.
- 25-11-1745 besetting tot de kerk: Harm Nanning Hinderk voor het Folckers 3 gl.
28-10-1746 besetting tot de kerk: Harm Wubbes voor het Folckers 3 gl.
1750 besetting tot de nieuwe school: Folckers 3 gl.
- 20-10-1752 besetting tot verbetering van de kerk: Folckers 4 gl.
- 11- 2-1752 Gecompareerd: Alver Meems te Veenhuizen-principale voormond, Jan Hiskes-sibbevoogd en Harm Hensums vreemde voogd over de minderjarige kinderen van wijlen Elze Folckers en Albertje Wubbes ter eene en Janna Elzes x Abel Lui ring alsmede Swaantke Elzes x Reint Geerts ter andere zijde
- Scheiding van de boedel als volgt:
- de oudste zoon Wubbe blijft in bezit van Folckers-erf te Onstwedde;
- Janna en Swaantke Elzes moeten worden uitgeboedeld met elk 650 Car.gl.;
- de 3e dochter Hilke krijgt als zij gaat trouwen, de bijbel met zilveren
- haken;
- de jongste zoon Wubbe Elzes zal 100 Car.gl. ontvangen.
- 18- 3-1754 Wubbe Elzes Folckers geassisteerd met zijn voogd Harm Hensums(die is gemachtigd door de pr.vm. Alver Meems), verkoopt een Venne te Onstwedde.
- 30- 3-1754 Alver Meems-pr.vm. en Harm Hensums-vr.voogd over de minderjarige zoon van wijlen Elze Folckers x Albertijn Wubbes verkopen een viertal parten hofgrond achter de boerderij.

WUBBE ELZES FOLCKERS

geb. ca. 1667 Onstwedde
ovl. 1715-1727 Onstwedde
z.v. Elze Wubbes Horlings op Folckers en Annecke Folckers

huwt te Onstwedde met SWAANTJE HINDRI CKS HIDDINGH
h.c. 26- 1-1697 geb. ca. 1672 Smeerling
d.v. Hindrik Berents Hiddingh
en Gepcke Alberts Broers

kinderen:

- 6- 2-1698 ELZE erfgenaam
28-10-1700 Gepke huwt Onstwedde ca. 1722 met Alver Schultes Meems
21- 1-1703 Antje overleden vóór 1704
25- 5-1704 Antje huwt Onstwedde 8- 4-1729 met Jan Wilkes Hoftingh
26-12-1706 Hindrick huwt Onstwedde 24- 4-1735 met Engel tje Boeles Nanninghs
4-10-1711 Jan begraven Onstwedde 24- 7-1740

- 26- 1-1696 Huwelijkscontract te Onstwedde tussen Wubbe Elzes en Swaantje Hindricks. De bruidegom brengt in bij zijn bruid, zijn vaderlijke en moederlijke plaetse "Folckers-plaetse" te Onstwedde, mits hij aan zijn beide zusters overdoet zijn gerechte 6e part en kindsdeel van Horlings-plaetse. Daarboven moet hij aan zijn zusters uitkeren 380 Car.gl..
De bruid brengt in 1250 Car.gl. volgens het huwelijkscontract tussen Derck Hiddingh en zijn vrouw. Indien de bruid zonder kinderen komt te overliden

gaat de helft naar haar broeder Willem en de andere helft naar Derck of blijft in het huis.

Dedingsluiden bruidegom: Heije Geerts en zijn vrouw Alke (zwager en zuster) / Jan Jurriens en zijn vrouw Albertien (zwager en zuster) / Carsken Hui tsingh / Hanne Hubbelingh.

- 8-11-1696 Insaken Wubbe Folckers-impt. verdaeght hebbende Boele Thol es-gedaeghde. Gedaeghde moet rekeninge en oplossinge van goederen geven, als ged. eenige jaeren herwaerts in bewint en administratie als voormond over den impt. en desselfs susteren heeft gehadt
- 27- 3-1697 Insaken Boele Thools-impt. verdaeght hebbende Wubbe Folckers-gedaeghde om betalinge van 't plichtige. Gedaeghde exrip. versoeckende copie van impt's eisch. De impt. ten volge acte van den 13 deses (als sijnde van de meeste posten geen bescheidt) d'anspraecke designerende:
1. 500 Car.gl. wegens gedaene transport van Folckers-arve met diens annexen;
 2. een volle kiste, getaxeert op 250 Car.gl.;
 3. 2% mudde bouwlandt;
 4. de gerechte helfte van moederlijck goedt ter somma van 750 Car.gl.;
 5. 120 Car.gl. wegens een verkoft peerdt an eene Jacob Halmingh, soo des impt's zall. broeder Jan Geerts is toebehorende gewest;
 6. 400 Car.gl. wegens den ansterf van Eelcke Folckers;
 7. den ansterf van wijl. Jantien Folckers, vermoge houwlicx contracten tussen Wessel Berents en Jantien Folckers opgem. opgericht;
 8. an sijn zall. suster Annecke Folckers, des gedaeghdes moeder geleent 12 ducatonen ende an des impt's vader Elso Folckers 19 ducatonen;
 9. noch 2 jaeren, jeder jaer 25 dall., wegens verdient loon.
- 5- 3-1698 Insaken Albert Jans in qlte verdaeght hebbende Wubbe Folckers in qlte. De impt. in qlte wegens desselfs contingent van bestevaeders, sijnde de naegelatene goederen van wijl. Folcker Folckers, sal moeten scheiden en dielen.
- 17-11-1798 Insaken Albert Jans in qlte verdaeght hebbende Jan Keers, waervoor Wubbe Folckers intervenieert, wegens de huire van een 5e part van Folckers plaetse.
- 8-10-1711 Lijst met Onstwedder eigenerfden: Wubbe Folckers
- 25-10-1715 Roelf Harmens beweert in "t gericht dat Wubbe Folckers, Reint Naeninghe, 1, Geert Reints en Hars Spijckmans nadere nabui ren zijn van Jacob Jans x Trijntje Boeles dan hij.

ANNECKE FOLCKERS

geb. ca. 1637 Onstwedde
ovl. vóór 1697 Onstwedde
d. v. Folcker Folckers

huwt te Onstwedde met ELZE WUBBES (op 't) FOLCKERS
vóór 1667

geb. ca. 1632 Smeerling
ovl. 1680-1686 Onstwedde
z. v. Wubbe Halmingh op Horlings
en Albertien Horlings

kinderen: allen geboren te Onstwedde

ca. 1667 WUBBE

erfgenaam

ca. 1668 Alcke

huwt Onstwedde vóór 1688 met Heije Geerts Horlings

ca. 1671 Albertien

huwt 1e Onstwedde h.c. 2-1-1696 met Jan Jurriens

huwt 2e Onstwedde vóór 1713 met Willem Hindri cks Hi ddi ngh

- 8- 6-1667 Acte betreffende Jantien Folckers, weduwe van Albert Hengens? al smede Elso Horlinges x Annecke Folckers. (Jantien Folckers is oud en swack en kan niet tekenen).
- 22- 2-1669 Elso Folckers x Annecke Folckers verkopen aan Albert Hi ddi nge:
- seecker 8 mollenwaer over de Onstwedder Hammarck, die van 't Hui ges waren geweest;
 - gerechtigheit van de bancken in de kercken en legersteede op 't Soft.
- 29- 9-1670 Elso Folckers pr. vm. over de kinderen van wijlen Nanno Besselingh.
- 3- 9-1678 Elso Folckers pr. vm. over wijlen Jan Horlinges mi nderjari g soontie.
- 5-11-1678 Elso Folckers moet answeren als pr. vm. over de mi nderjari ge kinderen van wijlen Albert Halmingh bij Geertien Brui ningh verwekt.

- 21- 5-1680 Insaken Elso Foickers in qlte arrestant, contenderende in mandaet van arrest ten einde Bontko Pennes-gearresterde sich niet soude ondernemen sodanich houdt als hij van wil. arrestants broeder Jan Horlinges hadde gekocht.
- 28-12-1686 Boele Tholes-pr. vm. over Elso Foickers minderjarige kinderen.
- 31- 3-1694 Frerick Hardingh in qlte impt. verdaeght hebbende Hans Carstiens-ged. . Gedaeghde sal moeten answeren als pr. vm. over wijlen Elso Foickers minderjarige kinderen bij Annecke Foickers verwekt.
- 2- 1-1696 Huwelijkscontract te Onstwedde tussen Albertien Elses en Jan Jurriens. Het bruidspaar gaat wonen in bruidegoms huis in Groningen. De bruidegom is vredig met de toezeggingen van de bruids broeder Wibbe en haar zuster. De bruid brengt nog in 250 Car. gl.
Dedingsluiden bruid: Wibbe Elzes / Heije Geerts / Boele Thools / Karsken Huitzingh.
- 27- 5-1718 Haije Horlinges x Alcke Elses Ienen van Willem Hiddingh x Albertje Elses.

FOLCKER FOLCKERS huwt te *Onstwedde* met *M. Boeles*
geb. ca. 1600 Onstwedde ca. 1635 geb. ca. 1605
ovl. 1662-1669 Onstwedde betaald bij uitvaart op 19-12-164
z. v. Folcker Foickers
kinderen: allen geboren te Onstwedde
ca. 1637 ANNECKE erfgename
ca. 1639 Eelcke
ca. 1641 Jantien huwt te met Wessel Berents
ca. 1643 Boele

- 5-11-1635 Folckert Folckers omdat hie Jan Boles voor een schelm gescholden en op denselven een mes getrocken, deswegen verdragen op een rixdaler.
- 15-11-1639 Folckertt Folckers omdat deselve onder die predige is bevunden sitten drincken, deswegen verdragen op 2 Caroli guldens en 10 stuver brabant.
- 12-10-1643 Eigenerfdn ende ingesetenen der Heerlicheit Wedde: o. a. Folcker Foickers.
- 21-11-1658 Hindrick Bruinick wegen injurieuse worden oversproocken Gepcke Folckers op 2 Car. gl. .
- 13-12-1655 Hille Folckers om dat sij IJcke ten Camp geslagen hadde.
- 19-12-1660 Folckert Folckerts wegens gehoudene uittinge over het afsterven van sijn vrouw, geaccordeert op 7 - 10 - 0
- 19- 2-1662 Insaken Berent Berents-impt. ende Volckert Volckers-ged. . Jan Volckle interveniëert wegens gedaegde.
- 1-10-1670 Insaken Jan van Twijssen-impt. verdaegt hebbende Boele en Annecke Foickers.

FOLCKER FOLCKERS huwt te *Onstwedde* met N. N.
geb. ca. 1565 Onstwedde ca. 1595
ovl. na 1633 Onstwedde
z. v. Folcker *Heilicke op* Folckers
kinderen: allen geboren te Onstwedde
ca. 1595 Rixte huwt ca. 1620 met Johan *Overts* Ten Vel thuis
ca. 1600 FOLCKER erfgenaam
ca. 1602 Johanna leeft in 1633
Jan zie de noot op blz. 65!

- 26-10-1610 Boelman Hublinck und Johan Naninck vor sich, unnd mede vor Folcker Foickers, Gertt op Hannes, Huetzinck, unnd Aicko Nanninges accordeert op 4 Spansche realen, om dath sie des Richters bevell neet gehorsamett int antasten eenes moetwilligers 9 - 12 - 0.
- 1- 6-1624 Foicker Foickers hefft een huis aha Engel Johans verhuurt ende neet leveren koenen daarvan op 3 daler verdragen 4 - 10 - 0
- 12-11-1628 In saecken Aike Wiltes volmacht der erfgenamen van wijl. Gebbeke Rolofs tegen Folcker Folckers als erfgename van Wiltke Folckers tot Wollinghuizen.
- 17- 4-1630 Anna de weduwe van Pastoer Joannes Mensinck tegen Folcker Folckers-ged. . Questieus omme leveringe van 8% schepelen rogge, achterstendige kercken-

pacht en doden-rogge van zal. Folcker Heilicke, des gedagedens voorsate. voorsate. Is de ged.gecondemneert omme noch *binnen* 10 dagen te sullen voldoen de begroijede *sententie* van den 2-12-1629...enz..

- 14- 6-1631 Insaken Johan Ten Velthuis in Sellinghe-impt., versoeckende tegen Folker Folckers-ged., executie an desselfs goederen voor tusschen heur berekende 124 dal.7 st.4 pl., een bedde met toebehoren van dien, een vrouwen cappe ende een tastje uut cracht annemingen ende sententies. Daertegen de voors. gedagede excipiende versoeckt copien van de sententies tusschen heurluiden gepasseert voor den Here Drost, tegenwoordige Richter ende gewesene Richter.
- 29- 2-1632 Insaken Folcker Folckers-impt. versoeckende dat d'executeur Johan Hanses-ged. michte worden inhiibeert, omme hem te executeren voor enigh andiel tot d'oncosten tegens Johan Holes gedaen, bij Hans Huitsinghe als volmacht der ingesetenen van Onstwedder loogh-einde, wegen den Achterwegh aldaer. Ten regarde hij noijt bij sijn vorige gebruik gedragen enige last van desen wegh, noch ooc dieselve hen verners meer wilde gebruicken uut eenigh van sijn drie arven. Daertegens Hans Huitsinghe intervenierende voor de gedagede voors., contendeert tot cassatie, omme dat impt. stedes keer gebruicket met de vaert na de lijnacker van Folckers-erve, na een lijnacker van Besselinah-erve en na alle boulanden van Idinge-erve, met dagelicxe schapedrift en anders.
- 5-10-1633 Folcker Folckers-ged. heeft angenommen omme met sijn swager Johan Ten Velthuis-impt. in vriendschap te accorderen omme de costen soo dieselve tegens hem gedaen in d'Uutvoerde vorderinge van sijn huisvrouwe resterende boeldiel goedt binnen 10 dagen.
- 7-12-1633 Gesien bij mij Richter ondergeschr. de schriftlicke proceduiren tuschen Freric Hardingh als eischer en Folcker Folckers als verweerder. Questieus wegens restitutie van 30 dalers als ontvangene sette gelden op 4 biesten voeder als ooc wegen betalinge van 14 dalers 18 st. boeckschulden voor Beleent en verschotene geldt. Toe welcker beide d'eischer contendeeren volgens handschriften van den 2e Naij 1591 en verweerders zal. vaders confessie in sijn testament van den 11e Febr. 1614.
- 11-12-1633 Johan Kremer tot Onstwedde-impt. versoeckende van Folcker Folckers-ged. betalinge van 4 gl.5% st. van wegen ontvangene kremerwaeren. Daertegens de voors. gedagede deur sijn dochter Johanna presenteert dese schulden en oncosten tegens anstaende midwinter met geldt of goede waeren te betaelen.

FOLCKER HEILICKE OP FOLCKERS huwt ca. 1565 met N.N.

geb. ca. 1535

ovl. ca. 1614 Onstwedde

ki nderen:

ca. 1565 FOLCKER

erfgenaam

Betaalde hoenderbelasting te Onstwedde:

- 1568 Volcker Volckes onder de ei generfden
- 1569 Folckers idem
- 1570 Volcker Folckers idem
- 1571 Folcker Folckers idem
- 1572 Folcker Heijnck idem
- 1573 Folcker Heijnck idem

1574 Folcker Folckers

Folcker Heine

Nanne Folckers

1589-1592 Folcker Folckers

DE KRUITTUINE

HUISNUMMER 79 (2e gedeelte)

1- 1-1829 kadastrale nummers : 822 huis en erf 8.70 are
821 bouwland 18.60 are

Eigenaar no. 205: WILLEM JANS MEIJER, landbouwer te Onstwedde

WILLEM JANS MEIJER huwt 2e Onstwedde met JANTJE HARMS KREMER
ged. 12- 2-1777 Onstwedde 18- 6-1813 ged. 14- 1-1770 Onstwedde
wed. naar weduwe van Jan Bruins Trenning
z. v. Johan Hendrik Meijer
en Trijntje Willems
kinderen: zie burgerlijke stand

JANTJE HARMS KREMER huwt 1e Onstwedde met JAN BRUINS TRENNING
ged. 14- 1-1770 Onstwedde 5- 6-1789 ged. 14- 9-1766 Sellingen
d. v. Harm Jans Kremer geb. Laude
en Jantien Elzes Halmingh ovl. 1812 Onstwedde (no. 79)
huwt 2e met Willem Jans Meijer z. v. Bruine Berents Trenning
en Trijntje Jacobs Ter Borg

kinderen:

Onst. 27- 3-1790 Bruine
Sell. 15- 1-1792 Jantien
Sell. 1- 1-1794 Trijntje
Onst. 29- 5-1797 Harmine
Onst. 28- 6-1799 Elisabeth huwt Onstwedde -1828 met Harm Alberts Boer
-1803 Janna overleden Onstwedde -1822 (no. 79)

28- 2-1810 2e bijdrage voor Abel Boels: 13. Jan Bruins Trenning 18 gl. 16 st. 5 pl.
3-12-1795 1e bijdrage voor Abel Boels: 14. Jan Trenning 15 gl. 12 st. 0 pl.

HARM JANS KREMER huwt 1e Onstwedde met JANTIEN ELZES HALMINGH
geb. ca. 1731 Onstwedde 10- 5-1767 ged. 27-10-1741 Onstwedde
bgr. 11- 8-1790 Onstwedde geb. Smeerling
z. v. Jan Jans Kremer bgr. 31- 1-1777 Onstwedde
en Jantje Harms Spijkmans d. v. Elze Boeles Halmingh
en Wendel Freriks Hardingh

kinderen:

VI w. 11- 3-1768 Jantien
Onst. 14- 1-1770 JANTIEN erfgename
8- 5-1767 Huwelijkscontract te Onstwedde tussen Harm Jans Kremer en Jantien Elzes
Halmingh. De bruidegom neemt zijn bruid op in zijn behuizing te
Onstwedde.
Dedingslieden bruidegom: Jan Jans Cremer - vader
Jan Jans - broer / Hans Geerts x Rixte Jans - zwager en zuster / Evert
Everts - halve oom van moederszijde.
Getuigen: Schoolmr. J. P. Stantini en Wubbe Folckers.

IDEM huwt 2e Onstwedde met Reine Jans Bussen
17- 4-1786 ged. 4-10-1739 VI agtwedde
begr. 4-11-1794 Onstwedde
wed. van Frerik Hindriks Hiddingh
huwt 3e Onstwedde 6- 6-1794
met Jan Gerriets Siks

kinderen: gene

JAN JANS CREMER huwt 1e Onstwedde met JANTIEN HARMS SPIJCKMANS
geb. ca. 1705 24-12-1730 ged. 25- 3-1708 Onstwedde
bgr. 9- 6-1785 Onstwedde bgr. 28- 8-1740 Onstwedde
beroep: koopman d.v. Harm Nannes Spijckmans
en Rixte Harms Thedingh

kinderen: allen geboren en gedoopt Onstwedde
ca. 1731 HARM erfgenaam
ca. 1733 Jan huwt VI agtwedde 12- 5-1765 met Jantien Andries
27-11-1735 Rixte huwt Onstwedde 4- 6-1756 met Hans Geerts Scheper
7-10-1737 Jantje huwt Onstwedde 13- 5-1764 met Harm Lammerts
5-11-1739 Geertje

IDEM huwt 2e Onstwedde met Rixte Willems Besselingh
16- 4-1741 geb. ca. 1715 Onstwedde
bgr. 12- 7-1775 Onstwedde
d.v. Willem Besseling
en Rixte Nannes Spijckmans

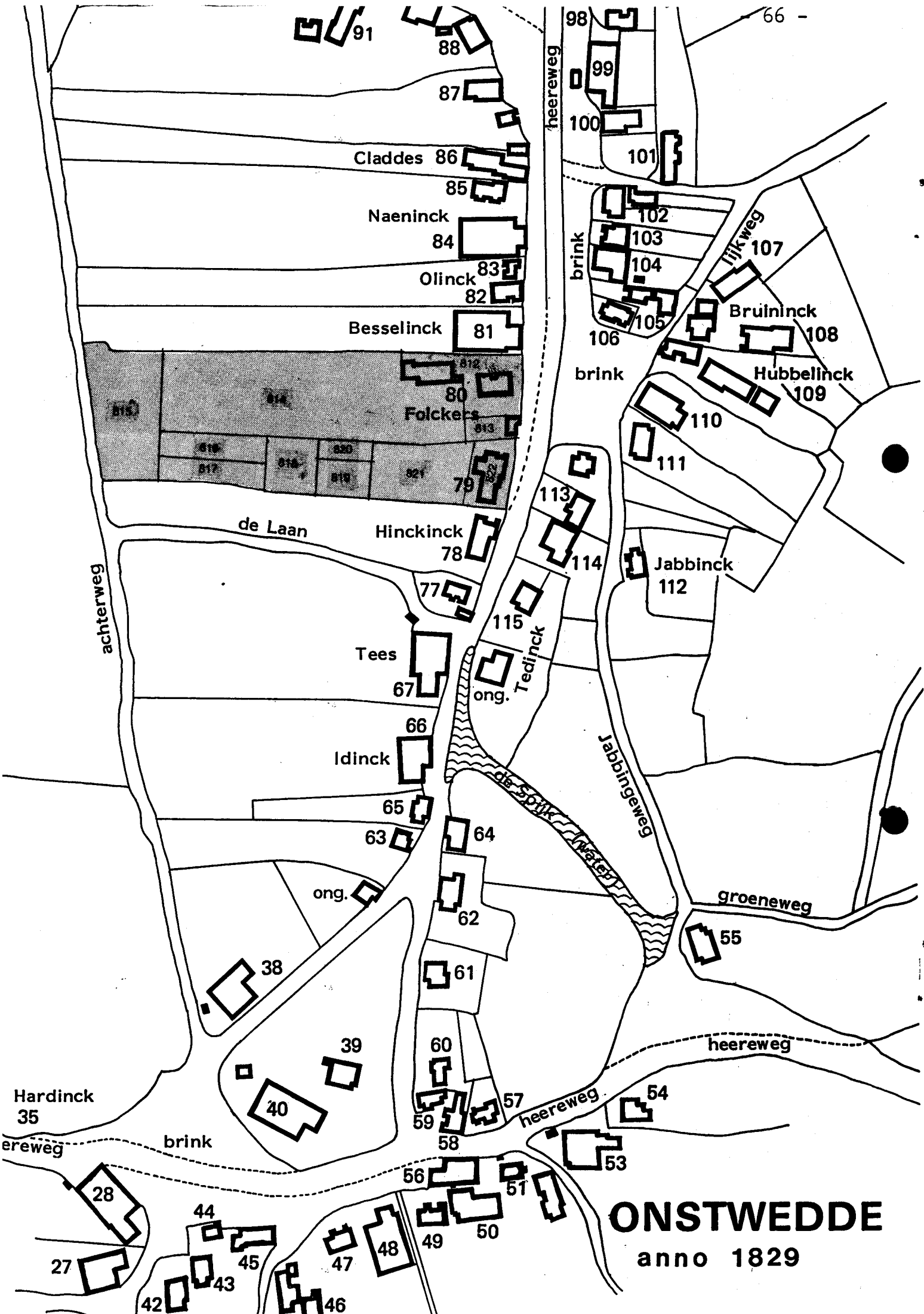
— kinderen geboren en gedoopt te Onstwedde
3-11-1743 Lamme

- 24- 1-1732 Else Folckers tot Onstwedde verkoopt aan Jan Jans Cremer tot Onstwedde:
- seeckere kruittuine in Onstwedde, an de Oostkante an de Strate 16
mollen en aan de Westkante 15 mollen breed,
N. verkoper / Z. Albert Harms Hensums. Koopsom 275 Car. gl .
- 25-11-1745 tot 11-11-1749 besetting Jan Kremer 12 st. Jan Jans Koopman 12 st.
1750 besetting tot de nieuwe school e:
- 20-10-1752 besetting tot verbeteringe van de kerk: Jan Jans Koopman 12 st.
- 31- 3-1767 Gecompareerd: Jan Jans Kremer en zijn tegenwoordige huisvrouw Rixte
Willems als possesseur van de boedel van zijn overleden vrouw Jantjen
Harms.
Scheiding van zijn en van zijn in qlte goederen tussen zijn kinderen bij
zijn overleden vrouw, waarvan de oudste zoon Harm Jans en Hans Geerts
wegens zijn huisvrouw Rixte Jans (des 1e comparant's dochter) mede
compareerden, benevens de zoon Jan Jans.
- de oudste zoon Harm Jans en zijn aanstaande bruid Jantje Elses Halming
worden gesteld in het bezit en gebruik van het huis en alle landerijen;
- de zoon Jan Jans en de dochter Rixte Jans worden uitgeboedel d met elk
450 Car. gl . .

Noot, zie blz. 62:

Circa 1604 werd geboren: Jan, zoon van Folcker Folckers en
NN. Hij huwde circa 1630: NN.

Hij is de stamvader van het geslacht Besseling.

ONSTWEDDE
anno 1829

DE VLAGTWEDDER KERKKLOK

Mevr. G. P. I. Hiskes - Knigge.

In "Groninger Gedenkwaardigheden" door A. Pathuis lezen we onder no. 3897:

"In het geschil tussen Wubbe Euwssinck, of Eelsing, cum suis als kerkvoogden ter ene zijde, en Geert Alverinck cum suis ter andere zijde, hebben gecommiteerden gezien dat het stadswapen en de naam van burgemeesteren en raad alsmede de namen van kerkvoogden, ouderlingen, diaconen en klokgieter met "merckelijkcke en intolerabele abuysen" waren aangebracht, vergezeld met absurde rijmpjes". NB. - Sedert 1883 niet meer aanwezig.

Vermeld RAG Archieven Hoge Justitiekamer, inventarisnr. 685, 23 mei 1704. Zie GVA 1891, blz. 92, 94".

Tot zover Pathuis.

In de G(roningsche) Volksalmanak) van 1891 is opgenomen een bijdrage van mr. H.O. Feith, getiteld: "Twee merkwaardige vonnissen". Een daarvan betreft de klok van Vlagtwedde.

Het conflict speelt in 1703 en 1704 en ontstond na het gieten van een nieuwe torenklok te Vlagtwedde door de klokgieter Titie Goossens.

Titie Goossens moet in zijn tijd een bekend klokkegieter geweest zijn. Na Vlagtwedde zijn van hem bekend klokken te Nieuw-Beerta (1704), Losdorp (1709), Bierum (1710), Leermens (1710), Noordlaren (1712), Meeden (1714 en 1716).

Achtereenvolgens deden in dat geschil uitspraken:

- de Vlagtwedder richter Dillinga op 16 juni 1703,
- de drost Aldringa op 22 juni 1703, hij vernietigde de uitspraak van Dillinga en bepaalde dat "nevens Burgemeesteren en Raad van Groningen op die klok moesten komen te staan Pastor en kerkvoogden".

Tegen deze uitspraak van de drost kwam Geert Alverinck, mede uit naam van enige ingezetenen, in hoger beroep. Alverinck stelde dat "de clock soo nieuws gegoten wierde door de gansche gemeente werde betaalt en alsoo billick dat de naam van de gemeynte van Vlagtwedde daerop wierde gestelt en niet die van Pastor en Kerkvoogden, 't welck alleen uyt een glorie wierde gesogt."

De zaak kwam in hoger beroep voor de Heren Luitenant en Hoofdmannen te Groningen.

In dit geding vroegen Pastor en kerkvoogden bevestiging van de uitspraak van de drost: "uyt oorsake te vooren op de clock de naam van Pastor en Kerkvoogden had gestaen en men in sulcke saken de meeste stemmen van de Gemeente behoorde te volgen die voor het meeste gedeelte daer op eens waren en door de partyen, die maer 15 of 16 in getal waeren (d.i. dus Alverinck c.s.) uyt enkel kregel daerin wierde tegen gegaen."

Luitenant en Hoofdmannen bevestigden op 2 juli 1703 de uitspraak van de drost voorzover betreft het wapen van de Stad en de naam van Burgemeesteren en Raad, maar verder spraken ze uit: "dat de naam van Pastor, Ouderlingen, Kerkvoogden en Diakenen benefens de gemeynte van Vlagtwedde op de clock sal worden gestelt".

Alveringh c.s. hadden dus toch deels gelijk gekregen, maar de kerkvoogden schijnen deze uitspraak niet te zijn nagekomen. Dit blijkt uit een request van Alveringh c.s. dat op 31.03.1704 in behandeling kwam bij Luitenant en Hoofdmannen. In dit stuk werd geklaagd dat Wubbe Eelsingh en consorten als kerkvoogden van Vlagtwedde de beslissing van Luitenant en Hoofdmannen niet hadden uitgevoerd! Op verzoek van de kerkvoogden besloten Luitenant en Hoofdmannen de Heren Gecommitteerden van het Kwartier (welk Kwartier?) op te dragen om persoonlijk te Vlagtwedde de klok in ogenschouw te nemen "en sulx op kosten van deghene die in ongelijk bevonden sullen worden". Het gevolg was dat de kerkvoogden in 't ongelijk gesteld werden. Dit kwam de kerk van Vlagtwedde duur te staan: de heer Feith vernam van ds. Wanrooy te Vlagtwedde dat deze geschiedenis toen, circa 1890, bij de oudste ingezetenen nog in herinnering was! En dat de reis- en verblijfskosten van de heren wel zoveel hadden bedragen als de prijs van drie nieuwe klokken!

Tot zover een korte samenvatting van wat mr. Feith schreef. En nu de geschiedenis van de torenklok zoals die door een betrokkene beleefd werd.

In particulier bezit is een oud aantekenboek dat we mochten inzien. Het bevat aantekeningen door Jan Pollinck. Als kerkvoogd was hij bij de zaak betrokken en we zien hieruit hoe hij diverse reizen moest maken. Door hem ge maakte onkosten noteerde hij nauwkeurig. We nemen hieruit het volgende over.

"16 Juni 1703 heb ick Jan Pollinck en Wubbe Syms tegens Geert Alveringh in consorten dat daer geen namen op die klokke souden wesen, doemaels verteert 1 gld.3 st.". (N.B. 16.06.1703 was de datum van de uitspraak van de richter Dillinga. Zie boven. Wubbe Syms is Wubbe Eelsingh, gehuwd met Hadewich Hindriks Syms.)

"22 Juni 1703 heb ick Jan Pollinck en Wubbe Syms na Wedde geweest dat daer geen namen op die klokke sullen wesen, doemaels uit geleght 1 gld.2 st.". (N.B. 22.06.1703 was de datum van de uitspraak van de drost van Wedde, Aldringa.)

"31 Maart 1704 heb ick Jan Pollinck na Groningen geweest tegens Geert Alveringh wegens die klokke, in 't hen reysen toe Winschoot in Ocke Vriesen huis verteert 4 pl (akken). Den selven dyto te Broecke (Zuidbroek) verteert 8 pl., snicke vracht 4 pl., snicke jonge 4 pl. In Jan Hindricks huis verteert 15 pl., an die meyt 2 pl.. an docter Wildervanck betaalt 3 gld.6 pl. wegens arvecaet sillaris, in die Wijnbergh verteert 4 pl., in Froen syn huis verteert 2 croes cluin 5 pl., in 't Kuskehuis (? koffiehuis ?) verteert 2 pl.. Voor die sententie tusschen Geert Alveringh in consorten en Wubbe Eelsingh in consorten betaelt 17 st. 4 pl. In 't weeromme reysen snicke vracht 11 pl., snicke jonge 4 pl., te Broecke betaelt voor 2 croes bier 4 pl., te Winschoot in Ocke Vriesen huis 's nachts geweest doemaels verteert 12 pl. In Schulenhuis toe Wedde verteert 2 croes bier 3 st. Daer noch en boven aen een seecker mensche betaelt 11 pl.".

(N. B. 31.03.1704 was de datum van behandeling door de Hoofdmannenkamer van het request van Geert Alveringh. Een plak - of duit - was 1/8 stuiver, die weer 1/20 Car. gulden was.

Kluin was een bekende Groninger biersoort.

Volgens mededeling van het Gemeentearchief van Groningen hoeft de "Wijnbergh" niet hetzelfde te zijn als het "Oude Raedt- en Wijnhuis". Er waren twee andere gelegenheden met die naam, te weten in de Brugstraat en aan de Grote Markt zuidzijde (de "Botermarkt")

Welk koffiehuis door Pollinck bezocht is is niet uit te maken, er waren er toen ter tijd zeker negen.

De sententie die hier door Pollinck genoemd wordt behelst de het besluit om gecommitteerden de klok in ogeschouw te doen nemen).

"5 Mei 1704 heb ick Jan Pollinck na Groningen geweest, in 't hen Reysen te Winschoot verteert in Ocke Vriesen huis een croes kluin 2 st. 4 pl., denselven dyto te Broecke voor eten en drinken verteert 8 pl., op de Hoeck (Martenshoek) een kroes kluin 2 st. 4 pl. Snicke vracht 11 st., snicke jonge 4 pl. In Jan Hindriks huis 's nachts geweest, verteert in eten en drinken 1 gld. 2 pl. Noch aen een seecker man betaelt 2 gld. 17 st. wegens twee schinken. In 't Cufiehuis (? koffiehuis ?) verteert met docter Wildervanck 2 st., noch verteert met docter Tiassens een oort wijn 4 st. Noch met docter Wildervangh verteert 5 st. 4 pl. in die Wijnbergh.

18 Mey 1704 heb ick Jan Pollinck na Groningen geweest wegen die Klocke. Den 16 may noch een expresse bode mit een brief van Winschoot om die heeren die klocke in oegenschijn te nemen, daer vor betaelt 13 stuiver".

"23 Juni 1704 heb ick Jan Pollinck ontfangen van Jan Eefsingh wegens die besichtingh en breucken van die klocke 80 daler en van Wubbe Syms 80 gulden 6 stuiver."

(N. B. De bezichting van de klok door de "heeren van het kwartier" zal nu plaats hebben gevonden. We verwijzen naar hetgeen mr. Feith schreef over de uitkomst ervan. Mogelijk waren de bedragen die Jan Eefsingh en Wubbe Syms betaalden bijdragen tot de rechtskosten?)

" 7 September 1704 heb ick Jan Pollinck na Groningen geweest wegens die klocke. Doemaels an die heeren betaelt wegens die besettingh een somma, van 159 gld. 10 st. en hen en weerom reysen 8 pl.

7 September 1704 heb ick Jan Pollinck na Groningen geweest tegens Harm Huistinck wegens besette geit en tegens Geert Alveringh wegens Roofden van die klocke. Mit hen reysen verteert in borggraven huis 1 st. 4 pl. Den selven dyto in Ocke Vriesen huis verteert 4 st. Jacob Hesse en ick tesamen verteert in Broecke vor eten en drinken 16 stuiver, den selven dyto op die Hoeck verteert een croes Kluin 2 st. 4 pl. Voor ons beyden 13 stuiver snickevracht, 1 st. voor die snicke jonge, noch voor ons beyden verteert in Jan Hindriks huis 2 gld. 7 st.

Noch van twee mandaten wegens anteecken betaelt 4 st.

Noch mit docter Wildervangh verteert een matien brandewijn 8 stuiver. Noch denselven dagh met Jacob Hesse verteert -- (verder onleesbaar)

(N. B. Het woord "besetting" is vaker aangetroffen, de betekenis is vermoedelijk ongeveer: omslag, gevorderde bijdragen. Mogelijk gaat het hier om de kosten waarin de kerkvoogden vervallen waren door hun verlies. Zie het artikel van Feith: de prijs van drie klokken!

Het woord "roof" betekent gewoonlijk: pandhaling, beslaglegging.)

Merkwaardig is de aantekening op:

"23 December 1704 heb ick Jan Pollingh drie hasen en vier patrijzen gekoft van Jan Schuiringh voor 2 gld. 15 st. Een seecker boode met heen gekregn mit verteringe en hen toe sturen uitgeleght 8 stuiver. Dit Wiltwerck vereert an seecker heeren wegens moderatie van die klokke, Wubbe Syms, Jan Pollingh en Jan Eefsingh"

(N.B. Wie waren die "seecker Heeren"? Ging het om een douceurtje? En wat betekent hier "moderatie"? In het archief van de Etstoel komt dit woord meermalen voor en betekent daar "vaststelling van een bedrag, b.v. voor gerechtskosten". "Moderatio" Latijn - betekent: beperking, de juiste maat.

Toen de klok in 1883 vergoten werd bleken er geen namen op te staan. Ze waren er af gebeiteld.

Uit het boek "Beredeneerde lijst van torenklokken in de provincie Groningen" door A. Pathuis en M.A. de Visser blijkt dat de nieuwe klok van 1883 een doorsnee van 110 cm. heeft.

Op deze klok komen de volgende namen voor:

B. E. Dijkhuizen,
L. J. Velhuis, G. H. Buirs sr., kerkvoogden,
J. R. Roelfsen, B. J. Hilvering, A. J. Kraai, H. H. Stroeding,
A. H. Wubs, G. H. Buirs jr., J. H. Tams, J. A. Schober, notabelen.

Gegoten door gebr. van Bergen te Midwolda 1883.

Wat betreft de personen die een rol speelden in deze twisten van 1703/1704 het volgende:

- Jan Pollingh was erfgezet en te Jipsinghuizen. Hij was voor 12.02.1682 gehuwd met Lamme ten Velthuis. Hij was in 1703/1704 kerkvoogd.
- Geert Alveringh was in 1693 kerkvoogd te Vlagtwedde zoals blijkt uit het huwelijkscontract dat hij sloot op 10.06.1693 met Swaantien Abels, weduwe van Jan Klaessen. Hij overleed voor 1706.
- Wubbe Syms was van huis uit een Eelsingh. Hij trouwde Hadewych Hindriks Syms, en overleed 20.07.1714.
- Jan Eefsingh was in 1704 kerkvoogd te Vlagtwedde en was gehuwd met Elsie Haselhoff. Hij overleed voor 1730.
- Jacob Hesse: of hij in 1704 kerkvoogd was is ons onbekend. Wel later, in 1730.

--- 000 ---

HISTORISCHE METEOROLOGIE (uit een oud aantekenboek).

"Den 8 desember 1703 is daer soo een schrickelijcken wint geweest als daer bij menschen dencken niet geweest is. Datter bij honderde van boomen sijn omgeweyt en verscheyden minne molens."

--- 000 ---

SMEERLING~METBROEK

door G. WUBS.

Het gebied SMEERLING - METBROEK vormt een onderdeel van het landschap Westerwolde. Het landschap wordt gevormd door een lange, vrij smalle noord-zuid lopende diluviale rug van Wedde tot Ter Apel. Deze rug, in de oertijd ontstaan, werd vroeger aan weerszijden begrensd door heide en veengebieden. De rivieren Ruiten en Mussel A, die hun oorsprong hebben in zuidelijk gelegen hoogveen moerassen, doorsnijden het gebied. Sedert de vroege middeleeuwen werd de streek door Saksers bewoond, hetgeen nog in taal, gebruik, landrecht en boerderijenbouw tot uiting komt. Westerwolde bleef het eigen dialect spreken, maar ging geleidelijk tot de Friese bouwtrant over, terwijl de Friese Ommelanden hun eigen taal verloren, maar de Friese bouwtrant van hun boerderijen bewaarden. Vandaar dat er thans geen echte Saksische boerderij in Westerwolde wordt aangetroffen. Alleen in enkele kleine gehuchten is deze Saksische oorsprong nog te herkennen.

De woeste gronden zijn vrijwel geheel verdwenen en de beek Ruiten A is genormaliseerd, doch de nederzetting SMEERLING is geheel intact gebleven. De boerderijen staan willekeurig verspreid langs een zandweg, waarvan het grootste deel door de ruilverkaveling verhard is. Deze ringweg bepaalt de structuur van dit gehucht. Rond de boerderijen komt vrij veel beplanting voor. Het is geen echt brinkdorpenlandschap maar wordt aangeduid als een hoevenlandschap. Een volwaardig brinkdorp kon zich niet ontwikkelen. Daarvoor was de beschikbare, in cultuur te brengen, gronden te klein van omvang.

In zijn boek "De Groninger plaatsnamen" schrijft Dr. W. de Vries ook over het gehucht Smeerling. Hij vermeldt dat in het rijksarchief berustende stukken, onder no. 8. oR, reeds in 1545 Smeerling wordt genoemd als "Smerling" en "up Smeerlicker Esk gelegen" en in 1547 onder nr. 34, "de van Smerlijcke" en 'van Smerlinge'. Op de kaart van F. de Wit, van voor 1685 (zie Groninger Volksalmanak 1912), komt het gehucht voor als "Smerlinge". Smerlick en Smerling worden dus beide gebruikt. De westerwolder zegt echter in z'n dialect "Smeerlke".

In een encyclopedie of een woordenboek wordt het woord smeerling verklaard als de naam van een vis: de riviergrondel, een karperachtige zoetwatervis, plm. 20 cm. lang.

Dr. W. de Vries veronderstelt dat de naam Smeerling iets te maken zou kunnen hebben met deze visnaam. De ligging van Smeerling aan een der takken van de Ruiten A maakt dat goed denkbaar. De naam "Smerlick" zou dan oorspronkelijk spottenderwijs gebruikt kunnen zijn.

METBROEK: Broekland is een moerassig land; laag, langs rivieren of beken gelegen groenland, dat 's winters onder water staat. Broekbos is een natuurlijk loofhoutbos op moerasveen-gronden en venige zand of kleigrond.

Het METBROEKBOS ligt op goede vaak vochtige en leemhoudende grond. Waarschijnlijk houdt "MET" verband met de samenstelling van een gemengde grondsoort, veen vermengd met zand, klei of leemachtige grond.

Rondom

Rondom SMEERLING liggen een achttal essen en esjes. Tijdens de eerste kadastrale opmeting, omsteeks 1830, bestond Smeerling uit zeven boerderijen en bijgebouwen. Er was voor elke eigenerfde markte-genoot eventueel een es beschikbaar. Van deze zeven boerderijen zijn thans nog vijf overgebleven, die alle nog karakteristieke kenmerken van een Saksisch boerenhuis vertonen.

De buurschap SMEERLING - METBROEK heeft een grote cultuur-historische, landschappelijke- en natuurwetenschappelijke waarde. Dit is door de toenmalige regering in 1972 erkend. De ministers van C.R.M. en V.R.O. hebben de buurschap en aangrenzende gronden en bossen als beschermd dorpsgezicht, zoals bedoeld in art. 20 van de Monumentenwet, aangewezen.

Eeuwenlang hebben de families, die de boerderijen bewoonden, de daarbij behorende namen kunnen handhaven. Ze bewoonden het "Horlinges, Halminck, Hoissinge, Hiddinge, Lothringe en Edinge."

in de "Registers van hoenderbelasting des Gerichtes Westervolde" van de jaren 1568-1575 en 1589-1593 worden deze namen vermeld, evenals in een tweetal lijsten van Carspel-lieden van het dorp Onstwedde en omgeving d.d. 3-12-1795 en 28-2-1810, die werden aangeslagen in de herbouwkosten van de boerderij van Abel Boels (de z.g. bedelboerderij). In de laatste lijsten komt echter de naam LOTHRINGE niet meer voor. Vandaag (1987) is nog één familie HALMINGH in de buurtschap woonachtig.

De laatste fase van de veranderingen die sinds 1812 zijn ingevoerd is de D E R

SMEERLINGER MARKTE

In de winter van 1844-1845 werd tot opheffing van de markte te Smeerling besloten. Wij ontvingen van de heer Hanne Wilzing, Lijnackerslaan 40 te Onstwedde een fotocopie van het proces-verbaal van de opheffing van de Markte te Smeerling d.d. 27 maart 1845. We citeren uit dit proces verbaal bestaande uit 14 bladen en drie revoyen o.m. het volgende:

"Wij ondergeteekenden Gerardus Azings Venema arrondissements IJker en gezworen Landmeter, wonende te Winschoten, Elzo Harms Karskens en Willem Harms Niemeijer, beide landbouwers de eerste te Onstwedde, en de laatste te Veele, gemeente Vlagtwedde woonachtig, te zamen door de geregtigden in de markte Smeerling, gemeente Onstwedde, bij behoorlijk geregistreerd boerschapsbesluit van de 22 November 1844 benoemd, om conform de bepalingen vervat in het Koninklijk besluit van den 10e Bloeiimaand 1810, en in de Wet van dezelfde dagteekening, binnen de tijd van drie maanden en alzoo voor den 22 Februari 1845, voormelde boerschap te dienen van consideratie en advys ter zake van de opheffing der gemeenschap, waarna evengenoemde markt tusschen de markt-genooten wordt bezeten, hebben ons op heden den 27 December 1844, des voormiddags ten tien ure begeven ten huize van Freerk Boeles Halming, Landbouwer en boerrigter in voormelde boerschap te Smeerling, alwaar wij vergaderd vonden Derk Hindriks Hidding Jan Hannes Hids, daartoe gemagtigd door zijnen Vader Hanne Jans Hids, Freerk Engels Eding, Jan Aikes Halm, Jan Harms Eefsting, Heije Harms Wubs, daartoe gemagtigd door zijn Vader Harm Heijes Wubs, benevens den boerrigter boven ver-

meld

meld en allen van beroep landbouwers wonende te Smeerling." Dan volgt een lijst van de kadastrale percelen, waaruit blijkt dat de inhoudsgrootte der "Smeerlinger markte" 237 bunder 43 roeden 60 ellen was. Uit deze lijst blijkt tevens dat de "gerechtigden" in de "markte" waren:

I de Erven Hindrik Derks Hidding, gerechtigd voor	7 1/2	waren
II Freerk Boeles Halming,	"	" " 4 waren
III Hanne Jans Hids,	"	" " 3 1/2 waren
IV de Erven Engel Freerks Eding,	"	" " 3 waren
V Jan Aikes Halm,	"	" " 2 waren
VI Jan Harms Eefsting,	"	" " 1 1/4 waren
VII de Erven Jan Heijes Wubs,	"	" " 1 ware
	totaal	22 1/4 waren

I De erven en kinderen van Hindrik Derks Hidding, ged. te Onstwedde 15-07-1759, overl. te Sm. 17-10-1829, zoon van Derk Hindriks Hidding en Grietje Harms, gehuwd 6-06-1784 met Geertruid Alberts Schuring, geb/ged. te Laude 25-12-1764, overl. te Sm. , dochter van Albert Harms Schuring en Albertien Roelfs Bruggers te Laudé, zijnde:

1. Albertien Hindriks Hidding, geb. Sm. 8-06-1786.
2. Derk Hindriks Hidding, " 7-09-1787.
3. Albert Hindriks Hidding, " 28-04-1789.
4. Grietje Hindriks Hidding, " 13-02-1791, weduwe van Engel Freerks Eding te Smeerling (zie IV).
5. Anneke Hindriks Hidding, geb Sm. 30-12-1792:
6. Alke Hindriks Hidding, " 3-02-1795.
7. Berend Hindriks Hidding, " 15-08-1797.
allen landbouwers te Smeerling woonachtig.
8. Alberdina Hindriks Hidding, geb. Sm. 20-05-1804, gehuwd 11-12-1832 met Geert Harms Maarsingh, geb. 2-04-1808, zoon van Harm Aikes Maarsingh en Wupke Freerks Hidding landbouwer te Ter Haar.

II Freerk Boeles Halming, geb te Sm. 14-12-1793, zoon van Boele Elzes Halmingh en Harmke Joestens Hoizingh, gehuwd te Onstwedde 16-02-1839 met Geertje Migchels Volders, geb. 5-12-1808, dochter van Migchel Jans Volders en Geessien Harmannus Dun.

III Hanne Jans Hids, geb. Veenhuizen 16-11-1786, zoon van Jan Hindriks Hids en Rikste Hannes, gehuwd Onstwedde 12-12-1810 met Aaltien Hindriks Heussing, geb. Smeerling 13-06-1786, dochter van Hindrik Joestens en Lukkinj Hensums.

IV De erven en kinderen van Engel Freerks Eding, geb. Sm. 1776, overl. ald. 30-08-1830, zoon van Frerick Engelkes Eding en Wupke Berends Luiring, weduwnaar van Alke Jans Horlings, geb. Sm. 10-1787, dochter van Jan Mensens Horlings en Janna Wubbes Simens, hij huwde de tweede keer met Grietje Hindriks Hidding dd.18-07-1812.(zie I-4), zijnde

zijnde:

1. Geertruida Engels Eding, geb. Sm. 13-06-1813.
 2. Freerk Engels Eding, " 2-09-1816.
 3. Wubke Engels Eding, " 14-05-1819.
 4. Hindrik Engels Eding, " 12-03-1822.
 5. Geertien Engels Eding, " 23-02-1825
 6. Geessien Engels Eding, " 8-01-1829.
- allen ongehuwd, de eerste drie meerderjarig.

V Jan Aikes Halm, geb.Sm. 9-09-1791, zoon van Ayke Elzes Halm en Johanna Reutgen, rentenier te Smeerling.

VI Jan Harms Eefsting (Eeuwsting), geb. Jipsinghuizen 26-01-1799, zoon van Harm Derks/Tools/Eeusingh en Zwaantje Geerts Eefsting, gehuwd met Hillegien Horlings, geb. Sm. 5-02-1804, dochter van Jan Mensens Horlings en Janna Wubbes Simens.

VII De erven, broers en zuster of hun kinderen, van Jan Heijes Wubs, ged. Onstwedde 3-08-1760, overl. Smeerling 29-12-1839, zoon van Heije Jans en Geertruid Jans Molanus, gehuwd Onstwedde 19-09-1790 met Gepke heijes Horlings, ged. 0. 28-02-1768, dochter van Heije Wubbes en Harmke Wubbes. Dit echtpaar had geen kinderen. De broers en zuster van Jan Heijes Wubs erfden de bezittingen. Zijn vrouw Gepke Heijes Horlings behield het vruchtgebruik. Zij stierf 9-01-1849. De erven waren:

1. De erven en kinderen van Jan Heijes Wubs (Molanus), ged. Onstwedde 13-01-1763, overl. Scheemda 19-12-1843, zoon van Heije Jans en Geertruida Jans Molanus, stelmaker te Wedde, landgebruiker te Westerlee, huwde I Onstwedde 5-04-1790 met Anna Egberts Bruining, ged. te Vlagtwedde 27-01-1765, overL Wedde ca. 1797, dochter van Egbert Harms Bruining en Hillechien Roelfs Oosterveld. Hij huwde II te Wedde ca. 1798 met Trijntje Jans, overl ca.1799. Hij huwde III te Bellingwolde 4-12-1799 met Aaltje Bartelds van Dijk, geb. ald. 8-11-1778, dochter van Barteld Hemmes van Dijk en Anna Pieters.

zijnde:

1a de dochter uit le huwelijk:

Hillegjen Jans Molanus, geb. te Wedde 22-08-1792, gehuwd ald. voor 1811 met Steffens Harms Kiel, ged te Wedde 13-03-1785, zoon van Harm Steffens Kijl en Lamigjen Hindriks.

1b de kinderen uit 3e huwelijk:

De erven en kinderen van Geertruida Jans Molanus, geb. Wedde 20-07-1800, overl. Meeden 14-12-1841, gehuwd Meeden 15-06-1822 met Friederk Meezen, geb. Meeden 2-06-1801, zoon van Hindrik Hinderiks Mezen en Fijke Hindriks, zijnde:

b-1 Hindrik Friederks Meezen, geb. Meeden 5-03-1830.

b-2 Jan Friederks Meezen, geb. Meéden 14-01-1832.

b-3 Feike Friederks Meezen,

1c Haije Jans Molanus, ged. Wedde 1-07-1807, gehuwd Scheemda 4-05-1832 met Grietje Jans Knip, geb. Nieuwolda 31-01-1805, dochter van Jan Wijgmans Knip en Antje Eltjes Kremer.

- Id Pieter Jans Molanus, ged. te Wedde 15-12-1810, gehuwd
Nieuwe Pekela 9-03-1839 met Trijntje Christaans Philips
dochter van Christiaan Friderich Philips en Marieke
Harms Bakker.
- 1e Anna Jans Molanus, geb. Westerlee 20-06-1814, gehuwd met
Harmannus Hindriks de Boer.
- 1f Jantje Jans Molanus, geb. Westerlee 4-07-1817, gehuwd te
Wedde 10-11-1838 met Adolf Geerts Dekker, geb. Wijmeer
1803, zoon van Geert Berends Dekker en Antje Adolfs Welp.
- 1g Gepke Jans Molanus, geb. Westerlee 7-08-1819, gehuwd te
Scheemda 30-12-183 met Ludolf Jans Wortman, geb. Scheem-
da 1810, zoon van Jan Jurjens Wortman en Egbertje Meijer.
- 1h Barteld Jans Molanus, geb. Westerlee 1-01-1826.
2. De erven en kinderen van Geert Heijes Wubs, ged. te Onst-
wedde 13-04-1765, overl. ald. 30-06-1827, zoon van Heije
Jans en Geertruid Jans Molanus; 1e huwelijk Onstwedde
18-04-1794 met Gepke Berends Luikens, ged. Onstw. 6-05-
1759, overl. ald. 30-07-1798, dochter van Berend Roelfs
en Hille Geerts-.Luikens, wed. van Geert Hiskes Abrahams.
2e huwelijk Onstwedde 31-03-1799 met Jantien Jans Tijs,
geb. Sellingen 5-06-1775, overl. Onstwedde 23-04-1810,
dochter van Jan Bruins en Geertje Geerts Meeuws.
3e huwelijk Bourtange 13-10-1811 met Jantien Jans Migchels,
ged. Vlagtwedde 27-03-1778, wed. van Luiken Engels, doch-
ter van Jan Migchels en Harmpie Jans Snider,
zijnde:
- 2a de dochter uit. 1e huwelijk:
Hillegien Geerts Wubs, geb. Onstwedde 24-01-1795, 1e huwe-
lijk Onstwedde 6-11-1813 met Roelf Hilverts Huiti, ig, geb.
Onstwedde 7-08-1787, overl. ald. 8-09-1819, zoon van Hil-
vert Jans Huiting en Roelfien Jacobs Scholts.
2e huwelijk Onstwedde 5-05-1821 met Jan Jansen Schreuder
geb. Sellingen 9-02-1794, zoon van Jan Jannes en Geertien
Wubbes.
- 2b de kinderen uit 2e huwelijk:
Geertien Geert Wubs, ged. te Onstwedde 20-04-1800, 1e huwe-
lijk Onstwedde 5-05-1819 met Albert Heijes Wubs (zie VII-4)
2e huwelijk Wedde 4-03-1837 met Here Klaassens Kuil, geb.
Vrieschelo 16-10-1798, zoon van Klaas Jurriens en Anna
Jans, wedn. van Aaltje Jans Engels.
- 2c Hekje Geerts Wubs geb. te Onstwedde 23-02-1803, gehuwd
te Onstwedde 18-01-1834 met Alke Elzes Molanus, geb; te
Onstwedde 28-12-1803, dochter van Elze Harms Molanus en
Aaltje Harms.
- 2d de erven en zoon van :
Janna Geerts Wubs, geb. te Onstwedde 3-03-1805, overl.
Vlagtwedde - - , gehuwd te Vlagtwedde 4-05-1829
met Jacob Berends Schreuder, geb.
zoon van Berend Jans Schreuder en Hillechien Jacobs de
Groot,
zijnde:
- d-1 Geert Jacobs Schreuder, geb.

2e kinderen uit 3e huwelijk:

- Jan Geert Wubs, geb. Onstwedde 2-05-1814.
- 2f Hadewich Geerts Wubs, geb. Onstwedde 23-11-1816, gehuwd te Vlagtwedde 11-11-1837 met Hindrik Hiller, geb. Bourtange 1807, zoon van Gerrit Hiller en Grietje Harms.
3. Willem Heijes Wubs, ged. Onstwedde 10-12-1769, zoon van Heije Jans en Geertruid Jans Molanus, le huwelijk Onstwedde 19-01-1794 met Geertijn Abels, ged. ald. 13-09-1772, overl. ald. , dochter van Abel Klaassens en Wendel Wilts. 2e huwelijk Onstwedde 5-04-1799 met Aaltijn Jans Migchels, ged. te Wedde 6-10-1776, overl. Onstwedde 10-01-1833, dochter van Jan Migchels en Aaltien Hiddes.
4. de erven en kinderen van Albert Heijes Wubs, ged. te Onstwedde 11-10-1772, overl. Wedde 7-06-1830, zoon van Heije Jans en Geertruid Jans Molanus, le huwelijk Onstwedde 7-06-1799 met Christina Everwijns, ged. Onstwedde 7-03-1749, overl. ald. 21-03-1818, dochter van Everwijn Klaassens Nannings en Naantke Freriks Harding, wed. van Nanne Reints Koets. 2e Huwelijk Onstwedde 5-05-1819 met Geertien Geerts Wubs (zie VII 2b), zijnde:
- 4a Jantje Alberts Wubs, geb. Roswinkel 23-06-1822.
Geertruida Alberts Wubs, geb. Roswinkel 13-05-1824.
Heije Alberts Wubs, geb. Wedde 3-01-1829.
5. Harm Heijes Wubs, ged. te Onstwedde 13-08-1775, zoon van Heije Jans en Geertruid Jans Molanus, gehuwd Onstwedde 6-05-1808 met Grietien Alberts Hulscher, ald. 15-03-1771, dochter van Albert Berends Hulscher en Willemtje Klaassens Volders.
6. Wubbe heijes Wubs, geb. Onstwedde 26-12-1778, zoon van Heije Jans en Geertruid Jans Molanus, gehuwd ald. 14-04-1809 met Geessien Jans, geb. Veele 31-01-1793 dochter van Hans Hindriks en Jantien Harms.
7. de erven en kinderen van Hadewich Heijes, ged. Onstwedde 20-05-1758, overl. ca. 1808. , dochter van Heije Jans en Geertruid Jans Molanus, gehuwd Vlagtwedde 22-09-1782 met Jacob Christiaans Boomekamp, ged. Vlagtwedde 1-08-1756, overl. , zoon van Christiaan Berends Boomekamp en Jantien Jacobs, zijnde:
- 7a Heije Jacobs Christiaans, geb. Onstwedde 23-02-1783,
Geert Jacobs Christiaans, geb. Onstwedde 9-04-1789
Jantijn Jacobs Christiaans, geb. Onstwedde 7-10-1791
Jan Jacobs Christiaans, geb. 4-03-1795 te Onstwedde
Albert Jacobs Christiaans, geb. Onstwedde 18-09-1797.

Na de vastelling van de lijst van gerechtigden in de marke, werd de marke gesplitst in hoofdafdelingen, rekening houdende met de ongelijkheid en deugd der gronden. De verdeling vindt plaats in evenredigheid van hun waren; maar ook de kwaliteit der gronden, hun toegankelijkheid en de afwatering speelden hierbij een rol.

Een "marke (markte)" was gemeenschappelijk bezit van boerer met name in de oostelijke gewesten van ons land en in Duitsland (Westfalen). Elke markegenoot had een waar of waarde: een aandeel in de cultuurgrond van de marke. Het markerecht was meestal aan hun boerderijen gebonden. (Eigenerfden). Tegenover dit markerecht stond de verplicht: land en water, wegen en landscheidingen te onderhouden. Waren er geschillen, dan kon men zich tot de richters in de marke wenden. Onder voorzitterschap van de hoogste richter (de boerrichter) berechte dit markebestuur zelf de overtredingen van de markeverorderingen (de willekeur).

In de markeregisters vindt men behalve deze "willekeuren" (de namen van de eigenaren (gerechtigden-eigenerfden) en hun aandeel (waren) in de marke.

In de rijksarchieven kan men, voor zover bewaard gebleven, de markeregisters vinden. Een overzicht hiervan geeft de publicatie "de rijksarchieven in Nederland" (uitgave 1973).

De familienaam Boerrichter (Boerrigter - Burrichter) is afkomstig van dit oude bestuurlijke beroep. Het komt al in de veertiende eeuw voor (Erven Boerrichter bij Denekamp in 148 Bauerrichter of Baurichter komt uit Westfalen, waar in Westkappeln bij Osnabruck de erven der grosze und der kleine Baurichter staan.

-o-

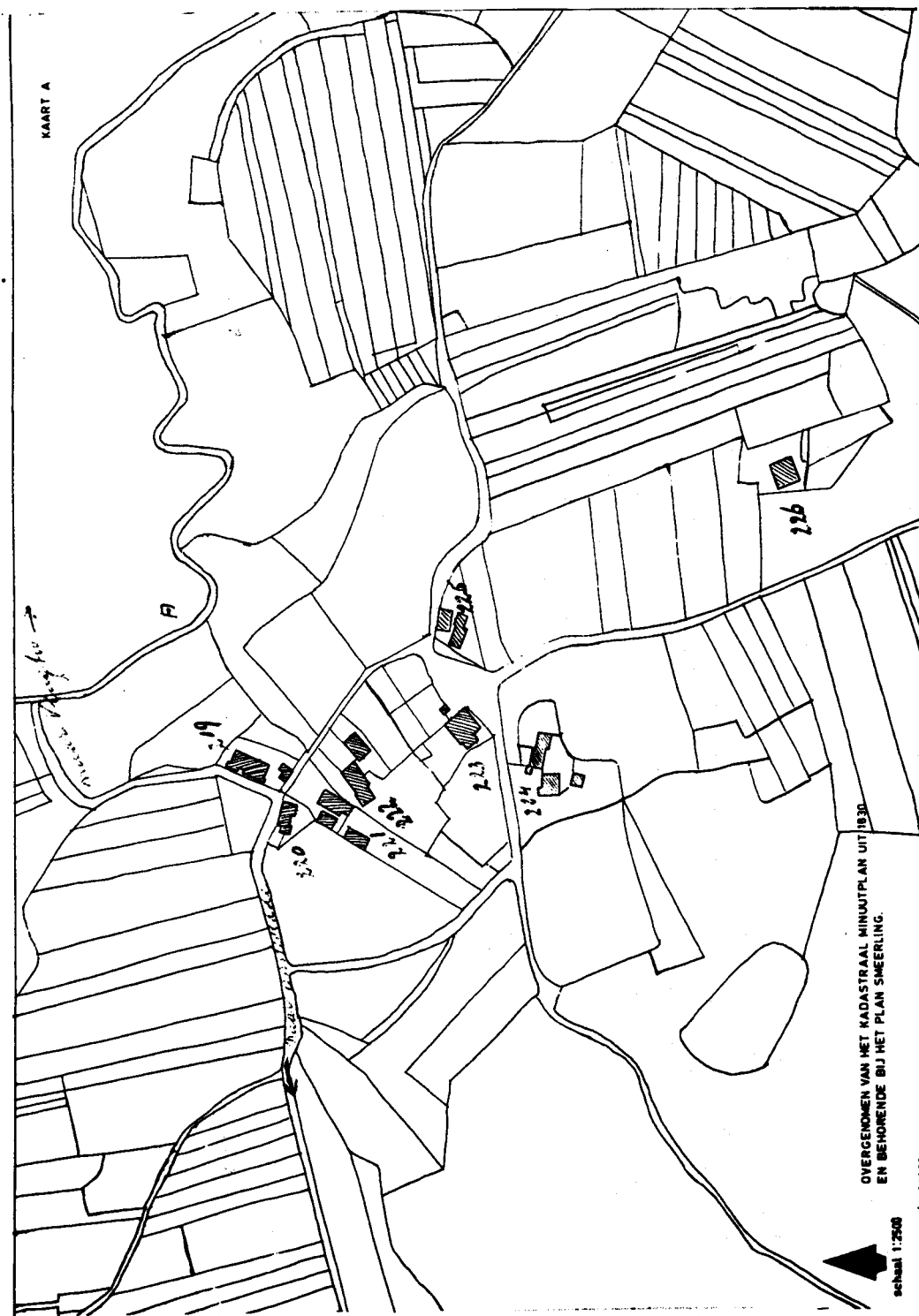
Op de volgende bladzijde is van het gehucht Smeerling een kadastral kaart afgebeeld, overgenomen van het kadastraal minuutplan uit 1830. In het gemeentearchief te Stadskanaal vindt ik de huisnummers waarmee plm. 1845 de gebouwen te Smeerling werden aangeduid met vermelding van de bewoners der boerderijen.

- huis nr. 219 Hensum Hensums geh. met
Hillechien Aikes Halmingh
- huis nr. 220 Jan Aikes Halm geh. met
Geertruida Reints
- huis nr. 221 Jan Eefsting geh. met
Hillegien Horlings
- huis nr. 222 Boele Elses Halmingh geh met
Geertje Migchels Volders
- huis nr. 223 Hanne Jans Hids geh. met
Aaltien Hindriks Heussing
- huis nr. 224 de erven Hindrik Derks Hidding
- huis nr. 225 de erven Engel Freerks Eding
- huis nr. 226 de erven Jan Heije Wubs.

-o-

Nummer 219 is w.s. het "Lothringe" geweest; nummer 221 het "Horlinges"; nummer 222 "Halminck"; nummer 223 "Hoissinge of Heussing"; nummer 224 "Hiddinge"; nummer 225 "Edinge".

G. Wubs.

S M E E R L I N G
overgenomen van het kadastrale minuutplan uit 1830.

EEN JAAR UIT HET LEVEN VAN

Onderstaande aantekeningen ontvingen we van ons lid, de heer J. S. A. Huizing te Zuidlaren, waarvoor onze dank. Ze geven een kijkje in lonen en prijzen van ruim 100 jaar geleden.

"Oude Mei" is twaalf mei, een herinnering aan de vervanging van de Juliaanse door de Gregoriaanse kalender. Van "Klaasje" is bekend dat ze te Wedde woonde.

"EEN JAAR UIT HET LEVEN VAN KLAASJE.

De meid verdient van Paaske 1870 tot Oude Mei 1871 een som van 30 gld.

Tot handpenning gekregen 1 gld.

Den 28 Mei heeft Klaasje 1 paar klompen gekregen, kosten 6 st.

Den 9 Juny heeft Klaasje 1 paar schoenen gekregen van G. Rieks en daartoe gekregen en vort betaald, ontvangen 1 gl. 12 st.

Den 14 July heeft Klaasje 1 romke 1 borstrok en daartoe gekregn 1 gl. 12 st.

Den 22 July heeft Klaasje gekregn 1 gl.

Den 27 Augustus heeft Klaasje gekregen 1 gl.

Den 31 dito Wedder kermis gekregen 2 gi.

Den 4 September 1 paar klompen gekregn 6 st.

Den 23 dito tot nieuw kleed gekregen 8 gl.

Den 8 October heeft Klaasje gekregen 1 gl. 5 st.

Den 14 dito heeft Klaasje gekregen 2 gl.

Den 22 dito heeft Klaasje gekregen 1 gl. 6 st.

Den 27 dito heeft Klaasje gekregen 1 gl.

Den 2 November heeft Klaasje gekregn 1 paar klompen 6 st.

Den 5 dito Klaasje tot schoenen lappen gekregen 8 st.

Den 18 dito Klaasje tot 2 hemnen gekregen 1 gl. 4 st.

Den 21 dito Klaasje tot paar kousen gekregen 1 gl.

Den 10 December Klaasje gekregen 1 gl. 13 cent

Den 16 January Klaasje voor kousen breien gekregen 6 st.

Den 16 dito een paar klompen gekregen 6 st.

Den 21 dito Klaasje gekregen 5 st.

Den 31 dito Klaasje gekregen 5 st.

Den 16 February Klaasje gekregen 12.5 cen

Den 14 April Klaasje gekregen 22.5 ct.

Den 1 Mei Klaasje 1 paar schoenen 1 gl. 50 ct.

Den 6 dito Klaasje gekregen 40
28 gl. 63 ct.

In voorgaande staat werd mestal met "stui vers" gerekend, in de volgende is men met "centen" gaan rekenen.

Klaasje verdient van Oude Mei 1871 tot Oude Mei 1872 een som van 30 gulden.

Den 27 Mei Klaasje gekregen tot hoed 45 cent

Den 16 Juny gekregen 2 pond wol koste 1 gl.

Den 15 Juli gekregen tot de dochter 1 gl. 40 ct.

Den 14 Augustus tot noeuwe hoed gekregen 3 gl. 25 ct.

Den 18 dito tot 2 borstrokken gekregen 1 gl. 15 ct.

Den 9 September tot een schoet gekregen 1 gl. 50 ct.

Den 28 dito Winschoter kermis gekregen 1 gl. 50 ct.

Den 11 October aan R. de Groot betaald		38 ct.
Den 17 dito voor baayen rok betaald	3 gl.	
Den 8 November Klaasie gekregen		25 ct.
Den 9 December gekregen		50 ct.
Den 10 dito 1 paar klompen gekregen		30 ct.
Den 25 dito gekregen	1 gl.	50 ct.
Den 25 February gekregen		50 ct.
Den 2 Maart gekregen	1 gl.	
Den 1 April gekregen		<u>50 ct.</u>
	18 gl.	28 ct.
Den 19 Mei betaald		<u>11 gl. 72 ct.</u>
Vol daan	30 gl.	00 ct.

EEN JAAR UIT HET LEVEN VAN ROELF.

Roelf verdient van Oude Mei 1871 tot Oude Mei 1872 een som van 100 gld. en tot handpenning gekregen 1 gl. 50 cents.

Den 17 Juny gekregen 2 pond wol koste	1 gl.	
Den 22 October gekregen voor jas van Loning	2 gl.	
Den 24 dito gekregen Oude Pekela kermis	7 gl.	
Den 9 December gekregen 2 paar klompen		80
Den 1 January-gekregen	5 gl.	
Den 1 April gekocht een schaap voor		<u>16</u> gl.
	31	80
Den 19 Mei betaald		<u>68</u> 20
Vol daan	100	00

EEN JAAR UIT HET LEVEN VAN KLAASJE.

Klaasje verdient van Oude Mei 1872 tot Oude Mei 1873 een som van 35 gld.

Den 28 Augustus heeft Klaassie gekregen	2 gl.	
Den 7 September voor paar schoenen	1 gl.	40 ct.
Den 14 dito voor katoen gekregen	2 gl.	
Den 24 October Pekelder kermis gekregen	2 gl.	
Den 29 dito tot een wollen schoet	2 gl.	
Den 29 Vovember heeft Klaassien gekregen	2 gl.	
Den 13 December heeft Klaasiën gekregen	2 gl.	

Den 16 dito tot een stoetlot gekregen		10 ct.	41
Den 28 dito tot een paar kousen gekregen	1 gl.		
Den 7 January Klaasie gekregen	1 gl.		
Den 8 Maart Klaassie gekregen	1 gl.		
Den 3 April tot een paar zilveren knoppen gekregen	1 gl.	75 ct.	
Den 2 Mei tot een rok gekregen	4 gl.	50 ct.	
Den 14 dito tot G. R. Engelkens gekregen		<u>1</u> gl.	91 c
	24 gl.	66 ct.	
tegoed	10 gl.	34 ct.	

bovenstaande vol daan 19 Mei 1873.

EEN JAAR UIT HET LEVEN VAN SIENA.

Siena K... verdient van oude Mei 1875 tot oude Mei 1876

den som van 40 gulden. Tot handpenning gekregen 1 gl. 50 cts.

Den 10 July heeft Siena tot een nieuw kleed gekregen	8 gl.	85 ct.
Den 26 Augustus tot een schoet	2 gl.	50 ct.
Den 19 September tot voer	2 gl.	
Den 24 October tot een jak	2 gi.	

Den 31 dito tot een paar schoenen	4 gl.	
Den 5 December gekregen	1 gl.	
Den 7 Maart gekregen	1 gl.	
Den 15 April i..s Siena ziek worden en den		
26 April weer komen, daarvoor gekort	— 1	<u>gl. 2!</u>
22 gl. 65 ct.		
Bovenstaande vol daan		

den 15 Mei 1875 17 gl. 35 ct.
EEN JAAR UIT HET LEVEN VAN HARM!

Wubbe H. zijn zoon verdient van oude Mei 1879 tot 1880 een som van f 65, --, tot handpenning gekregen 1 gl.

Den 5 July heeft Harm gekregen om een horologie te kopen	7 =	50
Den 5 October 1879 heeft Harm gekregen om kleren te kopen	10 =	
Den 15 November 1879 heeft Harm gekregen tot de Bruiloft van zijn b(roer)	2 =	50
Den 20 January 1880 heeft Harm zijn moeder 1/4 Mud rogge gekregen	1 =	80
en den 20 dito gekregen	5	
Den 13 Maart gekregen	1	
Den 15 April 1/4 mud aardappels kregen		
	28 =	<u>30</u>
	36 =	70

nog te goed
bovenstaande vol daan den 15 Mei 1880.

-- 000 ---

De Stichting "Oud Wedde" brengt een fotoboek uit met de titel "WEDDE IN BEELD, historisch fotoboek van een kerkdorp".

Het boek zal eind oktober, begin november verschijnen. Het kost bij voorinschrijving f 37.50. Deze intekenprijs geldt voor de leden van "Westerwolde" tot 1 oktober 1988, daarna is de prijs f 47,50.

Belangstellenden kunnen de folder verkrijgen bij:

J. Boltendal, Hoofdweg 26, 9698 AE Wedde, telefoon 05976 - 2525.

Telefonisch bestellen is ook mogelijk.

Opgemerkt zij nog dat het boek ongeveer 160 pagina's gaat tellen en meer dan 300 foto's zal bevatten.

-- 000 ---

EEN TRAGISCH HUWELIJK.

Uit het trouwboek van Bellingwolde, 12 januari 1710: "deze zijn in huis beyde doodelijk ziek te Bedde liggende op 12 januari 1710 gecopuleerd:

Harm Jans van Rozewinkel, en
Talle Hilwers, weduwe van Harm Hinders.

- 000 ---

MIGCHELS-

KWARTIERSTAAT, 2e vervolg.

Alb. Migchels.

Aanvullingen en verbeteringen:

- 16 - Harm Migchels, geb. Onstwedde 26.06.1853, aldaar overl. 17.12.1926.
17 - Zwaantje Karskens, geb. Onstwedde 30.03.1856, aldaar overl. 14.10.1944.
22 - Jan Aikes Maarsingh, gehuwd te Onstwedde 4.07.1877:
23 - Margriethe Roelfs Maarsingh.
32 - Geert Harms Migchels, geb. 18.06.1808
33 - Albertje Bessembinders, geb. Sellingen 21.04.1819
41 - Lammegien Bruggers, geb. Sellingen 2.07.1818.
58 - Jan Jurriens Smit, gehuwd te Emmen 11.03.1823 met
59 - Trientie Eilerds.
64 - Harm Abels Migchels, overl. Onstwedde 9.10.1822
67 - Fennegien Jans Niemeyer, ged. Sellingen 30.09.1787
133- Wendelke Jans Bessembinders, ovl. Onstwedde 2.03.1827.
156 - = 66 = 140.
157 - = 67 = 141.
184 - = 176 = 182.
185 - = 177 = 183.
193 - Elsie Manuelis, ged. Veendam 19.02.1769-
194 - Daniël Hindriks Kotter, ged. Veendam 3.03.1754.
195 - Trijntje Derks, ged. Wildervank 13.03.1763.
196 - Simon Geerts Koning, geb. te Zuidbroek, ovl. Sappemeer 18.04.1842.
197 - Fennegien Geerts Buiting, geb. Groningen, ovl. Sappemeer 19.11.1839.
199 - Martje Hendriks Venema, ged. Noordbroek 22.01.1764, ovl. Hoogezand 16.05.1823.
278 - Frerick Harms Sterenborg, ged. Onstwedde 30.08.1711, ovl. Onstwedde 9.03.1777.
Vervolg:

- 342 - Meeme Harms Sickness, ged. Onstwedde 24.05.1706, ovl. 1743. Gehuwd te Onstwedde 10.06.1736 met:
343 - Anke Harms.
344 - Geert Aykes Nannings, ged. Onstwedde 26.02.1695, begr. 7.10.1772, gehuwd circa 1726 met:
345 - Wubke Geerts Maarsingh, ged. Onstwedde 3.04.1701, begr. 13.05.1777.
346 t. e. m 351 - onbekend.
352 - Ayke Aykes Maarsingh, geb. ter Maars, ged. Onstwedde 8.02.1730, ovl. circa 1796. Gehuwd te Onstwedde 25.08.1752:
353 - Alke Harms Heys, geb. circa 1732, ovl. 21.02.1784.
354 - Roelf Harms Heys, ged. Onstwedde 29.03.1739, aldaar ovl. 24.01.1796, te Onstwedde in 1764 gehuwd met:
355 - Zwaantje Hindriks Folkers, ged. Onstwedde 27.12.1738.
356 - Roelf Coops, ged. Vries 27.02.1729, ovl. voor 1794, gehuwd te Vries 16.05.1753 met:
357 - Jantien Ottens Carstens, ged. Zuidlaren 10.02.1732, ovl. Vries 11.10.1810.
358 - Arent Hilbingh, ged. Gasselte 22.02.1722, gehuwd te Gasselte 3.12.1760 met:
359 - Wubbechien Tebinge, ged. Gasselte 13.09.1739.
360 - Wubbe Hilverts Coylers, ged. Vlagtwedde 25.01.1728, begr. Onstwedde 4.10.1792, gehuwd te Onstwedde 1.05.1750:
361 - Jantien Jans Hiskes, geb. Vlagtwedde circa 1725, begr. Onstwedde 3.02.1794.

- 362 - Hendrik Jans Boels, geb. circa 1723, begr. Onstwedde 15.12.1804, gehuwd te Onstwedde 29.10.1758 met
363 - Harmke Abels Meeninge, ged. 19.12.1734, begr. te Onstwedde 12.09.1788.
364 - = 352.
365 - = 353.
366 - = 354.
367 - = 355.
368 - = 364 = 352.
369 - = 365 = 353.
370 - = 366 = 354.
371 - = 367 = 355.
372 - = 356.
373 - = 357.
374 - = 358.
375 - = 359.
376 - = 272.
377 - = 273.
378 - = 274.
379 - = 275.
380 - = 276.
381 - = 277.
382 - = 278.
383 - = 279.
384 en 385 - onbekend.
386 - Jan Manuel Weerwil, belijdenis te Veendam maart 1774. Huwelijk geproclameerd 2.01.1763 met
387 - Mettje Hindriks.
388 - Hendrik (Everwijns)
389 - Lysabeth Daniëls.
390 - Derck Synkes, ged. Veendam 1.10.1730
391 - Aaltje Jans.
392 - Geert Koning.
393 - Tallegie Hendriks.
394 - Berent Buiting
395 - Aaltje.
396 - Jan Poortman
397 - onbekend.
398 - Hindrik Hindriks Venema, ged. 5.12.1732. Gehuwd te Noordbroek 9.03.1755 met
399 - Frouwke Wolters, ged. Veendam 12.06.1733.
400 t.e.m. 447 - onbekend.
448 - Jan Jurriëns, van Vlagtwedde, huwelijkscontract te Vlagtwedde, 8.05.1707 met:
449 - Jantien Aickes, van Walchum.
450 - Roelf Gerrits Sicks, gehuwd te Onstwedde 24.05.1719:
451 - Gebke Harms Sicks
452 t.e.m. 455 - onbekend.
456 - Geert Harmens Bulder, geb. circa 1685, huwelijkscontract te Vlagtwedde 6.12.1719 met:
457 - Annetie Freriks ten Velthuis, ged. Vlagtwedde 2.08.1696
458, - Luite Jans, gehuwd te Onstwedde 15.10.1730 met:
459 - Jantien Jans.
460 - Jan Claessen (Volders), huwelijkscontract te Vlagtwedde 16.06.1707 met:
461 - Willemke Harms Bulder, geb. circa 1687, Wollinghuizen.

462 - Jan Jans Sterenborg, huwelijkscontract te Onstwedde 7.09.1707 met:

463 - Wendel Berents Trenning.

464 - = 448.

465 - = 449.

466 - = 450.

467 -=" 451.

468 t.e.m.511 -onbekend.

Xe GENERATIE.

512 - Wubbe Harms Bruining, geb. te Weende circa 1630, betaald voor het graf 17.09.1706, huwelijkscontract te Vlagtwedde 4.07.1660 met:

513 - Aeltien Berents Kelbergen/Liefstingh, geb. te Weende circa 1640, aldaar overl. 25.08.1703.

514 - Michaël Fabricius.

515 - Anna Jans (Hoftingh?)

516 t.e.m. 523 - onbekend.

524 - Hensum Hensums, gehuwd te Onstwedde 15.11.1700 met

525 - Talle Berends Oolders.

526 - Jan Wilsingh.

527 - Fenne Geerts.

528 - Geert Reints, huwelijkscontract te Onstwedde

4.04.1704 met:

529 - Hidde Geerts Sterenborg.

530 - Else Wubbes Folkerts, huwelijkscontract te Onstwedde 21.02.1721 met:

531 - Albertien Wubbes.

532 - = 260.

533 - = 261.

534 - = 262.

535 - = 263.

536 - Jan Willems Hidding, gehuwd 8.10.1698 met

537 - Geertruida Willems Hays.

538 - = 534 = 262.

539 - = 535 = 263.

540 - Wubbe Jans ten Velthuis, ged. Vlagtwedde 20.10.1695, gehuwd te Sellingen (?) 27.08.1717 met:

541 - Jantien Ayckes Velthuis, van 't Veerste Velthuis.

542 en 543 - onbekend.

544 - Jarke Wubbes Weerdingh, gehuwd te Vlagtwedde

10.06.1698 met:

545 - Grietien harms Luiiringh, ged. 28.05.1682, Vlagtwedde.

546 - Reynt Freerks Hardingh/Goringh, overl. voor 27.05.1727, gehuwd te Vlagtwedde 27.11.1712, huwelijkscontract 28.10.1712, met:

547 - Aaltien Harms Bruiningh, geb. te Vlagtwedde circa 1690.

548 - Reynt Aykes Nanningh, geb. Onstwedde circa 1668, aldaar begraven 20.12.1752, gehuwd te Onstwedde circa 1699 met:

549 - Albertien Hannes Hubbelingh, geb. Onstwedde ca. 1680, aldaar overl. voor 1731.

550 - Abel Harmannus Meeninge, huwelijkscontract 26.12.1729 met:

551 - Sophie Wilckes Hoftingh.

Abel Harmannus Meeninge was ged. 26.02.1693 en werd op 21.12.1759 begraven.

Sophie (Fiecke) Wilckes Hofting werd op 22.12.1700 gedoopt, begraven in 1775. Hun huwelijkscontract sloten zij te Onstwedde.

(wordt voortgezet)

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

Driemaandelijks tijdschrift van de
Vereniging voor Genealogie en
Historie

Westerwolde

9de jaargang No. 4

December 1988.

Redactie:

S.H. Achterop
C.J. Wegman
E.G. Schrage, eindredacteur
Ds. van Petegemstraat 14
9645 NV Veendam
tel. 05987 - 23559.

N.B. Niets uit dit tijdschrift mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotografie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

SECRETARIAAT VAN DE VERENIGING:

(lidmaatschap, abonnementen,
administratie en archief),
Mevr. G.P.I. Hiskes - Knigge
M. Hardenbergstraat 3
9643 LD WILDERVANK
tel. 05987 - 13095-

PENNINGMEESTER:

Mevr. M. Geikens,
Dorigweg 6, 9551 AM Sellingen,
tel. 05992 - 2408.

BANK:

Rabo-bank ter Apel - Sellingen B.A.
Rekeningnummer 3586.06.063
ten name van de Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde,
postgironummer van de Bank: 839846.

LIDMAATSCHAP: Entrée (éénmalig) f 10.--,
contributie f 25.-- per jaar plus f 7,50 per jaar
voor het driemaandelijkse tijdschrift. Bij verzen-
ding per post van het tijdschrift - dat op de drie-
maandelijkse bijeenkomsten wordt uitgereikt - moe-
ten de portokosten in rekening worden gebracht.

I N H O U D:

---	Onderzoek in de archieven betreffende regionale geschiedenis.	bl z. 87
C. J. Wegman	Erve Pollingh, Jipsinghuizen.	89
S. H. Achterop	Vuurstenen bijtels als offers?	" 96
---	"Speurwerk".	" 97
E. G. Schrage	Roggeprijzen	98
E. G. Schrage	Belastingen	101
Alb. Michels	Michels, kwartierstaat, vervolg	105
E. G. Schrage	De questiouse Mussel	" 109
---	Rutenbrock	" 111
---	Vreemde woorden	" 112.
---	000	---

VAN DE REDACTIE.

Met dit nummer voltooiën we de negende jaargang van ons tijdschrift.

We konden weer 104 tekstpagina's brengen. Het vullen daarvan was mogelijk door de hulp van een aantal leden in de vorm van het leveren van kopy, dan wel in het verlenen van inzage in, of beschikbaar stellen van bronnen en stukken.

Hiervoor willen we onze vriendelijkheid betuigen!

Als we de inhoud van deze jaargang verdelen in de twee hoofdonderdelen van het werkkterrein van onze vereniging dan zien we dat zijn gewijd aan:

genealogie 70 bladzijden,
- historie 32 1/2 bladzijden.

Bij vergelijking met de twee voorgaande jaargangen zien we dat toen aan de historie waren gewijd:

in 1986: 25 1/2 pagina's,
in 1987: 10 1/2 pagina's.

De onderbedeling van de historie is dus wat bijgebogen, wat velen met enige tevredenheid zullen constateren.

Maar ... dit is alleen mogelijk geweest doordat we enige bronnen ten gebruike kregen waarui we in de komende tiende jaargang ook nog hopen te putten.

We houden ons evenwel ten zeerste aanbevolen voor het aanleveren van meer kopy en materiaal, zodat we bij het afsluiten van een nummer ook voor een of meer volgende nummers reeds bijdragen "op de plank" hebben liggen.

Dat zou voor de redactie een grond voor grotere gerustheid zijn!

" O N D E R Z O E K I N D E A R C H I E V E N B E T R E F F E N D E
R E G I O N A L E G E S C H I E D E N I S " .

Korte samenvatting van de inleidingen, gehouden door de heren drs. Foorthuis en Oldenhuis op de ledenvergadering op 24 september 1988.

De heer Foorthuis deelt mee dat zijn onderzoek zich vooral richt op de veenkoloniën en niet zo zeer op Westerwolde, tot dusver.

De Oost-Groninger geschiedenis heeft de nationale geschiedenis niet beïnvloed, omgekeerd is dit wel zo. Regionale geschiedschrijving moet niet zijn een opsomming van feiten en gebeurtenissen. De aanpak moet methodisch zijn. Spreker wijst op prof. dr. H. J. Keuning wiens proefschrift (1933) een economische aanpak toont. Keuning beschrijft de inrichting van het landschap van de Veenkoloniën, zoals dat is ontstaan tengevolge van het economisch handelen van de mensen.

Er bestaan relaties tussen de mens en zijn gedrag, en veranderingen in het landschap. Omgekeerd beïnvloeden de kenmerken van het landschap de mogelijkheden voor de mens.

DE geschiedschrijving hangt af van de vragen die de historicus stelt- Daarbij kan gebruik gemaakt worden van vraagstelling uit de sociale geografie, de sociologie, de economie (zoals Keuning) en de psychologie. Het gehele menselijke leven moet erin betrokken worden. Spreker wijst op de "Annalen", een tijdschrift dat in 1929 in Frankrijk opgericht werd en dat de geschiedenis volgens deze methoden benadert.

De heer Oldenhuis ging uit van de vraag: "Waarom regionale geschiedenis?"

Deze leert ons de betekenis en waarde van de eigen omgeving kennen. Wat onze regio betreft zijn enige aspecten: de geringe getalssterkte van de bevolking, de veroving, de genealogie (waarin we leren kennen de grensoverschrijdende vrijage, de emigratie), de kerkelijke geschiedenis, waar we zien ontwikkelingen als de hervorming, de Afscheiding, verschillen in kerkelijke oriëntatie tussen de bevolkingen van verschillende dorpen. In de behandeling van de geschiedenis vinden we verschillende thema's en modes van aanpak.

Zo de bestudering van machtsverhoudingen, in onze regio b.v. in de veroving het verschijnsel van de gedwongen winkelnering.

Dan het ontstaan van de adellijke geslachten, en in verband hiermee de heraldiek, en de onderlinge relaties der geslachten, zoals die van het Hogeland met die in Oost-Friesland.

Verder werd genoemd de boerderijgeschiedenis: de bouwwijzen der gebouwen, de vererving, de rechten in de marke. Dat de nationale en algemene geschiedenis invloed hadden op de regionale blijkt b.v. uit de gebeurtenissen tijdens de 30-jarige oorlog: in 1629 werd de Oostzee afgesloten,

de aanvoer van graan stopte, de prijzen werden zeer hoog. Westerwolde was een doorgangsgebied tussen Groningen en Noordwest-Duitsland. Om militaire redenen werden de weinige doorgangen door de veengebieden met schansen bezet, Coevorden, Bourtange, later de Langakkerschans. Ook via ter Apel was een doorgang soms mogelijk, hoewel men zijn best deed om de venen moerassig en "inpassabel" te houden. De geografische gegevens waren dus belangrijk voor het lot van de bevolking in vrede en oorlog.

Door kaartstudie kan men de veranderingen in het landschap leren kennen. Denkend kan men zo teruggaan tot een beeld van het natuurlandschap, waarvan de omstandigheden bepalend werden voor de mogelijkheden van afwatering, van sluis- en dijkaanleg, van aanleg van wegen. Door het bestuderen van elkaar chronologisch opvolgende kaarten kan men b.v. vaststellen waar en in welke tijd vervening plaats vond, en welke vormen de percelen van de in cultuur gebrachte ondergrond daarna gekregen hebben.

Spreker verspreidde onder de toehoorders sets van copieën van kaarten:

- een kaart van de Dollard circa 1634,
- een idem circa 1670,
- een topografisch kaartblad Onstwedde circa 1900,
- een idem circa 1935.

Door onderlinge vergelijking tussen deze tweetallen kan men de veranderingen in het landschap door o.a. dijk-aanleg en het graven van kanalen vaststellen. Op de Onstwedder kaarten ook de vorderingen van de vervening.

Verder zijn iele veldnamen ingetekend (met de merkwaardige fout: "Sterkenburg" in plaats van "Sterenburg" in de jongste kaart!)

In het Gemeentearchief Groningen zijn vele kaarten aanwezig uit de tijd voor de invoering van het Kadaster (circa 1830) voorhanden, alsook fraaie kaartboeken en kaarten betreffend de verpachting van "geestelijke goederen" die in 1727 gemeten zijn.

ERVE POLLINGH JIPSINGHUIZEN

HUISNUMMER 3

1- 1-1829 kadastrale nummers:	203	huis en erf	25.90 are
	204	huis en erf	12.80 are
	205	boomgaard	21.20 are
	209	tuin	7.10 are

Eigenaar no. 260: JAN LAMMERTS POLLING, landbouwer te Jipsinghuizen.

JAN LAMMERTS POLLING huwt 1e Vlagtwedde met Geertruid Harms Sterenberg
ged. 2- 5-1773 Vlagtwedde 23-10-1796 ged. 24- 4-1774 Onstwedde
geb. Jipsinghuizen h.c. 21-10 geb. Sterenberg
ovl. 21- 5-1839 Jipsinghuizen ovl. 18- 5-1797 Jipsinghuizen
z.v. Lammert Jans Pollingh d.v. Harm Geerts Sterenberg
en Grietje Mennes Liefstingh en Aaltje Jans Ten Velthuis
kinderen: geb. Jipsinghuizen en ged. Vlagtwedde
7- 5-1797 Aaltje (geb.30-4) huwt 9-12-1814 Menne Berents Liefstingh

IDEM huwt 2e Vlagtwedde met Geertje Wubbes Bruining
20- 7-1804 ged. 22-11-1778 Vlagtwedde
h.c. idem geb. Weende
d.v. Wubbe Harms Bruining
en Anna Geerts Nannings
kinderen: geb. Jipsinghuizen en ged. Vlagtwedde
18- 8-1805 Lammert (geb. 10- 8)
5-10-1806 Lammert (geb. 24- 9) huwt met Grietje Tammes Tammes
26-11-1808 Anna (geb. 10-11) huwt 7- 6-1833 met Ude Jans Udes

LAMMERT JANS POLLING huwt te Vlagtwedde met GRIETJE MENNES LIEFSTING
ged. 19-11-1752 Vlagtwedde 14- 6-1772 ged. 30- 5-1745 Vlagtwedde
geb. Jipsinghuizen geb. Weende
ovl. in 1780 Jipsinghuizen ovl. vóór 1783 Jipsinghuizen
z.v. Jan Geerts Pollingh d.v. Menne Berents Liefstingh
en Janna Jans Meems en Ike Henricus Hommerckhuizen
kinderen: geb. Jipsinghuizen en ged. Vlagtwedde
2- 5-1773 JAN erfgenaam
26-12-1775 Menne overleden Weende 17- 2-1786
30-11-1777 Janna huwt Vlagtwedde h.c. 20- 4-1798 met Tamme Jacobs Tammes
20- 8-1780 Lammertje huwt te Vlagtwedde 17- 9-1809 met Evert Hindriks Bregenbeek

25- 3-1783 Inventarisatie van de goederen van wijlen Lammert Jans Polling en wijlen
Grietje Mennes Liefstingh. Voogden over de kinderen: Berent Liefstingh
p.v., Hilwert Meems sibbevoogd en Harm Geerts vreemde voogd.

22- 3-1786 De erfplaats Pollingh te Jipsinghuizen wordt verhuurd aan Roelf Roelfs
(Scholts x Grietje Jans Timmer).
Het erve Huls (onder Onstwedde) wordt dan verhuurd aan Jarcke Geerts
(Huls x Hille Luitjes).

30- 6-1808 Gecompareerd: Jan, Janna gehuwd met Tamme Jacobs en Lammertje Lammerts
Polling, tesamen kinderen en erfgenamen van wijlen Lammert Jans Polling x
wijlen Grietje Mennes Liefsting.

Scheiding van de ouderlijke boedel als volgt:

- de 1e comparant Jan zal erven de ouderlijke goederen te Jipsinghuizen
alsmede een behuizing en tuin te Vlagtwedde getekend no. 35;
- de 2e comparante Janna krijgt uitgekeerd 15.000 guldens;
- de 3e comparante Lammertje erft de behuizing en tuin te Vlagtwedde
getekend no. 25 met een kamp land en 12.150 guldens.

JAN GEERTS POLLINGH huwt te Vlagtwedde met JANNA JANS MEEMS
ged. 6- 5-1714 Vlagtwedde 14- 5-1741 geb. ca. 1718 Laude
geb. Jipsinghuizen , h.c. 12- 5 ovl. 1765-1772 Jipsinghuizen
ovl. 1754-1760 Jipsinghuizen d.v. Jan Berents Meems
z.v. Geert Jans Pollingh en Hille Jans Ter Wisch
en Lamme Geerts Boelmans

kinderen: geb. Jipsinghuizen en ged. Vlagtwedde
22- 1-1746 Geert begraven 5-12-1798 Vlagtwedde
1- 1-1749 Hille huwt te Vlagtwedde 18- 6-1769 met Berent Mennes Liefstingh
19-11-1752 LAMMERT erfgenaam

14- 5-1741 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Jan Geerts Polling en Janna Jans Meems. De bruidegom neemt zijn bruid op in zijn behuizing het Polling genaamd te Jipsinghuizen. De bruidegom moet zijn oom Lammert Polling afboedelen met 5500 Car.gl.. Als Lammert zonder kinderen komt te overlijden erven Jan en zijn broeder Geert elk de helft. De bruid belooft in te brengen hetgeen is beschreven in het huwelijkscontract van haar zuster met Geert Geerts Polling.

Dedingsluiden bruidegom:

6- 4-1746 Besetting tot verbetering van de kerk: Jan Polling 2 gl. 10 st. 0 pl..<
12- 1-1765 Besetting wegens kerkschulden: Jan Polling wedw: 1 gl. 14 st. 0 pl..
(Vlagtwedde) deselve voor de Groote plaats 3 gl. 8 st. 0 pl..

24-10-1772 Gecompareerd: Lammert Jans Polling en zijn zuster Hillegje Jans Polling x Berent Liefstingh te Weende, kinderen en erfgenamen van wijlen Jan Geerts Polling x Janna Jans.

Scheiding van de ouderlijke boedel als volgt:

- de le comparant Lammert erft:

- 1) de ouderlijke plaats en erve het Polling te Jipsinghuizen, met hoven, tuinen, bouw- en meedlanden, alles zoals meijerwijs wordt gebruikt door Harm Geerts en vrouw;
- 2) de behuizing door hemzelf bewoond met hoven, tuinen, bouw-, miede- en weidelanden en daarbij de Camp te Blijham, exempt Huisinge hof en mede zonder het recht om over de Lange Hof so bij 2e comparantes toegedeelde plaats het Huls behoort te varen naar de tuin van 't Brouwers aangekocht;

- de 2e comparante Hillegje erft:

- 1) de plaats en erve het Huls te Jipsinghuizen onder Onstwedde;
- 2) de behuizing, camp en tuin te Vlagtwedde;

- Lammert moet aan zijn zuster toe betalen 3750 Car.gl..

GEERT JANS POLLINGH huwt te Vlagtwedde met LAMME GEERTS BOELMANS
ged. 24- 5-1685 Vlagtwedde 6-11-1712 geb. 6- 8-1693 Vlagtwedde
geb. Jipsinghuizen h.c. 6-10 geb. Weende
ovl. 8- 1-1737 Jipsinghuizen ovl. 17- 8-1720 Jipsinghuizen
z.v. Jan Wilts Pollingh d.v. Geert Berents Liefstingh
en Lamme Lammerts ten Vetthuis en Annecke Geerts Boelmans

kinderen: geb. Jipsinghuizen en ged. Vlagtwedde

6- 5-1714 JAN erfgenaam

10-10-1717 Geert huwt Selligen h.c. 23- 3-1741 met Aaltje Jans Meems

11- 6-1706 Aangenomen te Vlagtwedde: 465. Geert Pollingh Obiit 8 Jan: 1737.

27- 2-1711 Aangenomen te Vlagtwedde: 593. Lamme Boelmans J.D. obiit 17 Aug: 1720.

6-10-1712 Huwelijkscontract te Jipsinghuizen tussen Geert Pollinck en Lamme Geerts Boelmans. De ouders van de bruidegom nemen hun schoondochter op in haar erffelijke behuizinge 't Pollingh te Jipsinghuizen. De bruid brengt in 2400 Car.gl..

Dedingsluiden bruidegom:

Jan Pollingh x Lamme Lammerts ten Velthuis-ouders / Lammert Pollingh - broeder / Jan ten Velthuis - oom / majoor en opziender Jan ten Velthuis - oude oom / Lammert ten Velthuis - neef / Jan en Harm Schuiringh - vedders / Eppe Benes en IJmel Claesen - vedders.

JAN WILTS POLLINGH huwt te Vlagtwedde met LAMME LAMMERTS TEN VELTHUIS
geb. in 1656 Jipsinghuizen 12- 2-1682 geb. ca. 1658 Ten Vesthuis
ovl. 1733-1741 Jipsinghuizen betaald voor graf op 24-10-1720
z.v. Wilt Geerts Pollingh d.v. Lammert Jans ten Vetthuis
en Hille Jans Schuringh en Annecke Harms Boelmans
kinderen: geb. Jipsinghuizen en ged. Vlagtwedde
24- 5-1685 GEERT erfgenaam
26- 4-1691 Lammert ongehuwd overleden na 1741

10- 1-1683 Insaken Hische ter Borch impt. verd. hebb. Wilt Pollingh ged. om
betalinge van 't plichtige wegen gedes soon Jan Pollingh.
7- 9-1687 Insaken Geertruit Leusingh impte. verd. hebb. Wilt Pollingh ged. wegens
betalinge van rechtskosten . Ged. wegen dessen soon Jan Pollingh.
1- 1-1693 Lidmaten te Jipsinghuizen onder Vlagtwedde: 192. Jan Pollinck obiit.
193. Lamme ten Vetthuis id.
10- 1-1708 Insaken Jan Pollingh c.s. impt. verd. hebb. Hindrick Ottens Osseheerde
ged. wegens mandaet van opsegginge van sodaene behuisinge en landerijen
als de ged. van den impt. ter huire gebruickt.
24-10-1720 Jan Polling betaalt wegens een groeve.
21- 4-1727 Besetting te Vlagtwedde: Jan Pollingh 1 gl. 10 st. 0 pl.
1733 Bijdrage voor de Lantssoldaet: Jan Pollingh 0 gl. 5 st. 4 pl..

WILT GEERTS POLLINGH huwt le Vlagtwedde met HILLE JANS SCHURINGH
geb. ca. 1620 Jipsinghuizen h.c. 2-11-1655 geb. ca. 1631 Laude
betaald voor graf op 2-10-1693 betaald voor uitvaart op 5-11-1656
z.v. Geert Nannes Pollingh d.v. Jan Geerts Schuringh
en Alcke Aickes Aisingh en Rixte Imels Ter Borgh
kinderen:
in 1656 GEERT erfgenaam

IDEM huwt 2e Vlagtwedde met Grietje Sijmens
geb. ca.
ovl. vóór 1694 Jipsinghuizen
d.v.

kinderen: dit huwelijk bleef kinderloos

'15- 4-1643 Bruin Berents heeft Geert Pollincks soon geslagen daerof gecomposeert op
2 Car.gl. 10 st..
2-11-1655 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Wilt Pollinck en Hille Schuirinck.
De bruidegom, zoon van Geert Pollinck x wijlen Alcke Aisinck, neemt zijn
bruid tot sich in sijne behuisinge, landerijen en goederen.
Jan Schuirinck x Rikste Schuirinck beloven aan hun jongste dochter mee te
geven 1050 Car.gl. gelijk Elcke Schuirinck van haer vader ten danck heeft
bekomen.
Dedingsluiden bruidegom: Albert Halmingh - zwager / Albert Teijinck.
5-11-1656 Jan Schuirinck wegens Wilt Pollinck van uitinge te houden ,accordeert op
1 Car.gl.
26-11-1656 Wilt Pollinck wegens onbehoorlijck spreekken voor den Rechter
geaccordeert op 2 Car.gl..
10-12-1656 Erschenen Detmaer Harweringh en Wilt Pollingh bekennen te hebben
ontfangen van Detmaer Aijsingh 2000 Embder gulden erffenis en
naelaetenschap van wijlen Wilcko Aijsingh.
19- 7-1686 Insaken Wilt Pollingh impt. verd. hebb. Geertruit Leusingh waervoor
desselfs dochter Jantien Leusingh occupeerde, ged.
7- 9-1687 Insaken Geertruit Leusingh impte. verd. hebb. Wilt Pollingh ged. wegens
betalinge van rechtskosten. Gedes. wegen dessen soon Jan Pollingh.
15- 7-1689 Insaken Wilt Pollingh waervoor dessen soon Jan Pollingh occupeerde verd.
hebb. Frerick Claesen op 't Huls.

- 27- 9-1694 Insaken Geert Alveringh in qlte en c.s. impt. cessie hebbende van Wubbe Eelsingh verd. hebbende Jan Pollingh in qlte ged. om betalinge van sodaene penningen als Wilt Pollingh van sijn overleden huisvrouw Griete Sijmens bij lijfftuuchtswijse heeft gebruikct.
- 8- 2-1695 Insaken Geert Alveringh in qlte en c.s. impt. verd. hebb. Jan Pollingh in qlte ged. wegens betalinge van sodaene penningen als gedes zaal: vader Wilt Pollingh van sijn overledene huisvrouw Griete Sijmens lijfftuuchtswijse heeft gehad.

GEERT NANNES POLLINGH huwt te Vlagtwedde met ALCKE AICKES AISINCK
geb. ca. 1588 Jipsinghuizen 2- 5-1614 geb. ca. 1590 Eilersinghuizen
ovl. 1655-1658 Jipsinghuizen betaald voor schenken op de z.v.
Nanne Wilts Pollingh begrafenis op 22- 9-1647

d.v. Aicke Wilckes Aisinck

kinderen:

ca. 1620 WILT erfgenaam
ca. 1625 Engeltje huwt vóór 1658 met Albert Halmingh

- 2- 5-1614 Anno 1614 2 maeije is sij (Alcke) in Pollick husz gehijlket. *)
- 21- 7-1621 Sicko ter Walstage is van Geert Pollinck overgeven in 5 marck, darvaO verdragen op 2 gl..
- 10- 5-1624 Dettmer Koilers is in 5 marck van Geert Pollinck ende Detmar Harwerinck overgegeven, daer van op 2 gl. 10 st. verdragen.
- 5-1625 Mijn suster Wendell betalet daler als brutgelt
Quakenbrugge
Mijn suster weer betalet rock, de mouwen, schoteldoec
hebbe ick Gewies ? Buscher ende green holt 4 rijxdaler...
suster Wendell 3 ellen to Winschoot gekregen heft enne beijden...
- 17- 6-1625 Hebbe ick Gerdt Pollinck mijn broder Johan Pollinck in sijn bodel oder Brutschatt betalet in gereijdt geldt de somma 200 Embder gld. und 8.
Noch mijn broder van mijn vader in anno 1622 een par ossen entvangen vor 43 daler jeder to 30 st.bb. de mij ock nae de vader doet to queme gelick mij broder ock nijch unkennen kan, wat de vader van 't husz'aff holet solite nae de doet dae weder ankommen ende bliven.
Noch hefft mijn broder 200 embder gld. entvangen in sijn bodel van dat husz unde lant to Flachtwedde so mijn vader unde moder beijde arens levens verkofft hebben an dij swijnesnider mester Johan Dinclage van Ouakenbrugge.
Noch anno 1622 dij 24 maeije 25 daler betalet vor dat kollijngeste bedde so hem na lantrecht to qwam.
Noch anno 1623 dij 26 juliije mijn broder sijn kleder geven und betalet so hem na lantrecht to quam. *)
- 14- 5-1625 Is mijn broder Johan Pollinck na Asschendorp gekomen heft daermede in huszgerade hen genomen en dan volgt een lange opsomming van allerlei huisraad. *)
- 26- 4-1626 Hebbe ick Gerth Pollinck uth begerte mijnes broder an Hische ter Borgh sijnen kalven betalet 95 daler. *)
- 20- 5-1628 Hebbe ick an Jacob Decker to Wedde betalet 2 daler de mijn broder Johan Pollinck alhet vortert hadde. *)
- 27- 2-1628 Schriftlike proceduiren tusschen Geert Pollingh nomine uxoris eijsscher ter eenere ende Detmer Coilers op Aisinghe oock wegen sijn huisvrouwe verweerder ter andere zijden.
Questieus over de ernfisse van wijlen Wilcke Aisinghe tot Ellersingehuisen, der partijen voorss. huisvrouwen samentlike broeder.
Tot dewelcke de eijscher contendeert te zijn gerechtiget als universeele erfgenaem, omme dat de voorn. Wilcke Aisinghe waer verstorven sonder eenige desendenten of lijves-erfgenaemen, ende daeromme desselfs naelaetschap sulde sijn vervallen jure primogeniture op sijnes eijsschers huisvrouwe als oldeste suster ende bloedtverwante in linea Collaterali, tot eenen vrije aenval, met afsoeninge te doen aen de jongere susteren of

vrienden, ten volge Landrecht art. 269 in dese woorden: Item offte daer een arve verstorve tot eenen vrijen aenval, dat sall bij den oldesten bliven, ende die anderen broederen ende susteren afsoenen, mitsgaders de gewoonten van desen Lande.

De verweerder contenderende tot absolutie omme dat sijne huisvrouwe ten tijde van voorss. verstorvenen sterfdagh, al bij afboedeling van des eijschers huisvrouwe onder alle haere susteren allienich is geweest ende geseten onberaden ende niet uithgeboedelt, ende oversulx dese ernnisse op denselven ooc alleene sulde wesen vervallen tot eenen Westewoldischen gelucke, naer coustume ende Landr. art. 33 in verbis: Item offte daer een arve verlaten were van den olderen op den oldesten soene, ende die kinderen affgeboedelt weren, uitbesondert een soene van denselven arve noch seete onberaden, ende aldaer die oldeste soene sonder echte kinderen afflivich werde: So zal dat huis ende arve hebben ende behouden die siene, die ongeboedelt seeten bleven is.

Temeer, dewijle ooc d'eijscher hunselvs sulde hebben gemaect onweerdich van het bij hem versochte recht van primogenitem, omme dat deselve hadde pacisceert ende overeengecomen met sijne andere swager Detmer Harweringe, dat, bijaldien hij in sijne voorss. eijsch moghte comen te triumpheren, sie luiden de buijt dielen, even nae ende sibbe wilden zijn, ende haer jongste suster opschuderen: Niet alleene tot praejudicie van des verweerders huisvrouwe, maer ooc in frauclem juris publici den primogenetis gegeven omme een algemene nutte tot conservatie van de ernnissen ende geslachten:

Verclaere rechtens wegen den eijscher ongefondeert ende niet ontvanghbaer tot sijnen genomene conclusie, in vougen ende qualiteit deselve procedeeert, den verweerder deswegen ab hac instantia absolverende.

Oorconde mijnes Richters onderteikeninge.

- 12-10-1631 Wiart Lotteringh geciteert Geert Pollingh omme leveringe van 2 vercofte mollenwaeres over Onstwedder Hammarcke, d'eene uut Harnink erve en d'andere uut Huitsingh erve cracht versgelde coopbrieff van 26-12-1601.
- 29- 2-1632 In saken Berent Luppes, gerichtsdieners, impt. versoekende dat Geert Pollingh gedagade muchte werden condemneert omme als erfgenaeme van sijn zal: broeder Johan Pollingh hem te betalen 5 dalers 24 st. boeckschulden. Ten regarde hij geemaneert desselvs cooppenningen van Lubbert Geerts in Bellinge Wolder Schanse wegen een vercofte huis aldaer.
- 4- 9-1634 Geerd Pollinge heeft Geerd Loessinge maget gelagen hatt, deswegen verdragen op 2 Car.gl..
- 1641 Geerd Pollinck Derck Kruisen vroue geslagen met een sweepe, deswegen veraccordeert op 2 Car.gl. 10 st..
- 12-10-1643 Eigenerfden der Heerlijckheid Wedde: o.a. Gerdt Pollinck.
- 22- 9-1647 Geert Polling heeft op die begrefnisse van sijn zall: frouw an die nabuirs int vergaderen bier geschoncken, deswegen verdragen op 5 gl..
- 3- 3-1658 Insaken Sicko Engelberts voor sich seleen wegen 33 gl. 10 st. bereeckende rechtscosten waerover een mandaet van 5 en 10 marck, als oick volmacht van d'erfgenaemen van wijl: Geert Pollingh, Wilt Pollingh wegen wijl: Hindrick Jaspers kinderen, noch Wilt Pollingh wegens desselvs eijgene rente en costen, Hiscko Hillinghe als cessionaris van Hilwert Wilckes, Elso ten Veenhuis wegens capitaell en rente als oick wegen rente alleen, Hinderick Harmens wegen capitaell en rente waerover een mandaet van 5 en 10 marck, impten. en Hiscko ter Borch ged..
- 17- 6-1658 Olert Edinck x Wubbe Edinck en dessen soon Frerick Edinck verkopen aan Albert Halmingh x Engelcke Pollinck.
- 6- 2-1661 Insaken Wilt Pollingh als erfgenaem van wijlen Geert Pollingh geciteert hebbende Albert ter Haar om met impt. in reckeninge te treden over plichtige renten van seecker 50 dall: capitaell bij impts. vrouwe ontfangen, waeran bij Albert ter Haar in 1675 en Boelman ter Haar in 1657 en 1558 rente is betaelt ingevolge lasteren rekenboeck. Gedes. wegen dessen huisvrouwe Rixte ter Haar door Sicko Engelberts per verlaat zedell presenterende.

NANNE WILTS POLLINCK huwt ca. 1588 met N. N.
geb.. ca. 1558 Jipsinghuizen
ovl. 1610-1621 Jipsinghuizen
z.v. Wilt Pollinck

kinderen:

ca. 1588 GEERT erfgenaam
ca. 1595 Johan huwt ca. 1625 / overleden tussen 1625-1632
ca. 1600 Wendel huwt ca. 1625

Betaalde hoenderbelasting te Jipsinghuizen onder Vlagtwedde:

1589 t/m 1592 Nanne Pollinck

- 4- 8-1539 Nanne Pollinck vordragen Barvan dat hem Timmer Bernt overgegeven umme 2 gronninger stu. ehnn orth dar van dat he nicht uthgelacht tot pulver, lott unnd lunten und anders var twe vette ganse up nichaeiis tho betalen eh embder gulde.
- 30- 4-1610 Folcker Folckers accordeert op 1 reall wegen mandat vann 5 marck so Nanno Pollingh overgeven 2 gi. 8 st..
- 9-10-1610 Engelcke Huesinck und Nanne Pollinck accordeert wegen een mandat vann 5 marck op 3 gl. so Egbertij Brueninck overgegeven.

WILT POLLINCK huwt ca. 1565 met N. N.
geb. ca. 1535
ovl. 1574-1589 Jipsinghuizen

kinderen:

ca. 1565 NANNE erfgenaam

Betaalde hoenderbelasting te Jipsinghuizen onder Vlagtwedde:

1568 t/m 1574 Wiltet Pollinck

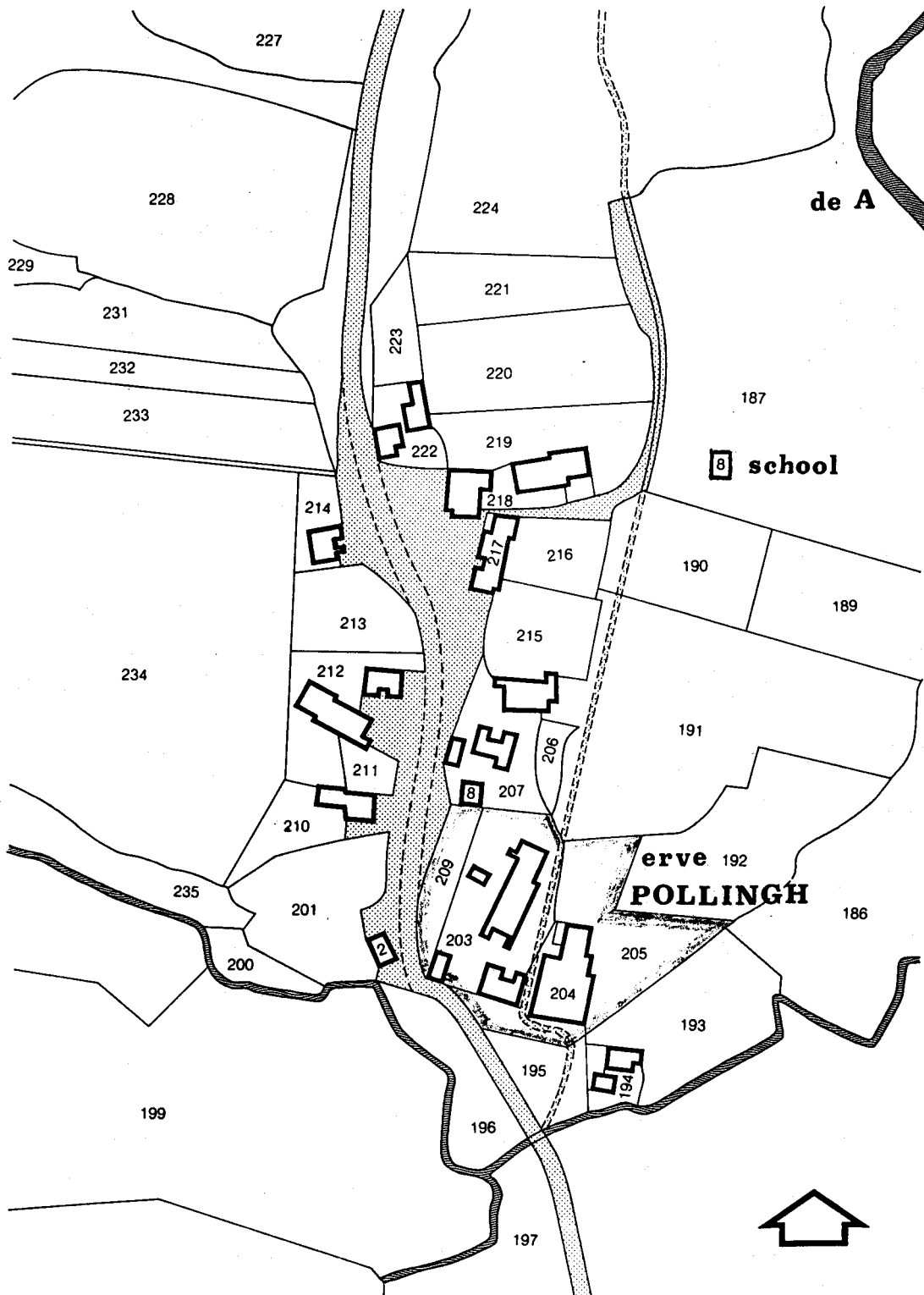
*) uit aantekenboek van Lammert ten Velthuis (later van Geert Pollingh).

De Pollings hebben lange tijd een dominerende rol gespeeld in het gehucht Jipsinghuizen. Zo zelfs dat deze familie vanaf 1741 ruim 100 jaar in het bezit is geweest van maar liefst 3)Z erve (van de 6 !), te weten het Pollingh, het Huls, het Leusingh en het halve Huisingh. De familienaam Polling stierf in de 2e helft van de vorige eeuw uit, ook al omdat de nakomelingen van Geert Geerts Polling x Aaltje Jans Meems zich Meems zijn gaan noemen.

De opbouw van de familie is bewezen tot en met Geert Nannes Polling. Of deze op 2- 5- 1614 is gehuwd is niet helemaal zeker en of Nanne Pollinck wel zijn vader was is wel waarschijnlijk maar is niet uit de stukken gebleken. Het is zelfs theoretisch denkbaar dat deze Nanne zijn broer en Wilt (geb. ca. 1535) zijn vader was. In dat geval is ook verklaarbaar waarom Geert zijn zoon Wilt noemde.

Ter orientatie zij nog vermeld dat:

de kad.no's 206-207-208 en 215 behoren tot het erve Huis	
de kad.no's 216 en 217	" Bruins
de kad.no's 218-219 en 220	" Brouwers (Elwerinck)
de kad.no's 221,222 en 223	Schultens/Hilwerts (Elwerinck)
de kad.no's 201,210 en 211 (ged.) "	Huisingh
de kad.no's 211 (ged.) 212, 213 en 214	Leusingh

JIPSINGHUIZEN anno 1829

VUURSTENEN BIJTELS ALS

OFFERS?

S. H. Achterop

Motto:

"Hier is nog veel te verklaren en wij staan telkens weer voor een zware opgave door veel onderzoek duistere toestanden te onthullen!"

Barner, Duits geschiedschrijver.

In de Groningse Volksalmanak van 1967 beschreef Bakhuisen een tweetal vuurstenen bijlen die vlak bij elkaar gevonden waren in Veenhuizen, bij Onstwedde. (gem. Stadskanaal). Deze bijlen moeten behoren tot de Trechterbeker-cultuur (TBR), dus uit de zgn. hunebeddentijd, meer dan 4000 jaar geleden. Het zijn mooi bewerkte bijlen, meer dan 20 cm. lang. Gezien het feit dat ze zeer waarschijnlijk gezamenlijk "begraven" zijn moeten ze gerekend worden tot de zgn. "depots", bestaande dus uit twee of meer exemplaren. Hiervan heb ik zelf eerder een twintigtal beschreven welke afkomstig waren uit de noordelijke provincies. Daarvan waren er 17 uit Drente en een uit Groningen, alsmede nog de twee bovengenoemde uit Veenhuizen. Wellicht zijn er wel meer geweest, want het is zeer wel mogelijk dat bij het vinden van enkele exemplaren andere, die in de nabijheid kunnen liggen, over het hoofd zijn gezien.

Interessant voor de verdere bestudering is vooral ook de vindplaats van de depots. Hiermee bedoel ik de situatie van de voorwerpen in het terrein.

Nu blijkt bij het onderzoek dat vele van die depots gevonden zijn bij water, in beekjes, op de randen daarvan en in min of meer drassig terrein. Hieruit zou men het beste kunnen concluderen dat deze, toch voor de eigenaar belangrijke voorwerpen, niet maar zo "weggegooid" zijn in een terrein dat toch niet zo geschikt was voor langdurige bewoning. Ze zouden daar gedeponeerd kunnen zijn met een bepaalde bedoeling: het brengen van offers aan hun goden, voor goede oogsten, voor goede jacht en dergelijke.

Over dit onderwerp is niet alleen in ons land maar ook in het buitenland veel gestudeerd, zoals in West-Duitsland, Denemarken en Zweden.

Uit de literatuur hierover wil ik hieronder enkele voorbeelden noemen.

Zo lezen we bij Montelius, uit Zweden, een vondst uit 1821 waarbij 15 geslepen bijlen kringvormig geplaatst waren, terwijl op een andere plaats vijf van dergelijke bijlen in een rij gezet waren.

Een andere schrijver, Aust, heeft een schema gemaakt waar duidelijk uit blijkt dat de meeste in het veen gevonden depots als offers ("Votivfunde") beschouwd moeten worden. Een Deense schrijver, Glob, heeft geconcludeerd dat de depots veelal bestaan uit lange en geheel onbeschadigde bijlen uit ongeveer 2000 jaar voor Chr.

We moeten hieruit wellicht toch concluderen dat deze voorwerpen maar niet zo waren "weggesmeten". Een interessant voorbeeld van een bijl, niet als gebruiksvoorwerp maar als "geneesmiddel" noemt de schrijver Blankenberg in zijn "The Thunderweapon in religion and folklore": In Viborg (Denemarken) vond hij bij iemand een prachtige vuurstenen bijl, goed geslepen, nog ongeveer 12 cm, lang. De heer des huizen had al jarenlang aan kooliek geleden. Toen herinnerde zijn vrouw zich die steen die een grote macht zou bezitten. Ze nam een stuk van die steen, stampte dit fijn en gaf het, in koud water, in één keer aan de 'patient. Hij herstelde en werkte later weer! Op rotstekeningen komen ook vaak mensen met bijlen voor. Het lichaam van de bijldrager bestaat dikwijls uit een vier-spakig wiel: het zonnerad?? Er zijn nog wel enkele voorbeelden uit de literatuur bekend, maar daarover wil ik nu niet meer schrijven. Als slot van dit stuk nog het volgende: In een Scandinavische film ziet men een man drie prachtige bijlen in het water van een beek neerleggen, vlak bij de oever. Zo zou het gegaan kunnen zijn... Of er ooit nog een duidelijk voorbeeld uit Westerwolde te voorschijn zal komen? Een volgend maal hoop ik dien-aangaande het type "Muntendam" en "Baexem" te bekijken omdat hiervan in ons gebied meerdere vondsten bekend geworden zijn.

--- 000 -

" S P E U R W E R K " .

"Hulpmiddel voor lokaal en regionaal historisch onderzoek in Drenthe".

Onder redactie van mr. P. Brood.

Uitgave van de Drentse Historische Vereniging.

Een bundel met bijdragen die praktische hulp bieden op de terreinen van wapenkunde, naamkunde, munten, oude maten en gewichten en oude dateringen.

De ondertitel van deze bundel is wat te bescheiden.

Immers, vele gegevens en verklaringen hierin zijn óák te gebruiken bij onderzoek in Westerwolde.

In het bijzonder geldt dit voor de bijdrage van de heer H.M. Luning: "Vreemde woorden in de rechterlijke archieven", juridische en andere termen die we ook vinden in Westerwoldse acten.

Enige voorbeelden: ab intestato, actum ut supra, appellans, caveeren, collaterale successie, exempt, gerequiereerde, impetrant, om zo maar enige te noemen.

We bevelen deze handige bundel (212 blz.) graag aan in de belangstelling van onze leden!

Voor leden van de Drentse Historische Vereniging is de prijs f 19.75 (eventueel plus porto f 4.50), waarbij we mogen aantekenen dat deze ledenprijs ook geldt voor de leden van onze vereniging. Een vriendenprijs dus!

Te bestellen bij: Drentse Historische Vereniging, postbus 243, 9400 AE Assen. Bij toezending wordt een acceptgiroformulier meegezonden.

WE verwijzen verder gaarne naar blz. 112 in dit nummer.

ROGGEPRIJZEN

F.G. Schrage.

Van Lammert ten Velthuis is een aantal aantekeningen overgeleverd over roggeoogst en roggeprijsen uit de eerste helft van de 17e eeuw.

Hij noteerde:

1613 - 2	mu	de	rogge	voor	8	daler,	d.i.	per	mu	de	120	st.
1613 - 3	"	"	"	"	9	"	"	"	"	"	90	"
1615 -	rogge	dy	mu	de	2	dlr.	12	st	"	"	72	"
1620 - 1	mu	d	rogge	voor	2	daler	"	"	"	"	60	"
1624 - 1	mu	d	rogge	"	4	"	"	"	"	"	120	"
1626 - 1	mu	d	rogge	"	3	"	"	"	"	"	90	"
1627 - 2	mu	d	rogge	à	5	"	"	"	"	"	150	"
1628 - 1	mu	d	rogge	voor	4	"	"	"	"	"	120	"
1628 - 2	mu	d	rogge	à	2½	"	"	"	"	"	75	"
1629 - 1	mu	d	rogge	voor	4	"	"	"	"	"	120	"
1637 - 1	mu	de	rogge	"	3½	gulden	"	"	"	"	70	st.
1639 -	dat	muyde	rogge	"	3½	"	"	"	"	"	70	st.
1658 -	idem				10	stuiver	"	"	"	"	10	st.

In 1658 zou dus een dieptepunt van 10 stuiver per mu

de bereikt zijn. Dergelijke aantekeningen zijn er ook van Jan Pollingh te Jipsinghuizen, van 1699 t.e.m. 1710. Om deze prijzen te kunnen vergelijken hebben we ook deze omgereknd in stuivers per mu

20.02.1699	1	mu	d	à	4	gld.	10	st.	d.i.	per	mu	de	90	st.
22.05.1699	2	mu	d	rogge	voor	18	gld.	"	"	"	"	"	180	"
19.09.1699	1	mu	d	rogge	à	8	gld.	10	st.	"	"	"	170	"
	1699	2½	mu	d	rogge	voor	24	gld.	"	"	"	"	190	"
	1699	1	mu	d	rogge	à	9	gld.	8	st.	"	"	188	"
29.05.1699	idem			à	9	gld.	1	st.	"	"	"	"	181	"
	1699	idem		à	9	gld.	"	"	"	"	"	"	180	"
1.06.1699	1½	mu	d	rogge	voor	10	daler	"	"	"	"	"	200	"
19.09.1699	1	mu	d	rogge	à	8	gld.	3	st.	"	"	"	163	"
10.05.1701	½	mu	d	rogge	voor	3	gld.	"	"	"	"	"	120	"
20.07.1701	2½	mu	d	rogge	à	4	gld.	"	"	"	"	"	80	"
2.04.1702	½	mu	d	rogge	voor	2	gld.	"	"	"	"	"	80	"
	½	mu	d	rogge	voor	1	gld.	17	st.	4	pl.	"	74	st 8 pl
12.06.1702	<u>gekocht</u>	10	mu	d	rogge									
					voor	32	gld.	10	st	"	"	"	65	"
1.05.1703	50	mu	d	rogge	à	49	st.	per	"	"	"	"	49	"
10.06.1704	½	mu	d	rogge	voor	1.17.4	"	"	"	"	"	"	74	" 8 pl
19.06.1704	3	mu	d	rogge	à	3	gld.	15	st.	"	"	"	75	"
3.06.1704	4	mu	d	rogge	à	3	gld.	15	st.	"	"	"	75	"
	4	mu	d	rogge	à	3	gld.	15	st.	"	"	"	75	"
20.07.1707	6	mu	d	rogge	à	52	stuiver	"	"	"	"	"	52	"
15.06.1708	1	mu	d	rogge	à	2	gld.	14	st.	"	"	"	54	"
28.06.1708	idem			à	2	gld.	14	st.	"	"	"	"	54	"
5.07.1708	1	mu	d	rogge	à	3	gld.	"	"	"	"	"	80	"
12.07.1709	½	mu	d	rogge	à	4	gld.	"	"	"	"	"	80	"
12.02.1710	1	mu	d	rogge	à	8	gld.	"	"	"	"	"	160	"

Daarnaast vermeldt Jan Pollingh herhaaldelijk dat hij rogge heeft uitgeleend aan anderen. Daar is dan helaas geen prijs bij vermeld.

Gezien de geringe aantallen mudden, verkocht en uitgeleend, krijgen we geen kijk op de jaaropbrengsten. Ook al omdat er natuurlijk voor eigen gebruik broodgraan, voergraan en zaaizaad benodigd was.

Uit andere aantekeningen kan blijken dat de Jipsingboeren een molen in gemeenschappelijk gebruik hadden ten tijde van Jan Pollingh. Daar hopen we nog op terug te komen.

De prijzen per mudde rogge hebben we uitgezet in bijgaande grafiek. Deze geeft een idee van de variaties die voorkwamen in die prijzen.

Ter vergelijking hebben we op die grafiek ook opgenomen de prijzen die in Drente in die perioden golden. Deze gegevens zijn ontleend aan de bijdrage "Landbouwgeschiedenis 1600 - 1850" van de hand van ir. Bieleman, in de "Geschiedenis van Drenthe", blz. 352.

Hierbij moet opgemerkt worden dat de Drentse prijzen berekend zijn naar mudden van 0.91 hl. De inhoud van de mudden bij Lammert ten Velthuis en Jan Pollingh zijn ons momenteel onbekend.

De heer Bieleman stelt dat de Drentse prijzen naauw samenhangen met de markt prijzen te Amsterdam.

De wijze waarop prijzen in Westerwolde tot stand kwamen is ons onbekend.

Tenslotte vermelden we nog de volgende aantekeningen van Lammert ten Velthuis:

"1613 den 9 julye hebben wy den Winterrogge gemeyet, hebben wy da enen tunne bers uth Byllyngewolde gehalet, heff gekostett 4 daler 10 stuiver bb. (brabants)
1613 Elle Smyt betalet 1 dir. 6 st. bb. vor ber dat wy to dat meyent en yn forent desz koren hebben gebruicket.
1613, 20 julye gecoftet 20 pundt fysz 10 pundt botter gegolden de fysz ende botter gelyck, to het meyent 60 kroesz beyrs geschen (?) to het yn forent desz korens, de fysz ende boter gekofft van Harmen van Tuine".

ENIGE OUDE RECEPTEN

AANGEREIKT DOOR ONS LID, DE HEER HUIZING, ZUIDLAREN.

Voor een kalf in diarree, om het even hoe oud:
een theekopje vol brandewijn met een half notemuskaat.

Voor een paard die verstopt is, poestig of zoo iets,
om longontsteking voor te komen:
op ribben een fleschje mosterd smeren.

Voor een schaap die voor het lammen krijgen de baarmoeder naar buiten werkt (als raad van M... te Bellingwolde gekregen):

drie lepels siroop,
twee lepels gemalen anijs,
een lepel jenever of brandewijn.

Een keer daags, is het slim dan twee keer daags ingeven.

180
170
160
150
140
130
120
110
100
90
80
70
60
50
40
30
20
10

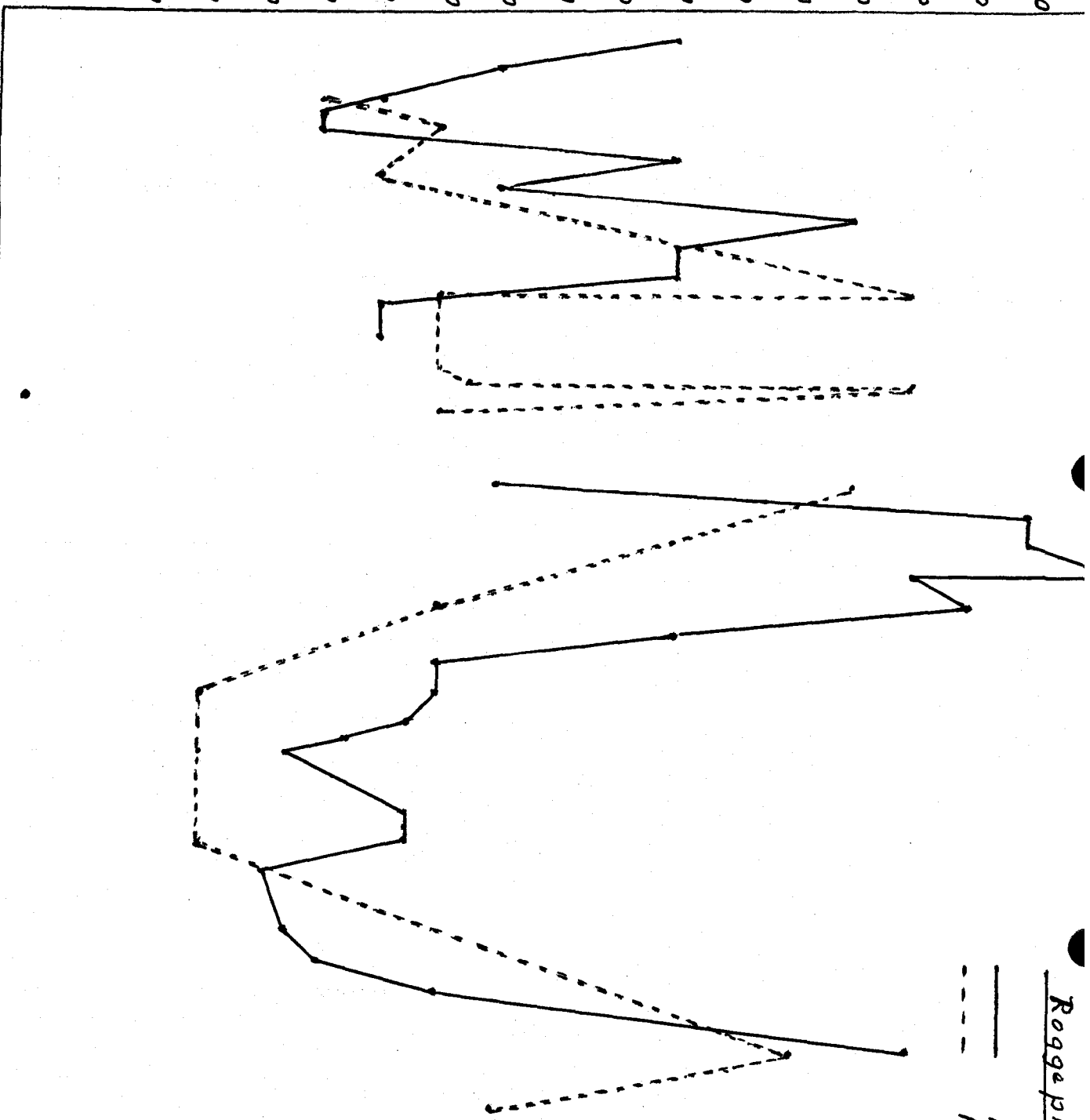
1613
13
15
20
24
26
27
28
29
37
39

1658

1699
99
99
99

1701
01
02
03
04
07
08
09
10

jaeren.

Roggeprizien -
 ————— in Westerveld
 - - - - - in Brante.

BELASTINGEN

E.G. Schrage.

In 1698 noteert Jan Pollinck, erfgeseten te Jipsinghuizen: "moet geven tot een verponninge vandt Suytbroeck 16 st. 1 pl(ak) en tot die jaerschattinge 11 st. 6 pl."

En op 9.09.1703: "tot een verponninge en mit de verheugen van 't Suytbroeck 19. st.3 pl."

Van datzelfde Suytbroeck (vermoedelijk een veldnaam onder Jipsinghuizen, maar waar lag het?) moet hij op 30.

12.1705 "geven tot een jaerschattinge 13 st. 2 pl."

In 1705 en nog in januari 1717 is het tarief van de "verponninge" van 't Suytbroeck 17 st. 4 pl., maar op 10.07.1717 is het "zonder verheuginge" 18 st.11 pl.

Over deze belasting, genaamd "verponding", deelt prof. van Winter in zijn "Westerwolde Generaliteitsland" het volgende mee:

In 1645 werd de invoering ervan door de Raad van State overwogen, maar invoering bleef uit tot na de vrede van 1648. Omdat het een belasting op de grond was waren kohieren nodig. Deze ontbraken echter zodat werd besloten afkoop ("redemptie") toe te staan.

Bij de invoering werd de afkoopsom bepaald voor Westerwolde op f 3600 per jaar. In 1659 werd dit bedrag nader gefixeerd op f 2600, en in de Bellingwolderschans door richter en volmachten aanvaard. En zo bleef het tot de wetgeving van Napoleon, toen de verponding opgevolgd werd door de Franse grondbelasting.

DE genoemde afkoopsom van f 2600 werd als volgt verdeeld: Westerwolde f 1225, Bellingwolde f 1375.

Deze bedragen moesten door de landeigenaren opgebracht worden, maar hoe, en door wie dit gebeurde, is nog niet gebleken. Het zal moeilijk genoeg geweest zijn, immers kohieren ontbraken, een kadaster was er. toen nog niet.

De verponding behoorde tot de "generale middelen", opgelegd door de Generaliteit.

In koopacten van vaste goederen is vaak sprake van "Heeren schattingen en gemeente Landes lasten", die meestal ten laste van de koper kwamen.

We nemen aan dat die "gemeene Landes lasten" dezelfde zijn als de "Generale middelen" die bij resolutie van de Staten-Generaal van 1.04.1596 en 16.08.1586 in Westerwolde ingevoerd werden.

DE opbrengst ervan werd, na aftrek van administratiekosten, besteed voor het onderhoud van de schansen Bellingwolderschans en Bourtange. Ook werden er enige tractementen uit betaald.

Toen de Drentse Landsdag op 29.10.1600 accoord ging met de invoering aldaar van de "generale middelen" diende als voorbeeld de wijze waarop in het naburige Generaliteitsland Westerwolde deze belastingen verpacht werden, zij het alleen naar de vorm, niet naar de hoogte der belasting.

Deze verpachting gebeurde door de Raad van State, per half jaar, te Bellingwolderzijl. In 1597 kwam er een generaliteitsontvanger, Herckens.

De "generale middelen" bestonden uit heffingen op de consumptie en op landbouwproducten:

- impost op wijnen en bieren,
- " " het gemaal,
- " " de hoorn(de) beesten,
- " " de bezaaide landen,
- " " zeep, zout en olie.

In de aantekeningen van Lambert ten Velthuis (in particulier bezit) vinden we sporen van deze heffingen:

1613 - "Noch dat vorgeschreven somer hebben wij voor Alkes gemall betalet 26 st. b(rabants). (Alke was de weduwe van Engelke Husingh te Jipsinghuizen, Lambert was een der voogden van haar kinderen).

"Noch hebben wij dat wynter 1613 vor Husinge gemall betalet 321 st. bb. so Alke myt den pachter vordrage was. Noch hebben wij betalet vor Husinge slachten 3 gld. 1 st. so Alke myt dy pachter vordrage was."

Jan Pollinck noteerde 28.08.1705: "voor Hindrik Ottens wegens pacht van die kleene ware 1 gld. 3 st. 2p1."

Nog een andere term noteert Jan Pollinck op 2.01.1703:

"en voor hem (Jan Huisinck) betaalt wegens het hoofdgeld 1 gld. 5 st.". En op 3.01.1704 heeft Jan Pollinck

"uitgelecht voor Schulte Bruins verponninge en 't hoofdgeld 3 gld. 19 st. 4 pl.".

Dit "hoofdgeld" (oftewel "capitaal") is volgens prof. van Winter in de plaats gekomen van de impost op het gemaal, in de vorm van een bepaald bedrag per gezinslid. (In Drente gebeurde dit al in 1629).

Uit RA VI a en het familiearchief-Hesse kennen we de namen van een aantal pachters van die belastingen:

1.11.1667 - Evert Haesselhoff.

20.05.1670- Lucas Haselhoff.

16.09.1670- Lucas en Evert Haselhoff.

1684- Evert en Lucas Haselhoff als pachters van het gemaal, de hoornde beesten en de bezaaide landen.

1712 - 1728 - Claes Banningh als pachter van de kleine waren.

1713 - Jacob Tammes, als pachter van het gemaal.

1716 - Jacob Hesse, idem.

1726 - Folkert Engberts, pachter van de hoornde beesten en bezaaide landen.

1742 - 1775- Folkert Haselhoff, pachter van de wijnen en bieren.

De drost Edzard Rengers, die in 1606 door de Staten-Generaal aangesteld werd, had o.a. als taak "te decideren in pachtzaken". Later werd voor beslechting van strubbelingen tussen de pachters en de belastingplichtigen een "Pachtgericht" ingesteld, bestaande uit de drost, de twee richters en twee assessoren.

Naast deze "generale middelen" waren er de lasten die opgebracht moesten worden aan de Heer van de Heerlijkheid Wedde en Westerwoldingeland.

Dr.ir. J. Muntinga zegt hierover in zijn "Het Landschap Westerwolde" dat deze, ten tijde dat de Stad Groningen in bezit was van de heerlijkheid, bestonden uit:

a. Jaartaxen van de zeven karspellen tot een totaal bedrag van f 675. Hiervan betaalde Bellingwolde het meest, nl. f 168,75 en Hoorn het minst nl. f 24,30.

Prof. van Winter geeft op dat de jaartax beliep 500 goudgulden à 36 stuivers Gronings of 27 stuivers Brabants.

Daarvan betaalde Westerwolde 330 gulden, Bellingwolde en Blijham 170 gulden. De jaartax werd tot aan 1822 opgebracht.

b. Uit Bellingwolde twee vaten boter, uit Blijham één, te leveren op Jacobi (25 juli). Volgens van Winter is de oorsprong hiervan onbekend, maar reeds in de Gelderse tijd is het bestaan ervan bekend. Een vat boter gold 141 daler à 30 stuiver Brabants. Dze heffing heeft bestaan tot 1814/1815.

c. Pacht van de tolbrug over de Westerwoldse A bij Wedde. In 1745 bedroeg deze pacht f 180, in 1769 f 174. Deze tol werd geheven tot 1 november 1914.

d. Hoendergeld van Westerwolde en Roswinkel. Ook van Nieuweschans en Nieuwe Pekela werden deze rechten geheven. J. J. Smedes vermeldt in zijn "De Nieuwe of Langakkerschans", blz. 49: De huurders van huizen betaalden aan de Stad Heerepacht "boven het Hoendergelt".

De hoenders van Roswinkel werden begroot op een stuiver, de overige op 21 stuiver. De opbrengst beliep in totaal circa 90 gulden.

e. De "breuken" van de gerichtten van Westerwolde en van Bellingwolde.

f. Hui shuren en grondpachten uit de Langakkerschans (zie onder d)

g. De baten van het "recht van de Wind".

Dit werd geheven van enkele zeer oude molens in Blijham, (1611), Onstwedde (1617) en van enige molens in Vriescheloo, Bellingwolde, Vlagtwedde en de Bult.

Uit het artikel door drs. O. D. J. Roemeling over "Prenger" in "Gruoninga" 1984, blijkt op blz. 60 dat Casper de Prenger in 1617 te Onstwedde een "windmolen" had laten bouwen. Hij had daartoe consent van de hertogin van Aerschot, als leenvrouwe van Westerwolde tijdens het twaalfjarig bestand. Casper betaalde aan haar "voor de lucht" vier gulden per jaar. Deze post verschijnt jaarlijks in de rekening van de drost te Wedde (G. A. G. nRr 372).

h. Een bedrag van vier gulden jaarlijks, te betalen door de "mr. swynesnyder": "Met consent van M. H. Borgemeesteren en Raad in Groningen is in de Heerlijkheid Wedde en Westerwoldingeland een mr. swynesnyder aangesteld die jaarlijks op Michiel tot der Stadt profyftbetaald vier gld.". Deze mr. swynesnyder had het alleenrecht, waartegen wel eens gezondigd werd. Zo vermeldt het Breukenregister op 27.06.1627: "Johan ten Velthuis hefft tegens verbotmandaat syn swynen door een verboden swinesnyder laten sniden, verdraegen daerof op een daler".

In hetzelfde jaar werden terzake ook Ties Engels en Tamme Geerts met een daler beboet.

Prof. van Winter vermeldt nog het "recht van klein-zegel".

Dit werd in 1655 ook in Westerwolde ingevoerd, bestond echter niet in de provincie van Stad en Lande. In 1680 werd dit recht afgekocht voor honderd gulden per jaar. Na een poging tot verpachting in 1690 kwam het in 1694 bij de ontvanger in eigen beheer.

Gevolg van het heffen van dit recht was dat de richters nalieten allerlei transacties te protocolleren.

Daardoor was er geen controle op verkoop en verhuypothekering van onroerend goed die sinds 1669 in de Genera-liteitslanden belast waren.

Sinds 1656 was daar ook de collaterale successie (ver-erving in de zijlijn) belast met de 20e penning. Ook deze liep gevaar door het toepassen van het zegelrecht. De inwoners van Westerwolde regelden soms hun zaken voor pastor en kerkvoogden in het Oldambt, waar immers het heffen van het zegelrecht niet bestond. De Raad van State waarschuwde hier tegen (Groninger Plakatenboek IV, 29.05.1688).

In 1759 ontwerpt de Raad van State, op naam van de Sta-ten-Generaal, een nieuw belastingplakkaat. Hierin komen enige uitbreidingen voor zoals imposten op tabak, thee, cacao en chocolade. In de dorpen is de impost op het ge-maal vervangen door een "hoofdgeld" ("capitaal", "caput" is "hoofd"), en worden de andere imposten op taxatie ge-bracht. Het hoofdgeld geldt mede voor het personeel.

De taxatie betreft:

- "hele capitalisten", dat zijn bezitters van f 2000 of meer, dan wel van 12 melkkoeien, of 24 grazen land. Ze betalen per gezinslid (personeel inbegrepen) 1 gld. 8 st. per jaar.

- "halve capitalisten", en

- "kleine getaxeerden".

De bevolking protesteerde tegen de verzwaring, pachters durfden niet in te schrijven. Requesten aan de Staten-Generaal om verlichting leverden niets op.

In de inventaris van het archief-Hesse vonden we enige voorbeelden van zulke requesten:

No. 178 - 30.05.1759, Request van de volmachten van Wed-de en Westerwoldingerland aan de Raad van State tot ver-laging van de op 15.02.1759 ingestelde belasting. Met af-wijzende beschikking!

No. 179 - 1.08.1759, Acte van aanstelling door de karspel - lieden van Sellingen van Jan Wubbes ter Walslage om na-mens het karspel Sellingen en alle overige karspels bij de overheid te pleiten voor verlichting van de gemene middelen in de heerlijkheid Westerwolde.

No. 183 - 25.04.1759/november 1760, Request van Aike J. Nesse als volmacht van de heerlijkheid Westerwolde, mede uit naam van de andere karspelen, aan de Raad van State om verlaging van de belasting.

Tenslotte adviseert de Stad een redemptie te aanvaarden, waar de Raad van State mee accoord gaat. Die redemptie werd gesteld op f 23750, plus 1/10 voor de "rantsoenpen-ningen" die vroeger steeds door de pachters opgebracht werden. In totaal f 26125. Daarna zijn geen verpachtingen meer gehouden, zegt prof. van Winter.

MIGCHELS

Alb. Migchels.

Vervolg van de 10e generatie.

- 552 - Hans Karskens Huitsingh, geb. circa 1660,
voor 1690 gehuwd met:
553 - Wendel Wubbes Weerdingh.
554 - Else Halmingh, begr. te Onstwedde 28.02.1733,
gehuwd voor 1695 met:
555 - Jantien Willems Engbers, van Roswinkel,
begr. te Onstwedde 28.04.1734.
556 - Harm Geerts Sterenborg, begr. te Onstwedde
3.05.1729, gehuwd met:
557 - Wupke Freriks Hardingh, begr. te Onstwedde
16.02.1738.
558 - Hindrik Derks Hiddingh, ged. 5.02.1688, begr.
30.10.1740, circa 1721 gehuwd met:
559 - Jantje Hannes Hubbelingh, ged. Onstwedde 11.12.
1698, ovl. 6.11.1740.
560 - Reynt Geerts Reynts, ged. Onstwedde 19.05.1709,
ovl. 4.05.1771, gehuwd te Onstwedde 26.04.1744 met:
561 - Swaantje Elzes Folckers, ged. Onstwedde 5.12.1721.
562 - Jan Geerts Bessembinders, begr. 28.08.1799,
gehuwd te Onstwedde 21.10.1753 met:
563 - Talle Berents (Olers) geb. circa 1729,
begr. 27.03.1795.
564 - = 268.
565 - = 269.
566 - = 270.
567 - = 271.
568 - Jan Geerts Bots, ged. Onstwedde 14.04.1709,
begr. 19.05.1748, gehuwd te Onstwedde 9.05.1734 met:
569 - Eiske Jans (Smit), ged. 19.10.1710, begr.
28.10.1771.
570 - Engel Freerks Edingh, van Smeerling, gehuwd te
Onstwedde 26.03.1730 met:
571 - Gebke Claessens Aisingh, ged. Vlagtwedde 17.04.
1700.
572- = 560.
573 - = 561.
574 - = 562.
575 - = 563.
576 - = 556.
577 - = 557.
578 - Jurjen Jacobs ter Borg
579 - Else Jans ter Walslage.
580 - Hiske Wubbes Weerdingh, gehuwd voor 1695 met:
581 - Ike Alberts Harms, ovl. 6.05.1733.
582 - Hilvert Elses, van Vriescheloo, gehuwd voor 1698:
583 - Ike Wubbes Bruiningh., geb. circa 1667.
584 - Wilcke Boeles Hoftingh, ovl. 2.05.1733, in 1694
gehuwd met:
585 - Harmke Jans Luth, ovl. 26.03.1748.
586 - Wubbe Elzes Folckers, geb. te Onstwedde circa 1667,
gehuwd (hc.) 26.01.1697 met:
587 - Swaantien Hindriks Hiddingh, geb. te Smeerling
circa 1672.

- 588 - Lammert Jans ten Velthuis, ged. Vlagtwedde 26.08.1683, gehuwd te Vlagtwedde 24.06.1703 (hc. 2.05.1703) met
- 589 - Dedde Mennes Liefstingh, ged. Vlagtwedde 11.07.1686.
- 590 - = 546.
- 591 - = 547.
- 592 t. e. m. 601 - onbekend.
- 602 - Willem Cornelis.
- 603 - Lysbeth Hindriks ?
- 604 t. e. m. 607 - onbekend.
- 608 - Claes Jans Volders, ged. Onstwedde 26.08.1708, gehuwd te Onstwedde 4.01.1739 met:
- 609 - Grietje Jans Sterenborg.
- 610 - Migchel Geerts, ged. 13.01.1709, begr. 20.09.1750, circa 1732 gehuwd met:
- 611 - Grietje Jans (Abrahams).
- 612 - Jan Hindriks Boels, ovl. 13.05.1763.
- 613 - Wupke Hannes Hubbelingh.
- 614 - = 550.
- 615 - = 551.
- 616 - Berend Hindriks Bussen (Wilzingh) ged. Onstwedde 20.04.1688, aldaar begr. 29.08.1760, gehuwd circa 1727:
- 617 - Griete Jans Wilzingh, ged. 6.10.1695, ovl. 6.03.1763.
- 618 - Aike Reints Nanningh, ged. Onstwedde 23.02.1700, ovl. 22.05.1772, gehuwd 1.05.1722 met:
- 619 - Jantje Hiskes, ged. 4.03.1701, begr. 30.03.1769.
- 620 - = 530. = 340.
- 621 - = 531 = 341.
- 622 - = 342.
- 623 - = 343.
- 624 - = 560.
- 625 - = 561.
- 626 - = 562.
- 627 - = 563.
- 628 - = 564.
- 629 - = 565.
- 630 - = 566.
- 631 - = 567.
- 632 - = 568.
- 633 - = 569.
- 634 - = 570.
- 635 - = 571.
- 636 - = 624 = 560.
- 637 - = 625 = 561.
- 638 - = 626 = 562.
- 639 - = 627 = 563.
- 640 - Frerick Hardingh, ovl. voor 28.10.1712, gehuwd circa 1680 met:
- 641 - Getert Nannes (Stroedingh), ovl. na 1712.
- 642 - Jan ten Velthuis, geb. circa 1655, gehuwd te Vlagtwedde 7.11.1680 (hc. 30.09.1680) met:
- 643 - Wendelke Wubbes ter Walster, geb. circa 1655.
- 644 - Ayke Boeles Nannings, geb. circa 1640, begr. Onstwedde 7.09.1705, gehuwd circa 1679 met:
- 645 - Anneke Claessen, geb. Vlagtwedde circa 1658, begr. Onstwedde 19.03.1728.

- 646 - Everwinus Molanus, predikant te Onstwedde, al -
daar ovl. 2.09.1711.
- 647 - Geertruid Fledderuns.
- 648 - Hanne Boeloms Hubbelingh, ovl. 21.04.1737 te
Onstwedde,
- 649 - Albertien Karskens Huitzingh, geb. circa 1660.
- 650 - Roelf Harms Hayes, gehuwd(h.c.) Onstwedde 7.
03.1699 met:
- 651 - Alke Aykes Naeningh.
- 652 - Willem roelfs Schults, ovl. 2.05.1733, gehuwd
(hc.) 27.03.1705 met:
- 653 - Woltje jans Luth, wed. van Hans Lui ckens.
- 654 - = 648.
- 655 - = 649.
- 656 - Roelf Lui kens bruggers, geb. te Sellingen circa
1701, aldaar ovl. 1756/57. Op 17.01.1726 gehuwd met:
- 657 - Alke Bruines Trenning, geb. te laude circa 1700,
ovl. na 1774 te Sellingen.
- 658 - Harm Jans Schuring.
- 659 - Getert Ernestus ter Haar.
- 660 - Hendrik Harms Buntkes (Boelmans) geb. circa 1679,
gehuwd te Vlagtwedde, 20.05.1703 met:
- 661 - Dedde Geerts Boelmans, geb. circa 1687.
- 662 - Harm jacobs, gehuwd 27.05.1724 met:
- 663 - Geertien Wilkes Hulsingh, ged. ter Apel 29.09.
1700
- 664 - Wycher Menses, geb. circa 1700, in 1724 gehuwd met
- 665 - Albertjen Geerts Bots, ged. Onstwedde 3.06.1704,
begr. 18.07.1743.
- 666 - Harm Lubbers (ter Horst) geb. 6.07.1704, ovl.
8.04.1767.
- 667 - Jantje Albers, ovl. 27.06.1769.
- 668 - Hindrik Hiskes (Bots) geb. circa 1692, gehuwd
15.04.1728 met:
- 669 - Lamme Geerts Bots, ged. Onstwedde 21.07.1700, al -
daar begr. 27.12.1776.
- 670 - Hensum hensums Olers, ged. Onstwedde 27.03.1705,
aldaar begr. 18.12.1763, gehuwd te Onstwedde 28.02.1734:
- 671 - Wendel jans Wilzingh, ged. 6.03.1701, begr. Onst-
wedde 17.07.1770, weduwe van Berent Oolders.
- 672 - Willem Alberts Hiddingh, geb. circa 1630, gehuwd
circa 1660 met:
- 673 - Wilte Jans (Besseling?).
- 674 - Willem Hayes, gehuwd circa 1675 met:
- 675 - Alke Leusingh.
- 676 - Hensum Hensums Oolders, gehuwd te Onstwedde 15.11.
1700 met:
- 677 - Talle Berents Oolders, begr. 2.03.1735, wed. van
Els o Jacobs.
- 678 - Jan Wilsingh, ovl. 30.11.1734.
- 679 - Fenne Geerts
- 680 - Wubbe Elses Folkerts, hc. Onstwedde 26.01.1697 met:
- 681 - Swaantien Hendriks Hiddings.
- 682 - Wubbe Jans Hiskes, geb. circa 1660, hc. te Veenhui -
zen 29.03.1695 met:
- 683 - Heiltien Willems Hiddingh, begr. Onstwedde 12.05.
1742.

- 684 - Harm Meemes Sickness, geb. Onstwedde circa 1680, aldaar begr. 12.04.1734, hc. Onstwedde 26.03.1705 met:
 685 - Jantien Berents.
 686 en 687 - onbekend.
 688 - = 644.
 689 - = 645.
 690 - Geert Aykes ter Maars, gehuwd te Onstwedde circa 1688 met:
 691 - Hadewych Aykes Nanings, ged. circa 1667.
 692 -
 693 -
 694 -
 695 -
 696 t. e. m. 703 - onbekend.
 704 - Aike geerts Maarsingh, geb. ter Maars 1.01.1690, gehuwd te Onstwedde 8.02.1730 met:
 705 - Geertje Aikes ten Velthuis, ovl. 14.07.1738.
 706 - Harm Roelfs Hays, ged. Onstwedde 15.11.1705, aldaar begr. 25.10.1770, gehuwd te Onstwedde 15.04.1732 met:
 707 - Geertien derks Hiddingh, ged. Onstwedde 12.09.1706, aldaar begr. 25.02.1736.
 708 - = 706.
 709 - Dedde Remkes Wybelingh, ged. Vlagtwedde 28.06.1711.
 710 - Hindrik Wubbes Folkers, ged. Onstwedde 26.12.1706, begr. 27.05.1749, gehuwd te Onstwedde 27.04.1735 met:
 711 - Engelke Boeles Nannings, geb. circa 1710.
 712 - Harm Coops, ovl. 1754 à 1764.
 713 - onbekend.
 714 - Otto Jansens Carst, geb. Schipborg 26.09.1686.
 715 - Grietien Roelofs, geb. Wolfsbarge, Kropswolde 12.12.1697.
 716 - Bastiaan Hilbinge, geb. circa 1670, ovl. Gasselte 3.04.1731, gehuwd te Gasselte 5.11.1719 met:
 717 - Grietjen Hiddinge, ged. Gasselte 18.06.1682, ovl. na 25.02.1740.
 718 - Hindrik Tebinge, ovl. na 2.04.1750, gehuwd te Gasselte 15.11.1733 met:
 719 - Heyeltien Hiddinge, ged. Gasselte 27.12.1705.
 720 - Hilvert Harmens Coylers, ged. Vlagtwedde 2.06.1694, gehuwd te Vlagtwedde 16.01.1718 (hc. 13.01.1718) met:
 721 - Jantyn Wubbes Syms.
 722 - Jan Hiskes, ged. Onstwedde 26.01.1690, aldaar ovl. 12.09.1753, gehuwd te onstwedde 1.05.1722 met:
 723 - Anneke Hayes Schot, ged. ter Apel 25.08.1700, ovl. te Onstwedde 25.06.1784.
 724 - = 612.
 725 - = 613.
 726 - = 614 = 550.
 727 - = 615 = 551.
 728 - = 704.
 729 - = 705.
 730 - = 706.
 731 - = 707.
 732 - = 708.
 733 - = 709.
 734 - = 710.
 735 - = 711.

(wordt vervolgd)

DE QUESTIEUSE MUSSEL

E. G. Schrage.

In "Westerwolde", 7e jaargang no. 3, september 1986 namen we een stuk op over de "Questieuse Mussel", in de 17e eeuw jarenlang twistappel tussen Jipsinghuizen, Onstwedde en Sellingen.

Dit stuk berustte op papieren die de familie Wybeling welwillend ter inzage had gegeven. We noteerden toen dat tegen het einde van de 17e eeuw eeneinde aan deze kwestie leek te zijn gekomen. Onstwedde zou aan Jipsinghuizen moeten vergoeden wat laatsgenoemde buurschap in de Mussellanden verloren had.

Uit genoemde papieren bleek dat op 21.11.1699 Jan Pollinck namens Jipsinghuizen eiste van Harmen Nanninck dat Onstwedde die vergoeding zou geven, (zie blz. 68 van genoemd nummer van "Westerwolde".)

Nu is ons onlangs uit particulier bezit inzage gegeven in overgелеverde aantekeningen van genoemde Jan Pollinck. Deze bevatten een opsomming van "uitgelegde" (d.i. vermoedelijk voorgeschoten) geldsbedragen. Jan Pollinck trad hier waarschijnlijk op namens de bureu van Jipsinghuizen.

De eerste desbetreffende notitie is van 1698:

"en Kamissie an de Richter uth gelecht 56 st.,
an de vooght 18 st.,
op twe rechtdagh uth gelecht 1 gld.

Het is al uth gelecht tegens die van Onstwedde wegens de osheerd.

Noch twe kamissie an de Richter uth gelecht 5 gld. 12 st.,
an de vooght 9 st.

An die schrijver voort appel 19 st.

voort vertoonen an die borggrave 18 st."

Dan volgt: 16.10.1699: "Hebbe ick Jan Pollingh uitgelicht tegens die van Onstwedde 4 gld. 8 st."

Een week later, op 23.10.1699 "Hebbe ick Jan Pollingh uitgeleght tegen die van Sellinck ende van Onstwedde 12 gld. 8 st."

Nog op drie andere datums legt hij geld uit, tot een totaal bedrag in 1699 van 42. gld. 10 st. In eengeval doet hij dat voor Schulte Bruins, tegen Onstwedde.

Uit die notities blijkt niet aan wie betaald werd, ook vinden we geen terugbetaling. Ook zegt Pollingh niet waarom juist hij deze betalingen deed. Was hij misschien volmacht of boerrichter van Jipsinghuizen?

In 1700 gaan dergelijke betalingen door. Van 15.01.1700 t. e. m. 23.09.1700 vinden we tien posten, in totaal belopend 89 gld. 14 st.

Daar komen dan nog bij:

8.04.1700 - "Hebbe ick Jan Pollinck an die heren uitgelicht wegens moderatiegeldt 36 gld. 12 st."

Vermoedelijk zijn dit de heren van het Fivelingokwartier. Zij immers zouden blijkens een stuk, gedateerd 18.12.1699 de ingezetenen van Onstwedde, Sellingen en Jipsinghuizen "wegens die uytwysinge der Landerijen reguleren".

25.07.1700- "Hebbe ick Jan Pollinck uitgelecht tegen die van Onstwedde om het setmael toe becomen 8 gld. 9 st." Aangaande het woord "setmael", of "setma" verwijzen we naar "Westerwolde", 9e jaargang no. 2, juni 1988, blz. 33. Het is dan blijkbaar zo ver gekomen dat beslag zal worden gelegd, met als gevolg:

12.08.1700 - "Hebbe ick Jan Pollinck voorteringe gedaen met die van Onstwedde doe sy my die 515 gld. 12. st. hebben betaelt, die somma 3 gld. 41 st." (vna die vertering dus).

Inmiddels had de landmeter ingenieur Arnolt Tideman metingen gedaan aangaande dit grensgeschil. Dit op grond van een stuk van 18.12.1699. Dientengevolge noteert Jan Pollinck: 20.07.1701 - "voor Geert Huisinck betaelt vor die lantmeter Tydeman die laetste mael die Mussel-landen hefft offgemeten 15 st."

Toch zijn voor Jan Pollingh de bemoeienissen inzake de Mussel nog steeds niet afgelopen. Nog op 11.06.1701 noteert hij: "uitgelicht tegen die van Onstwedde 10 gld. 15 st." En op 5.04.1702: "Nebbe ick Jan Pollinck uitgelecht tegens die van Sellinge wegens het mandaet van 't besaten 6 st., an de richter betaelt 28 st., an de vooght 12 st., van t versegelde papier 8 st, an de advocaet 10 st' Vermoedelijk is "mandaet van besate" een andere uitdrukking voor "setma".

Over 1703 zijn geen aantekeningen gevonden in deze kwestie maar in 1704 is het weer raak.

16.06.1704 - "Heb ick Jan Pollingh een mandaat genomen op die van Onstwedde, daervoor betaelt 7 nie schillingh en doemaels verteert met docter Wildervangh 9 st., denselven dyto met heer secretaris Lant verteert 8 st."

23.06.1704 - "Heb ick Jan Pollingh na Groningen geweest tegens die van Onstwedde, verteungelt an die borggrave 12 st." Aan Docter Wildervangh en aan Docter Vreyelingh betaalt hij elk 2 gld. 4 st, terwijl hij met deze heren (advocaten?) voor 1 gld. 4st. verteert.

30.06.1704 - "Heb ick Jan Pollinck na Groningen geweest tegens die van Onstwedde". Naast zijn verteringen te Winschoten, te "Broecke", "op de Houck" en "snickevracht" betaalt hij ook nu weer aan docter Wildervangh en docter Vreyelingh elk 2 gld. 4. st.

We vermoeden dat dit alles nog steeds te maken heeft met de geschillen over de "Questieuse Mussel".

Daarnaast loopt een kwestie over het schutten van schapen. Het is mogelijk dat ook deze te maken heeft met de grensgeschillen, maar zeker is dit niet.

Hierover noteert Jan Pollingh:

25.08.1702 - "Na Groningen geweest wegens het schutten van die schapen, doemaels verteert snickevracht en verteringe en an advocaet wegens het stellen van het Request 3 gld. en an de post te bestellen in den Haag 6 gld. doemaels verteert 4 gld. vijfthalf st.

20.08.1702 hebbe ick Jan Pollinck ontvangen van die Jipsinckbui ren 2 gld. 7 st.

9.09.1702 - "Na Groningen geweest wegens het schutten van die schapen, en oock na doe Oude Schans geweest en oock 3 mael na die Bourtange geweest om bij die Raat van State te wesen".

11.04.1704 -"een hantsluitinge genomen wegen die Richter Dillinga, betaalt 2 gld."

23.05.1704 -"Na Wedde geweest wegens een hantsluitinge van het schutten van die schape, doemaels an die Drost Hetaelt 24 st., an die schrijver 12 st. wegens verlengen van het mandaet. Noch an die schrijver wegens een Acte 13 st. An de borggrave wegens vertonen van het mandaet 12 st., an die Advocaet 24 st."

23.06.1704 -"Na Wedde geweest wegens die Richter van het schutten van die schape. Betaelt an de Drost 24 st., an die schrijver 12 st.
an die borggrave 12 st.
an die Arwecaet 24 st."

23.08.1704 -"Na Wedde geweest tegens die Richter wegens het schutten van die schape en het Roven van die weg.

An die Drost uitgelecht 1 gld. 5 st.
an die schrijver 1 gld. 3 st.
an die arwecaet betaelt 1 gld. 5 st.
an die borggrave 17 st.
in borggraven huis verteert 11 st."

De betekenen van het woord "hantsluiting" is ons onbekend. Uit deze aantekeningen leren we een nieuwe kant van de taken van de borggrave kennen: het vertonen van een mandaat. Hij kreeg hiervoor "verteungelt", 12 st.

Waarschijnlijk gaat het hier om een handeling die we tegenwoordig "betekenen" noemen.

RÜTENBROCK

In september jl. vierde Rutenbrock zijn 200-jarig bestaan, zoals ook enige andere dorpen in het Eemsland.

Het gaat dan om die welker naam het voorvoegsel: "Neu-" heeft: Neu-Rhede, Neu-Dersum, Neu-Sustrum.

Een der activiteiten van Rutenbrock bij deze gelegenheid was het uitbrengen van Band I van "Quellen und Forschungen zur Geschichte des Kirchspiels Rutenbrock".

Hoewel reeds Groninger (1910) en Blanke (1938) over de geschiedenis van Rutenbrock gepubliceerd hadden bleek dat er in de Staatsarchieven te Osnabruck en Munster o.a. een grote hoeveelheid nog ongebruikt materiaal lag. Het bleek onmogelijk dit alles in één boek te behandelen. Dus heeft men zich voorgenomen een reeks publicaties te laten verschijnen. Het tweede deel verwacht men al binnen twee à drie jaar te laten verschijnen.

De inhoud van dit prima verzorgde boek (de prijs is onwaarschijnlijk laag!) is zeer gevarieerd en gaat gepaard met vele illustraties en afdrukken van kaarten.

Opvallend is dat Heinz Manke in zijn bijdrage "Woher kamen unsere Vorfahren vor 200 Jahren" meedeelt dat de eerste "Siedler" bijna uitsluitend Emslander waren. Dit in tegenspraak tot dat wat Groninger en Blanke daarover schreven.

Ook Neu-Rhede liet een goed verzorgd jubileumboek verschijnen.

VREEMDE WOORDEN

In het boek "Speurwerk", uitgave van de Drentse Historische Vereniging, is opgenomen een lijst van vreemde woorden die voorkomen in de rechterlijke archieven. Samensteller van die lijst is de heer H.M. Luning. Deze lijst geeft de betekenissen van veel termen die óók voorkomen in Westerwoldse archiefstukken. Toch vonden we daarin een aantal die in bedoelde lijst van "Speurwerk" niet opgenomen zijn. Daarom hieronder een aantal moeilijke woorden waarvan sommige wél, andere evenwel niet verklaard zijn in die lijst.

absolutie - vrij spraak, kwijtschelding.
besetting - omslag, bijdrage.
condemneeren - veroordelen.
citeren - dagvaarden, oproepen.
cederen - afstaan, overdragen.

cessie - overdracht.
cessionaris - degene aan wie iets is overgedragen, lasthebber.
contenderen - beweren, eisen.
contingent - aandeel.
confirmatie - bevestiging.
contraventie - overtreding.
consorten - deelgenoten.
designeren - aanduiden.
detentersche - houdster, bezitster.
decess - overlijden.
expiëren - eindigen.
excipiendo - tegenwerpend.
gravamina - bezwaren, grieven.
injurius - beledigend.
impetrant - aanklager (meestal afgekort: impt.)
intervenieren - tussenkomen, opkomen voor iemand.
inhiberen - beletten, stuiten.
instantie, ter van - op verzoek van
mortificeren - te niet doen.
objiceren - tegenwerpen.
restitueren - teruggeven.
schelinge - geschil, twist.
seendtwroger - aangever bij het seendgericht van vergrijp tegen kerkelijk (R.K.) recht.
sententie - vonnis, uitspraak.
begroeide sententie - vonnis waartegen geen beroep meer mogelijk is.
sustineren - beweren, tegenwerpen.
qualité, in qualité - in de hoedanigheid van, namens.
uxor - echtgenote.
nomine uxoris - namens de echtgenote (vaak afgekort: nom. ux., of n.ux.)